ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1391

25.8.1978. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXIX

Ripley

Веровали или не!

5-28

француска краљица КАТАРИНА МЕДИЧИ

(1519–1589)

ИЗУМЕЛА ЈЕ И УВЕЛА У МОДУ НЕСАВИТЉИВ ЧЕЛИЧНИ МИДЕР ТВРДЕЋИ ДА СТРУК ЖЕНЕ КОЈА ДРЖИ ДО СЕБЕ НЕ СМЕ ДА БУДЕ ВЕЋИ ОД **33** САНТИМЕТРА.

ЕЛБРИЏ ГЕРИ

(1744–1814)

ЈЕДАН ОД ПОТПИСНИКА АМЕРИЧКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ О НЕЗАВИСНОСТИ, ОДБИО ЈЕ ДА ПОТПИШЕ УСТАВ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА УПОЗОРАВАЈУЋИ ДА ЋЕ НАРОДУ „ЗБОГ НАМЕТА ИЗ СВАКЕ ПОРЕ ТЕЋИ КРВ."

ОВАЈ СТАРИ ЕГИПАТСКИ ЦРТЕЖ

СВЕДОЧИ ДА СУ ПРЕ 4000 ГОДИНА **БАБУНИ БИЛИ ОБУЧАВАНИ ДА БЕРУ СМОКВЕ.**

У МОНТИЧЕЛУ

(1743–1826)

ДОМУ ТОМАСА ЏЕФЕРСОНА, ТРЕЋЕГ ПРЕДСЕДНИКА **САД**, ЧЕСТО СУ НЕДЕЉАМА, БЕСПЛАТНО, ЖИВЕЛЕ ПОТПУНО СТРАНЕ ОСОБЕ, МАДА ЈЕ ДОМАЋИН БИО У ТАКВИМ МАТЕРИЈАЛНИМ ТЕШКОЋАМА ДА ЈЕ ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ САВ НАМЕШТАЈ МОРАО ДА СЕ ПРОДА ДА БИ СЕ **ИСПЛАТИЛИ ДУГОВИ.**

ЈЕДАН СЛОН

МОЖЕ ДА ПОЈЕДЕ **250** КИЛОГРАМА СЕНА И ПОПИЈЕ **200** ЛИТАРА ВОДЕ **СВАКОГ ДАНА.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● неки научници у Сибиру проналазе руду злата уз помоћ паса вучјака. Ови пси, до-

бро дресирани, могу да нањуше где се крије злато.

● цврчак производи свој карактеристичан звук трљајући ногама о стомак.

● према мишљењу неких научника, морска мачка може да предвиди земљотрес. Пре

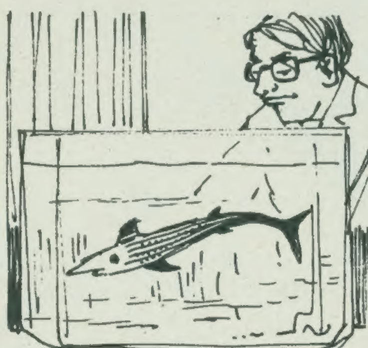

него што земља почне да се тресе, она се узнемири и почиње да скаче.

● у сушним пределима Анда расте биљка по имену пуја која први пут цвета тек после 150 година.

● у северном делу Јужне Америке живи тропругаста отровна жаба. Њена кожа производи веома отровну течност коју урођеници скупљају и у њу умачу врхове својих стрела

● специјалним апаратима научници су утврдили да је на неким местима на Северном полу лед дебео и до 4000 метара.

● сијамска риба борац (Beta splendes) је мала тропска слатководна риба која има веома незгодну ћуд. Кад се женки приближи неки други мужјак, ратоборни „супруг" стаје у одбрану своје женке: надује се,

избаци зубе и креће у борбу која се завршава тек смрћу једног од мужјака. У Тајланду се организују борбе мужјака ове врсте риба и то уз велике новчане опкладе. Навијачи се некад толико загреју да у залог стављају и сву своју имовину.

● биљка која производи највише семена је дуван. Он може да да и до 360 000 семенки

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

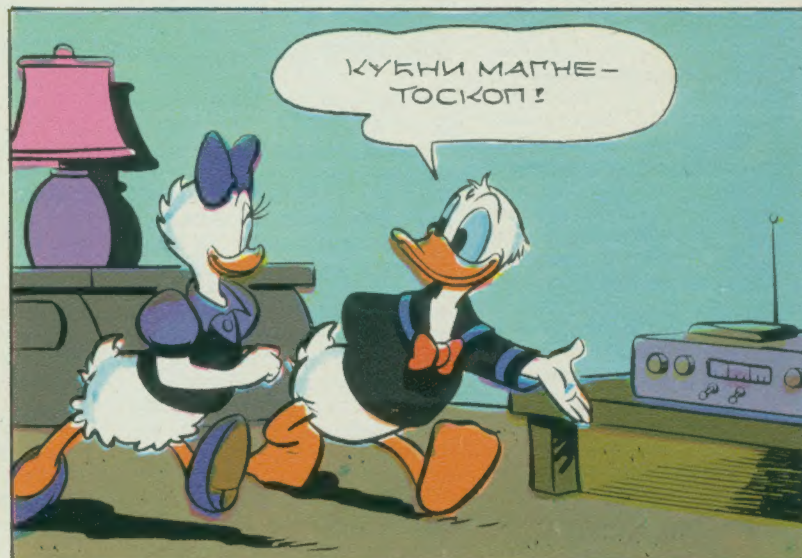

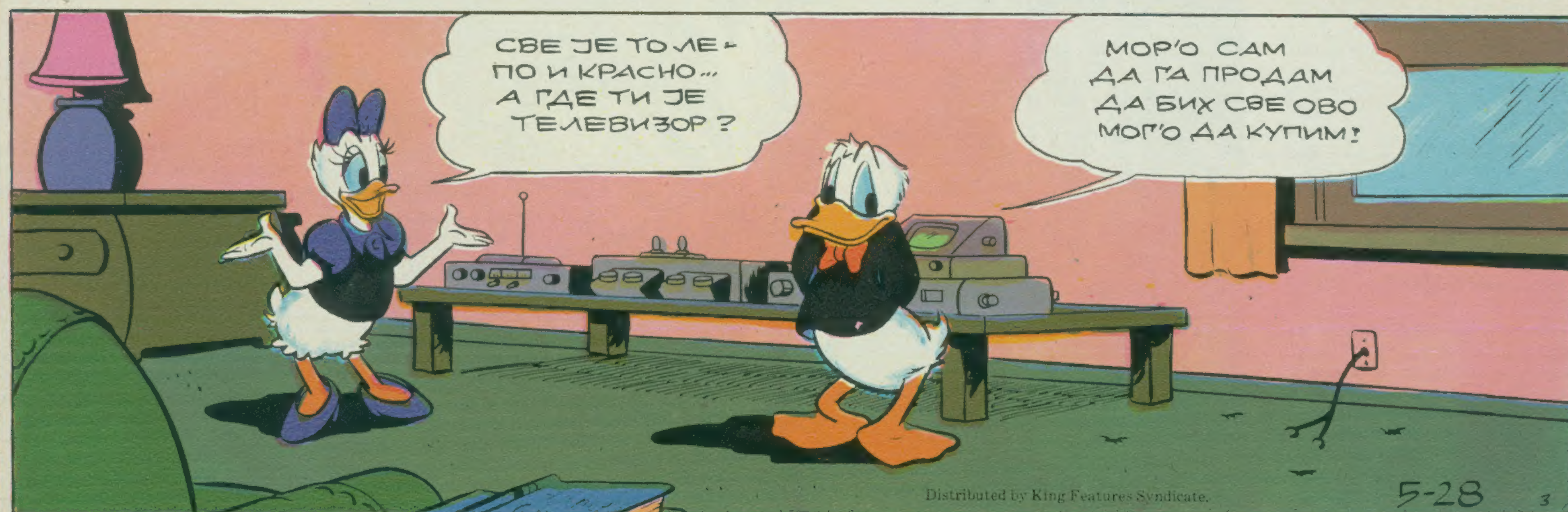

5-28

ХЕНРИ СА ШЕСТ ЖЕНА

РИЂОБРАДИ КРАЉ ЕНГЛЕСКЕ БОГАТО ЈЕ НАГРАДИО ЧОВЕКА КОЈИ МУ ЈЕ СПАСАО МИЉЕНИКА — ПАПАГАЈА. ТАЈ ЊЕГОВ ГЕСТ БИО ЈЕ НЕОЧЕКИВАН ЈЕР ЈЕ ОН УГЛАВНОМ ИМАО ОБИЧАЈ ДА — УБИЈА.

Сви дворани су знали: краљ Хенри VIII је имао само једну љубав — малог жутог папагаја који је једини смео да читав дан проводи у његовој соби и да му се приближи чак и када је владар био страшно љут. А посебне слуге помно су мотриле на ову птицу, сваки час је браниле и пазиле да не излети кроз прозор.

Ипак, једног дана папагај је искористио њихову непажњу и шмугнуо кроз полуотворен прозор. Пошто није био вичан дугом летењу, већ после неколико метара се уморио и пао у Темзу. Немоћно се копрцао неколико тренутака, а онда се изненада „досетио" и закрештао реченицу коју је најчешће слушао, тамо из краљевске палате која се налазила одмах уз Темзу:

— Хеј, чамџијо, чамац!

Наиме, испод балкона краљеве собе налазио се плато на коме је сваког дана, још од раног јутра, чекала гомила људи да се пребаци на другу страну реке. Многи су губили стрпљење и онда дозивали чамџију, тако најмање десет пута дневно. И папагај је запамтио ту реченицу!

Његово крештање зачуо је један чамџија који је истог тренутка завеслао према немоћној птици и спасао је из таласа. Чувши за то, краљ Хенри VIII богато је наградио тог човека, бар тако причају старе хронике.

У сваком случају, тај гест риђобрадог краља Енглеске био је без преседана, јер је окрутни владар углавном имао обичај да — убија. За време своје владавине дуге 37 година (1509 — 1547) погубио је 2 кардинала, 19 владика, 13 опата, 500 игумана, 61 каноника, 50 лекара, 12 маркиза, 310 витезова, 620 грађана и ... две своје жене од укупно шест!

ЛОМАЧА, КОНОПАЦ, СЕКИРА

— Ја сам краљица и то желим да останем! — поносно је изјавила већ остарела Катарина Арагонска (која се већ 18 година налазила у браку са Хенријем VIII), када јој је муж саопштио да жели да се њихов брак поништи да би се венчао са дворском дамом — Аном Болен. Та одлука енглеског краља није била нимало лака, јер се у љубави пекао између две ватре: с једне стране Ана Болен му је говорила да ће га напустити ако је не узме за жену, а са друге Рим му је претио искључењем из католичке цркве ако буде раскинуо брак са Катарином Арагонском. Ипак, Риђобради се одлучио за ово друго, али је претходно вољеној жени дао титулу маркизе од Памброка.

Тада је избио скандал: сви дворани су приметили да је Ана Болен пред порођајем. Почела су оговарања... Тада се Хенри VIII нагло одлучио: пориче власт Риму, себе проглашава поглаваром енглеске цркве и тајно се венчава са Аном Болен. А за све који су покушали да се супроставе и уразуме га, имао је начина да му се супротстави: ломача, конопац, секира ... Тако је Томас Мор постао његова прва [illegible]ија жртва.

Ана Болен је сада била краљица Енглеске. Али, одржати се на престолу и сачувати власт над једним тако окрутним човеком био је тежак задатак. Ако роди сина, биће спасена, знала је.

Сада је за њу Катарина Арагонска била безопасна: напустила је двор и живела повучено. Ускоро је умрла, а Енглеском се одмах пронео глас да ју је краљ, заправо, отровао. Изгледа да њену смрт не би требало приписати Хенрију VIII, јер отров никада и није био његово оружје: секира, ломача и конопац били су му довољни.

Дошао је дан када је Ана требала да се породи. Ишчекујући сина наследника, краљ је обукао одело од жуте свиле које је носио само у најсвечанијим приликама. Сјајно расположен, чекао је испред врата своје жене да би зачуо плач детета. Али, какво разочарање! Ана је родила мртво дете: било је мушко!

ЖЕНА БЕЗ ГЛАВЕ

Бесан и огорчен, краљ је окренуо леђа својој жени и потражио утеху облећући око Џени Сејмур, младе девојке коју је упознао на једном ранијем путовању по северу свог краљевства, а затим је довео на двор. Сазнање о његовом неверству повредило је Анину сујету. То што је мужа непрестано прекоревала ускоро јој се осветило: изгубила је титулу краљице, супруге ... И главу!

Наиме, краљ је оптужио да се заљубила у неког младог музичара, а да би доказао њено неверство, образовао је посебан суд. Пресуда је ускоро донесена: краљици ће бити одсечена глава, а смртну казну сачекаће у кули Тауер.

Да би га жена коју је толико волео што више омрзла, краљ се сваког дана возио у чамцу по Темзи, тачно испод прозора тамнице у којој се Ана налазила, док су из његовог чамца допирали радосни узвици девојака. Била је то рафинирана свирепост.

Десетак дана после суђења погубљен је онај музичар. А када је после тога стражар куле ушао у собу Ане Болен, она га је прибрано запитала:

— Да ли је сада на мене ред?

— Не! — одговорио јој је стражар. — **Бићете погубљени сутра!**

— То је свирепо! — повикала је Ана — **Зашто ово задоцњење?**

И кад је изведена на губилиште, Ана Болен је сачувала присебност духа, па се чак нашалила говорећи: — **Назваће ме женом без главе!**

Не показујући никакво узбуђење, попела се на уздигнут плато. Није трепнула ни када је угледала полуотворен мртвачки сандук који се налазио крај пања. Смртна казна је одмах извршена.

Друга једна верзија тврди да је краљица вриштала када је угледала џелата. А затим је повратила хладнокрвност, положила главу на пањ, а онда се загледала у џелата. Овај је два пута подигао мач, а онда је повикао:

— Она ме гледа, никада нећу смети да је ударим!

Ипак је то урадио секунд касније, када је краљица за тренутак скренула поглед са њега.

Топовски пуцањ обавестио је краља да је још једна глава одрубљена. Одјеци су допрли до Ричмонда, где је Хенри VIII грозничаво очекивао тај сигнал. А чим га је зачуо, радосно је појурио ка Џени Сејмур да јој јави срећну новост. Десет дана касније, у јесен 1536. године, венчао се са њом.

СПАС — У ДОБРОМ РАСПОЛОЖЕЊУ

Већ следеће године Хенрију се родио син Едуард. Његов сан да добије сина наследника најзад је био остварен. Али, радост је била кратког века: седам дана доцније млада жена је умрла. Осим тога, ускоро се испоставило да је дечак — малоуман!

Хенрију је те, 1537. године већ било четрдесет и шест година. Његово здравље било је озбиљно нарушено: имао је огроман трбух, лице му је било надувено и нарумењено, а на ногама је имао велике чиреве због

чета је морао да се одрекне лова и јахања. Али, не и женидбе.

Следећа краљица била је Ана од Клева, жена коју је видео тек када је, после силних препрека, допутовала из Немачке у Енглеску. А када је угледао, био је пренеражен.

Ана је имала 34 године, била је дебела, имала је ситне очи, а лице јој је било изровано ожиљцима од богиња. Сем тога, није разумела ни речи језика земље којом је требала да влада.

Да не би избио скандал, краљ је морао њоме да се ожени, али се зато осветио свим проводаџијама: наредио је да им се одсеку главе.

Већ после шест месеци предложио је својој четвртој жени да се разведу. Ана од Клева је морала да пристане, а за своју доброту добила је два замка и велику одштету и титулу „краљевске сестре".

Сада је Хенри могао да поклони своје срце Катарини Хауард, правој Енглескињи, ситног раста и тужног погледа. Ускоро су се венчали и краљ је данима славио своју нову срећу. А да би свима показао колико је задовољан, наредио је да се на ломачама спали 100 игумана, исто толико витезова и десетак лекара ... људи који су осуђивали његов раскалашни начин живота.

Међутим, ускоро је Хенри доживео ново разочарање: неко му је дошапнуо да је његова жена већ била заљубљена у другог човека. Краљ се осећао изиграним, а Катарина је, притешњена доказима, признала свој „грех". И тако потписала смртну пресуду.

— Умирем као краљица, али би више волела да умрем као жена човека кога сам волела! — узвикнула је 13. фебруара 1542. године пре него што је положила главу на пањ.

Народ је сажаљевао свог владара: **„Сиромах човек! Заиста нема среће!"** — говорили су чак и обични грађани у његовом краљевству. — **„Требало би да се поново ожени!"**

И краљ се опет на то одлучио: двострука удовица Катарина Пар постаје његова шеста жена. За разлику од својих претходница имала је једну добру особину: увек је била расположена. То јој је спасло живот, заправо, успела је да са краљем проведе у браку наредне четири године. Јер, 1547. умро је „Хенри са шест жена", како га је још тада народ називао.

Његова агонија била је ужасна: личио је на живи леш који се распадао, све док није затражио да га закључају у једну собу и да га у њој нико не узнемирава. Ипак, пре него што је умро, послао је на губилиште још десетак невиних жртава.

Б. Јеремић

СА НАШИХ ПИСТА

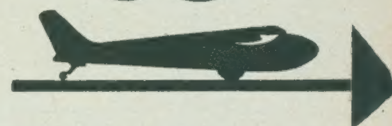

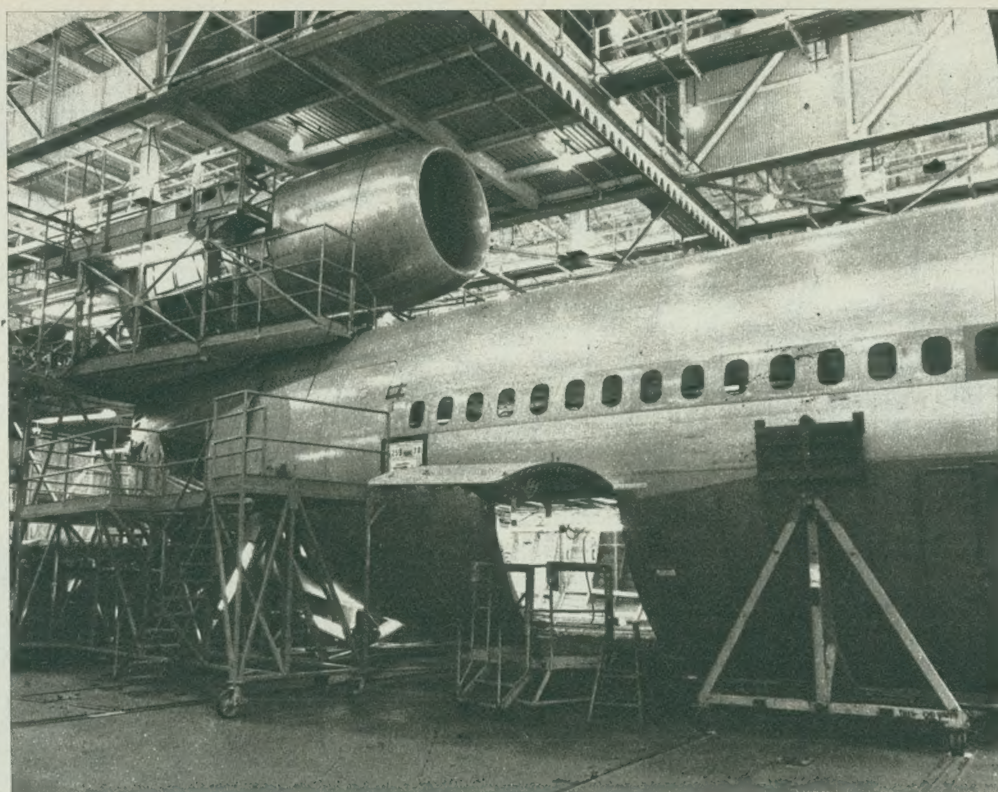

Овако изгледа DC-10 »пропуштен« кроз руке дизајнера. Мада је израз џамбо-џет измислила фирма Боинг за свој модел »747«, он се данас може применити на све путничке авионе — грдосије.

НЕБЕСКИ СЛОН

ДУГАЧАК КАО ПОЛОВИНА ФУДБАЛСКОГ ИГРАЛИШТА И ВИСОК ГОТОВО КАО ЧЕТВОРОСПРАТНА ЗГРАДА, АВИОН DC-10 ПРИМА И ДО 380 ПУТНИКА.

Цела драма трајала је кратко: минут и шест секунди! Толико траје и вероватно најтужнија прича у историји цивилног ваздухопловства која је почела оног тренутка када су се једна од неколико врата грдосије од авиона DC-10, или џамбо-џета, отворила сама од себе док је летелица јездила небом. Ваздушни притисак буквално је „исисао" из авиона шест путника пославши их у грозну смрт! Одмах, потом, настао је лом због декомпресије. Ником од преосталих 340 путника у овом „летећем возу", рачунајући ту и посаду, није било спаса. Тако је у шуми крај Париза 3. марта 1974. године завршио DC-10 турске авио-компаније, по тврдивши, на крајње суров начин, да џамбо-џет познате америчке фирме „Мекдонел Даглас корпорејшн", има фабричку грешку у систему за затварање врата и непоуздане инструменте за упозоравање посаде на „проблеме" с њима!

Истина, биле су то прве године експлоатације „Дагласовог" новог техничког поноса који је требало да се на тржишту продаје путничких авиона равноправно носи с нешто већим џамбо-џетом „747" љутог конкурента „Боинга", али уједно и доказ да страхобично висока сума од око 5 хиљада милијарди старих динара дата за пројект авиона DC-10 није била довољна да се освоје сви конструкциони детаљи!

А степеница нигде

Знајући да сав инвестиран капитал у DC-10 може да пропадне ако авион не буде на гласу као максимално безбедан, а држећи и до свог дугогодишњег угледа, „Даглас" је одмах отклонио грешку.

Купци су се све више јављали. Људима из управе фирме је лакнуло. Како и не би кад прву зараду треба да донесе тек 480. продати џамбо-џет. Наиме, у фабрици су израчунали да ће сви примерци пре њега отићи на отплату трошкова пројекта. Два DC-10 продата нашем JAT-у (први је у фази склапања) коштају око 171 милијарду старих динара! А то је само мрвица коју компанија „Даглас" мора да врати разним банкама и сопственој каси, финансијерима ваздушног „хита" званог DC-10!

ЛИЧНА КАРТА DC-10 СЕРИЈА 30

Распон крила: 50,41 m
Угао распона крила: 35°
Ширина крила у основи: 10,71 m
Ширина крила на врху: 2,73 m
Максимално оптерећење крила: 756,3 кг на 1 m²
Дужина трупа: 55,50 m
Висина летелице: 17,70 m
Пречник унутрашњег простора трупа: 5,72 m
Висина унутрашњег простора трупа: 2,41 m
Тежина летелице: 118590 kg
Тежина летелице при узлетању: 256280 kg
Тежина летелице при слетању: 182798 kg
Максимална брзина на висини од 7620 m: 982 km/h
Максимална брзина при скрстању на висини од 9 145 m: 908 km/h
Брзина рулања приликом узлетања: 884 m/min
Мотори: млазни „џенерал електрик" сваки 24 000 kg потиска
Број мотора: три
Ознака мотора: CF6-50C1
* Подаци из Годишњака „Џејнс" (1976-77)

Знајући да је у питању изузетно важна ствар, руководећи људи су 1972. године сели у џамбо-џет (ништа боље од узорка пред очима купца), кренули на трговачки пут око света, обилазили познате превозничке компаније и приказивали све предности и квалитете свог „млазног слона" (слободан превод израза — џамбо-џет), Да би атмосфера била пријатнија, са собом су повели познатог комичара Дени Кеја! Свако ко зна да фирма „Даглас", која иначе има фабрике у Санта Моники, Лонг Бичу, Ел Сегунду и Талси, производи пројектиле и војне авионе и да се њено име нарочито често помиње у вези с конструкцијом најлакшег и најмањег бомбардера на свету „скајхоука", лако се може зачудити толикој жељи управе за продајом путничких авиона. Међутим, војни авиони и пројектили представљају само 20 одсто „Дагласове" производње. Преосталих 80 одсто отпада на цивилне ваздухоплове. Зато је и разумљиво зашто фирма полаже велике наде у успех продаје DC-10.

Идејни „отац" авиона DC-10 није појединац, већ велика авио-компанија „Американ ејрвејз", која је све до седамдесетих година имала у флоти летелице седам произвођача, крајње неекономичну разноврсност због одржавања. Једног дана одлучено је да се ликвидира то ша-

НЕБЕСН

Пречник улаза млазног мотора (има их три) већи је од висине човека

Иако је без путника тежак преко 118 тона и у танковима носи гориво равно петини те тежине, Дагласов »небесни слон« лети брзином већом и од 900 километара.

СА НАШИХ ПИСТА

ренило флоте. Тражен је основни тип, али ниједан им није одговарао... Предложено је „Дагласу“ да направи авион са великим долетом који може да прими много путника.

Било је то 19. фебруара 1968. године.

Добри сусед

Конструктори су прионули на посао и непуну годину касније почела је монтажа авиона DC-10 у Лонг Бичу, а први лет њиме обављен је на линији Лос Анђелес—Чикаго, 5. августа 1971. Летелица је носила ознаку серије — „10“. Била је нешто мања и са моторима слабије снаге од потоњих серија „30“ и „40“.

Модел серије „30“ први пут је полетео 21. јуна 1972. JAT се определио за њега уз већи број измена.

У поређењу са „Боинговим“ џамбо-џетом „747“, DC-10 заостаје по величини и комфору. Ипак, и његове мере су — без мере... Радници на Сурчинском аеродрому и данас препричавају догађај са степеницама приликом његовог слетања у Београду. Авион је стао пред пристанишну зграду, врата су се отворила, на њима су се појавили гости из „Дагласове“ управе, али када су хтели да закораче — степеница нигде! У ствари, биле су ту, али стандардне, за „нормалне“ авионе. Нису досезале ни до половине искрсле висине. Брука је избегнута крпежом — настављањем помоћних степеница на постојеће!

„Дагласов“ џамбо-џет висок је готово као четвороспратна зграда, а дугачак као половина фудбалског игралишта! Када би се све његове електричне инсталације наставиле једна на другу, спојио би се Београд са Новим Садом дуж трасе постојећег пута. Економичнији је од „боинга 747“, једноставнији за одржавање и ствара мању буку због чега је назван — добри сусед! Иако је празан тежак преко стотину тона, није трапав. Напротив, лети муњевито: од 950 до 980 километара на час! И не само то: кад узлети са пуним танковима горива (110 000 литара), може без слетања да облети све JAT-ове садашње линије у Југославији! А тек труп: широк је близу 6 метара у пречнику!

Посебна прича су мотори — два на крилима и један на репу. Сваки има потисак од 24 хиљаде килограма!

Труп је по дужини подељен у два нивоа. На доњем „спрату“ су багажници, фрижидери... Пртљаг се пакује у сандуке (контејнере) и убацује у боксове на притисак дугмета. Носи 25 тона терета не рачунајући путнике. Уопште, електроника је овде заступљена на свим странама.

Премда DC-10 прима до 380 путника, JAT-ова варијанта имаће 282 седишта. На авиону се налазе осмора врата, а у унутрашњости 9 тоалета. Струју ствара сопственом централом.

Храна се допрема на горњи спрат помоћу два лифта. Забаве и разоноде има, пут је дуг, путницима не сме бити досадно. Ко жели гледаће филм на једном од три екрана, слушати музику преко слушалица (12 канала) листати часописе...

Преобука пилота и осталог особља са „боинга 707“ на DC-10 (30 посада) коштаће JAT, према неким проценама, око милијарду и триста педесет милиона старих динара. Није много, јер DC-10 има неколико стотина инструмената. Сваки мора да се познаје; грешка не сме да буде почињена. Авион је басносновно скуп, а животи путника и немају цену...

М. Тодоровић

КИ СЛОН

У труп дугачак преко педесет метара и унутрашњег пречника 5,72 метра поставља се и до 380 седишта.

DC-10

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ПОЖАР НА СВЕТИОНИКУ

КАДА ЈЕ СТРАХОВИТА ЕКСПЛОЗИЈА УНИШТИЛА КУЛУ СВЕТИЉУ У ЗАЛИВУ МОРКЕМБ БЕЈ, СВИ СУ БИЛИ УВЕРЕНИ ДА СУ ЊЕНИ ЧУВАРИ СТРАДАЛИ . . .

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

Стотине људи посматрало је са обале пламен који је избијао из светионика и црвено бојио небо над заливом Морекемб Беј, у енглеској покрајини Ланкашајр.

— *Шта ли је са чу...?* — упитао је неко гласно, али пре него што је успео да доврши реченицу, одјекнула је експлозија.

Узбуђена лица окупљених преплави ужас: били су уверени да ниједан од тројице чувара 80 година старог светионика није имао ни најмање изгледа да преживи експлозију. Међутим, нико у мраку није приметио спасилачки брод који се, оштро секући таласе, брзо примицао обали.

ЛАЖНИ ПОЗИВ

За тројицу чувара светионика који је лежао на 36 метара високим челичним стубовима та недеља, 16. маја 1948. године, ни по чему се није разликовала од претходних дана.

Као и обично, у осам часова увече дежурство су преузели Џорџ Консадин и Томах Харди. Џозеф Ковендер, који је дотле био на дужности, отишао је у суседну собу да спава.

Некако баш у то време лучка капетанија у Флитвуду добила је позив за помоћ са јахте која се, наводно, у том тренутку налазила недалеко од куле светиље. Само неколико минута касније спасилачки брод „Ани Летициа Расел“ пошао јој је у помоћ. Харди и Консадин видели су га кад је прошао.

Нешто касније, било је већ близу девет сати, зазвонио је телефон, једина веза светионика са копном.

— **Јавите спасилачком броду да се врати, позив је био лажан!** — зачуо се глас с друге стране жице.

Двојица старих светионичара послушала су наређење: испалили су две ракете и почели да дају светлосне сигнале. Међутим, од спасилачког брода није било ни трага. После пола часа Харди и Консадин су решили да се врате у собу у којој су дежурали.

Али, када је десетак минута касније Консадин поново изишао на терасу да још једном погледа да са спасилачког брода нису почели да шаљу светлосне сигнале, обузео га је неки чудан осећај. Узнемирено се осврнуо и угледао нешто од чега му се следила крв у жилама: пламена завеса лизала је уз ограду терасе и све више му се приближавала!

НЕ ДАЈТЕ СЕ, МОМЦИ!

Гласом промуклим од страха почео је да дозива Хардија и Ковендера. Готово истог тренутка обојица су се појавила на вратима. Видевши пламен, пожурили су ка кофама са водом које су, за сваки случај, увек стајале пуне. Али, ни вода ни пена из апарата за гашење пожара нису им помогли. Ватра је све више освајала.

Цео час три чувара узалуд су се борила да победе ватрену стихију. На помоћ, овако одсечени од копна, нису рачунали.

У међувремену, спасилачки брод који је одустао од тражења непостојеће јахте запловио је натраг ка Флитвуду. Пролазећи поред светионика, капетан је приметио ватру.

— Зауставите машине! — наредио је и громким гласом довикнуо људима на светионику — **Не дајте се, момци!**

Крмар Џемс Лидбетер причао је касније:

— Кад смо угледали пламен, пожурили смо ка њему: били смо сигурни да то гори светионик. А да тројици чувара нико сем нас не може помоћи, то нам је било потпуно јасно. Зато капетан није требало двапут да понови своју наредбу.

Тек што смо пристали боком уз мали пристан светионика, светионичари су се скотрљали низ лествице и пали на палубу. Коса им је била опрљена, лица гарава а одела мокра. Па ипак, тражили су од нас да им помогнемо у гашењу пожара! Међутим, покушати тако нешто било је узалудно: ватра је већ захватила цео светионик.

У НЕДОУМИЦИ

— Кажу да несрећа обично не иде сама — наставио је причу Џемс Лидбетер — **а то се управо сада и догодило. Баш док смо се одлепљивали од пристана, са терасе је пало неколико запаљених дасака и — ватра је одмах захватила под палубе! Сада је и броду претила опасност од пожара. Нисам знао чега пре да се латим: да ли да помогнем у гашењу ватре или да се прихватим кормила. Почињала је осека а то је значило да је задњи час да се докопамо луке. И док сам тако стајао збуњен, угледао ме је капетан и подвикнуо:**

Не стој ту као укопан, за кормило!

Пожурио сам да извршим наређење надајући се да ће моји другови на време успети да угасе пожар. И тек што сам прамац брода окренуо ка светлима на обали, зачула се страховита експлозија.

— Сигурно је ватра стигла до складишта парафина! — узвикнуо је Томас Харди зурећи кроз мрак не би ли видео шта је остало од 80 година старог светионика. Међутим, ништа се није видело.

Тек сутрадан сазнали смо да је флитвудска кула-светиља потпуно уништена. На месту где се налазила сада је штрчало из воде неколико поцрнелих и искривљених челичних стубова.

О. В.

Ништа без мајчиног млека

Ако куче или маче рано одвојите од мајке, хранићете их, највероватније, крављим млеком и не мислећи на то да га треба разблажити водом. У току првих недеља живота сви сисари хране се искључиво мајчиним млеком и напредују врло брзо. Мајчино млеко садржи све састојке неопходне за развој младунчета и потпуно задовољава потребе њиховог младог организма. Међутим, у саставу млека појединих сисара постоје велике разлике, нарочито у количинама масти, беланчевина и млечног шећера. Колике су, најбоље показује и ова табела на којој су уочљиве велике разлике између псећег и крављег млека, на пример:

	пас	крава
беланчевине	33	28
масти	48	30
млечни шећер	13	36

Псеће млеко не само да садржи највише масти, него је и по количини беланчевина знатно испред крављег млека па даје и много више енергије. Управо због тога псићи веома брзо напредују првих недеља живота. Количина млечног шећера, лактозе, дакле угљених хидрата, врло је мала, а кравље млеко садржи га готово троструко више. Јасно је због тога зашто кравље млеко псићима није најпогоднија замена за мајчино млеко. Због недостатка фермента за разлагање лактозе млечни шећер неће моћи довољно да се разложи и младунчад ће имати велике тегобе са пробавом.

Међутим, без обзира на тако мале количине шећера које псићи уносе у организам са храном, мајчиним млеком, захваљујући великом проценту масти и беланчевина ипак ће се снабдети довољним количинама угљених хидрата.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

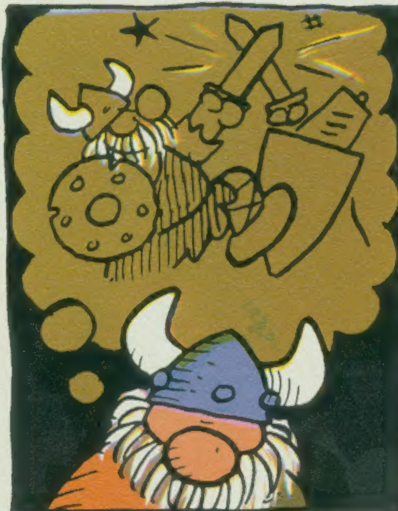

КАПИТЕН ЈЕ ИСКЉУЧЕН

БЕЛГИЈСКИ ЛЕВИ БЕК ХАЈЛЕНС НАЛЕТЕО ЈЕ У ЈЕДНОМ ТРЕНУТКУ НА ЏАЈИЋА И СВОМ СНАГОМ УДАРИО ГА У ЧЛАНАК. ОВАЈ ЈЕ ПАО КАО ПОКОШЕН.

Радосно пролеће и тмурна јесен. Таква је била фудбалска година 1968. Један изванредан тим, који је савезни капитен Рајко Митић тако вешто умео да окупи, растурио се тако рећи за три месеца. Није могао да се састави ни кад је било најпотребније — у квалификацијама за Светско првенство 1970.

Пролеће те године донело је најбољим југословенским фудбалерима друго место у Купу европских нација. „Југословенске бебе", како су ту екипу називали енглески новинари, савладали су у четвртфиналу Француску са 5:1 у Београду и 1:1 у Марсеју. Тако се стигло до завршног дела у Италији. Југословени су имали да се боре за европски врх заједно са најјачим екипама Енглеске, Италије и Совјетског Савеза.

Нико у те младиће није веровао — изузев Рајка Митића.

ПОДВИГ У ФИРЕНЦИ

Жреб је одлучио да се у полуфиналу састану Енглеска и Југославија у Фиренци, а Италија и Совјетски Савез у Напуљу. Енглези су дошли у Италију као светски прваци са златним ореолом и титулом освојеном две године раније.

Њихов селектор сер Алф Ремзи давао је самоуверене изјаве, сматрајући да је дуел са југословенским младим тимом пука формалност. Међутим, 8. јуна догодило се огромно изненађење. Југословени су, на запрепашћење Енглеза, победили са 1:0.

Тај дан ушао је у фудбалску историју. На стадиону Комунале у Фиренци Рајко Митић је, уз помоћ тренера Бранка Станковића, са којим је некада и сам играо на светским првенствима у Бразилу 1950. и Швајцарској 1954, извео овакав тим:

Пантелић, Фазлагић, Дамјановић, Павловић, Холцер, Петковић, Осим, Мусемић, Тривић, Џајић.

Ивица Осим се повредио већ после пет минута и могао је само да скакуће на ивици игралишта. Југословени су остали са играчем мање. Ипак, победили су са 1:0 поготком који је, неколико минута пре завршетка, постигао Драган Џајић.

Тај сензационални резултат одвео је Југословене у Рим, где су се у финалу састали са екипом Италије. Први меч завршен је нерешено 1:1, иако су Југословени водили до саме завршнице са 1:0. Стрелац је опет био Драган Џајић.

Пошто продужетак утакмице није донео промену резултата, то је два дана доцније одиграна поновљена утакмица. Тога пута Италијани су решили меч у своју корист са 2:0. Тако су они заузели прво место, а Југословени — друго.

„Југословени су морални победници и, да није било неправичног суђења они би се попели на почасно постоље. То су, уосталом, и заслужили јер су играли боље од свих осталих", писао је познати лист „Франс фудбал".

Драган Џајић је постао звезда светског гласа. Проглашен је за најбољег играча великог турнира.

Исте јесени требало је кренути у поход кроз квалификације за светско првенство у Мексику 1970. Али, државна репрезентација била је десеткована. Бекови Фазлагић и Дамјановић отишли су на одслужење војног рока. Голман Пантелић и центарфор Пауновић су се повредили.

Савезни капитен Рајко Митић опет је био на мукама. Позвао је Рудолфа Белина и Славена Замбату, двојицу одличних играча, који су добили задатак да попуне настале празнине.

НАЈТЕЖИ ИСПИТ

Први корак у тим квалификацијама био је изванредан. Истина, противник није представљао високу европску класу. Ипак, победа од 9:1 свакако је била значајна. Катастрофу је претрпела репрезентација Финске на утакмици у Београду. Славен Замбата и Вахидин Мусемић постигли су том приликом на стадиону ЈНА по три поготка.

У квалификационој групи играле су репрезентације Југославије, Шпаније, Финске и Белгије. Изгледи су били неизвесни. Знало се једино да су Финци знатно слабији, док је екипа Југославије имала да полаже најтеже испите у сусретима са Белгијанцима у Бриселу и са Шпанцима у Барселони.

Пред сам пут за Брисел повредио се Вахидин Мусемић. Тако је наш тим изгубио и центрафора, па је коначни састав био овакав: **Ђурковић, Цвек, Јевтић, Тривић, Холцер, Павловић, Петковић, Осим, Замбата, Аћимовић, Џајић.**

Тешко је у аналима југословенског фудбала издвојити неку утакмицу која је имала већи значај, а која је била тако несрећна као и ова. И тај датум смо добро упамтили, али са извесном горчином — 16. октобар 1968.

НИКАД ТОЛИКО УДАРАЦА

Играло се оштро и због тога су прво искључена двојица играча и то по један са обе стране. Тривић се сударио са својим непосредним супарником, обојица су при том били груби и судија Крнавек из Чехословачке сматрао је да ће тако прекинути неспортско понашање на терену.

Међутим, духови се нису смирили. Белгијанци су и даље јуришали и немилосрдно насртали на Југословене. Они су сматрали да ће претераном оштрином надокнадити слабију техничку спрему.

Нарочито је страдао Драган Џајић. Њега су Белгијанци желели по сваку цену да задрже. Пошто у томе нису успели, остало им је једино да се служе прекршајима, у чему је предњачио леви бек Хајленс.

— Служио се свим средствима. Хватао ме је за руку, подметао ми ногу, рушио ме на сваком кораку.

За Драгана Џајића тај сусрет представља свакако најтужнију успомену:

— Провео сам на фудбалском терену двадесетак година. Догађало ми се штошта. Али мислим да никада нисам примио толико удараца.

Као капитен југословенског тима Џајић се пожалио судији, али он је само одмахнуо руком.

— Понекад је чак окретао главу да не би видео шта белгијски играчи раде са мном.

У једном тренутку све је превршило меру.

— Аћимовић је добацио лопту и ја сам пружио ногу да је примим. У истом моменту Хајленс је стартовао на мене и ударио ме свом снагом у чланак. Било је очигледно да је то учинио намерно. Пао сам као покошен. Толико ме је заболело

да нисам могао више да се умирим.

Тако је дошло до оног најтежег.

— Узвратио сам ударац. Знам да то нисам смео да учиним. Али, околности су биле такве . . .

Пошто је ударио противника кад овај није имао лопту, судија је искључио Драгана Џајића. Погрешио је, у ствари, у томе што истовремено није искључио и белгијског репрезентативца.

— Био је то најтежи тренутак у мом животу. Покуњено сам изашао са терена и оставио другове да се боре са претерано оштрим противником.

После тога Белгијанци су постигли још два гола и претворили ову утакмицу у свој тријумф.

На Џајићу ће остати мрља. Те године је могао да буде први на листи најбољих фудбалера Европе. Признање је добио, али је заузео тек треће место. Нико никада од Југословена није добио толико гласова од европских фудбалских новинара колико Драган Џајић 1968.

Пораз у Бриселу био је, у ствари, права катастрофа у квалификацијама. Нешто доцније Шпанци су у Београду играли нерешено 0:0, а Џајић није могао да игра јер је био кажњен. Следеће године Југословени су изгубили и у Барселони од Шпаније са 1:2. Тако Мексико 1970. није видео Југословене и још једно светско првенство протекло је без учешћа наше репрезентације.

Стојан Протић

МИНИ-КВИЗ

1. Да ли су водени цветови биљке?
2. Вокализе су . . .
3. Газела је врста антилопе, али и . . .
4. Када настају жарки облаци?
5. Где се налази Лева река?

ОДГОВОРИ:

1. Нису! То су инсекти из реда Ephemiridae који живе веома кратко и за то време не узимају никакву храну. За разлику од одраслих јединки које живе само неколико часова, њихове ларве се развијају под земљом чак и три године. 2. У певању вежбање без речи, само са самогласницима. 3. Лирска љубавна песма састављена из строфа од по два стиха. 4. При наглим ерупцијама неких вулкана, а састоје се од угрејаних пара, гасова, пепела . . . због чега се обично спуштају низ падине вулканских купа. 5. У Македонији, дугачка је 30 километара, а улива се у Преспанско језеро. Неки је називају и Голема река.

НА ТРПЕЗИ - ТРП

ЈЕДИНСТВЕНИМ НАЧИНОМ САМОСАКАЋЕЊА И ИЗБАЦИВАЊА УТРОБЕ, МОРСКИ КРАСТАВАЦ ОДБИЈА И НАЈНАСРТЉИВИЈЕ НАПАСНИКЕ.

Није сигурно да ће свако ко у плићаку мора угледа необичан ваљак разних боја који готово непомично лежи припијен уз дно препознати у њему — животињу. Нарочито ако њена боја, што није ретко, не одудара од стења уз које је прилепљена. Само ако је море мирно и провидно, приметиће се благо таласање воде коју увлачи и избацује из свога тела. Реч је о морском краставцу или трпу (име му је дао римски писац Плиније Старији). То је бескичмењак који живи у свим морима света, нарочито топлим, а има га, тврде неки, преко хиљаду врста! Дужина му је најчешће око педесет сантиметара, а они најдебљи подсећају на добро нараслу векну хлеба.

Хлепчић на дну мора

И баш тај живи хлепчић права је и врло тражена посластица у Јапану, на Филипинима, а највише у Кини. Колико је морски краставац радо виђен на трпези Кинеза, говори и податак да они сваке године дају неколико милиона долара за увоз специјално припремљеног морског краставца.

Врло распрострањен начин припремања је такозвани „трепанг". Жива посластица, ухваћена негде у плићаку, расеца се по дужини да би се извадила утроба, а телесни зид, у којем су нагомилане многе хранљиве материје, затим се кува и суши на диму или сунцу. Овако припремљен „трепанг" који садржи висок проценат беланчевина употребљава се за справљање разних супа и пихтијастих јела.

Поред овог, најраспрострањенијег начина припремања, у многим областима јужног Пацифика људи намерно раздражују велике морске краставце и скупљају неке њихове избачене органе, нарочито јајнике женке, и праве од њих разне чорбе и специјалитете који се једу у сировом стању. Јер, многе врсте крупних морских краставаца, узнемирене нападом непријатеља, на пример ракова, снажном контракцијом тела избацују кроз отвор клоаке репродуктивне органе и један део црева у виду замршеног клупка које омотава напасника и одваја се од тела. Овим триком, у животињском свету јединственим начином самосакаћења и избацивања утробе, морски краставац одбија и најнасртљивије напаснике.

Међутим, кроз седам до осам недеља животиња се сасвим опорави и спремна је да дочека новог непријатеља. Те избачене органе много је теже наћи него припремити „трепанг".

Базени од иловаче

Количине „трепанга" припремљене у Кини нису ни издалека довољне да подмире потребе, па је сасвим разумљив тако велики издатак за његов увоз. Управо због те несташице, чланови комуне Хуођи, у провинцији Шантунг, дошли су, пре отприлике пет година, на замисао да у сарадњи са истраживачким институтом за риболов, у области Јентаи, покушају са гајењем морских краставаца.

Почетак није био нимало лак. Морски краставци имају тачно одређено време оплодње и тешко их је ухватити у том тренутку. Осим тога, мужјаци испуштају сперматозоиде касно после подне, готово увече, и то, наравно, само у отвореном мору. Ипак, члановима комуне Хуођи пошло је за руком да ухвате стотинак одраслих, полно зрелих краставаца, које су затим сместили у специјално опремљене базенчиће од иловаче са морском водом. На дно базена вешто је постављено камење из мора, подешена температура воде, све је удешено тако да се краставци осећају као да уопште нису променили средину.

Сви су очекивали да ће мужјаци врло брзо испустити своје семе које затим плива у води и оплоди женку, а пошто је у базену много једних и других, и то на малом растојању, било би нормално да оплодња буде више него успешна.

Међутим, прошло је и двадесетак дана а није се догађало ништа. Консултовани су и стари, искусни рибари који су били мишљења да краставцима ипак не одговара ни температура воде ни превелика количина светлости, а такође ни притисак воде у базену. И увек морају најпре мужјаци да испусте семе, а вероватно се тада у води појављују и извесне материје које привлаче женку.

После оплодње из јајета измигоље ларве које подсећају на мало уво које зоолози називају аурикуларије. У току прве године из аурикуларија је нарасло 68 малих морских краставаца. Скроман, али значајан почетак.

Пипци и ножице

Следеће године експеримент је поновљен, само у много већим, бетонским базенима. Али, велики број ларви поново је угинуо због недовољног лелујања воде, из које црпу све што им је потребно да би преживеле. Врло је тешко одржати воду у тако добром стању да би све ларве опстале, а ако срећно „прегурају" првих неколико дана, попримају ускоро карактеристичан облик боце. На једној страни њиховог сићушног тела појављује се пет подвијених пипака, а на другој ножице помоћу којих се мали краставци успужу на гребење и камење. Дочекати тај тренутак није нимало лако — потребно је много труда и времена док се ларве врате у море да би, у свом правом амбијенту, наставиле да живе и расту док за њима не посегне рука сладокусаца.

Нема сумње да ће се број морских краставаца у приобалном подручју Кине знатно повећати ако се ова делатност прошири, а за сада је више него недовољна да подмири потребе тржишта које и даље увози велике количине ове, нама необичне, посластице.

СПОМЕНИЦИ КРУШЕВЦА

ОД РОПСТВА ДО СЛОБОДЕ

Готово четири века био је Крушевац под турском влашћу. Први пут руше га 1413. године, а 1455. добија ново име — Алаџа Хисар или Шарени град. У њему се половином 17. века обрео и турски путописац Евлија Челебија и у својим белешкама, између осталог, помиње и отпор који поробљени народ пружа Турцима. Тај ће се отпор разбуктати пуном снагом тек поткрај 18. и почетком 19. века. После слома првог српског устанка, а и касније, у још неослобођеним крајевима, нарочито у Јадру, Рађевини и Крушевачкој нахији, народ је препуштен тешком зулуму. Године 1833. из Крушевца коначно одлазе Турци, на брзину продају имања, а град почиње да се опоравља и развија.

ТВРДИ ГРАД — „У своме животу сазда тврде градове, сазда и звани Крушевац у коме подиже најкраснију цркву ..." писао је у „Житију деспота Стефана Лазаревића" Константин Филозоф помињући кнеза Лазара и његову престоницу из 1381. године. Утврђени град подигнут је, наводно, 1371. године. Међутим, пре десетак година, приликом рестаурисања Лазарице, у зиду куле звоника над припратом пронађена је надгробна плоча која потврђује мишљење да је на овом месту постојало насеље и пре великих градњи у доба кнеза Лазара. Плоча узидана као грађевински материјал у време подизања цркве датира, наводно, из последњих година 13. века.

ЗАДУЖБИНЕ ПЛЕМИЋА — Поткрај 14. века саграђен је манастир Наупаре, један од споменика „моравске школе". Године 1835. црква је прилично неуко президана и до данас су очуване само две лепе розете на западној страни. Кнез Лазар се, као и остали средњовековни владари, увелико ослањао на цркву, најмоћнијег феудалног поседника. Црква је и носилац културног живота тога времена — у многим манастирима и црквама цветају књижевност, архитектура и сликарство, сваки, иоле значајнији племић жели да остави своју задужбину. Наупаре, Руденица, Каленић, Мелентија, Дренча, уз оне највеће као што су Лазарица или Раваница, само су неке од бројних задужбина подигнутих уочи пропасти српске средњовековне државе на Косову.

ЛАЗАРЕВА КУЛА — Заједно са деловима градских зидина и Лазарицом, кула кнеза Лазара данас је једини видљиви остатак некадашње престонице. Осећајући опасност од Турака, кнез Лазар је преместио престоницу на север, саградио град у релативно кратком времену и опасао јаким каменим утврђењем са двоструким зидом и неколико кула. Ова која се сачувала до данас била је главна кула утврђења и кроз њу се улазило у град. Мисли се да су је градили дубровачки мајстори, као и цело утврђење. Очувани део куле висок је око десет метара. Утврђење је обухватало кнежев двор који је био на узвишењу, цркву Лазарицу и више споредних зграда.

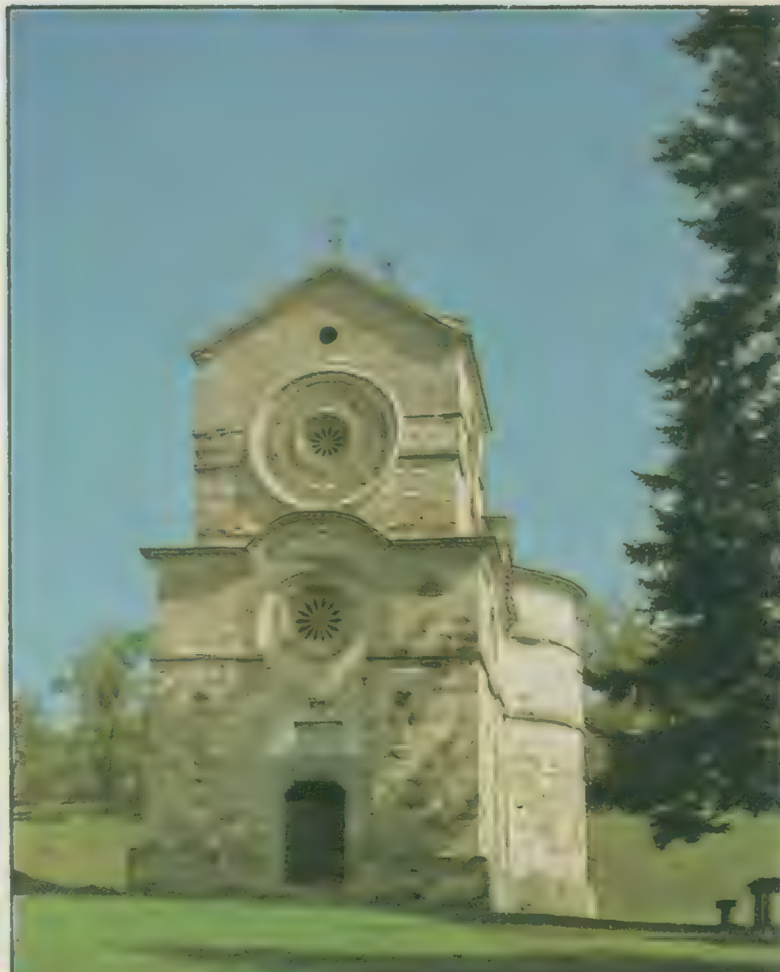

МОРАВСКИ СТИЛ — Лазарица је подигнута, наводно, око 1370. године. Наиме, њена изградња везује се уз рођење деспота Стефана Лазаревића. Кнез Лазар, који је пре Стефана имао само кћери, жељно је ишчекивао наследника. Када је добио сина, врло је могуће да је светитељу Стефану, чије је име дао свом сину, посветио ову цркву. У престоници кнеза Лазара развила се оригинална и самостална архитектура позната под називом „моравска школа", а Лазарица, касније подигнута Љубостиња и још неке цркве у околини Крушевца, најлепши су представници овог стила. Оно што их издваја од осталих споменика средњовековне Србије је изузетна орнаментика прелепих преплета у плитком рељефу тесаног камена. Када су 1413. године Турци први пут разрушили Крушевац, страдала је и Лазарица. Пустош су оставили и многи ратови Турске и Аустро-Угарске и средином 18. века она се нашла у јадном стању. Тада је предузета и прва обнова, али значајнији радови изведени су тек у време кнеза Милоша.

ЗГРАДА НАЧЕЛСТВА — Половином јула 1863. године министар просвете је обавештен да ће се у Крушевцу „једно ново зданије за канцеларије Началничества подигнути", а биће завршено до краја исте године. За зграду ће бити употребљен сав материјал старог здања које због тога мора своје канцеларије преселити привремено на неко друго место. Па како у граду нема ниједне погодне зграде, сем женске школе, све канцеларије треба да се преместе у њене просторије. Крушевац је у то време већ развијен град. Још 1839. године основао је Глиша Јовановић фабрику сапуна „Мерима", а његов син Коста пошао је очевим стопама, упорно тражећи од Министарства привреде, и то преко Начелства, разне олакшице, позајмице и кредите за унапређење производње сапуна.

КОСОВСКИМ ЈУНАЦИМА — Историјски извори о бици на Косову врло су противречни и непоуздани. Наша народна песма има исувише осећања, а мало чињеница. Победом над српском властелом Турци су сломили највећи отпор који се испречио њиховом продору на север. Иако су Турци били бројчано надмоћнија и боље организована војска, кнез Лазар је пошао у окршај с њима пун вере у успех. У Крушевцу, његовој некадашњој престоници, приликом прославе 500-годишњице боја на Косову, откривен је и споменик косовским јунацима — дело Ђорђа Јовановића.

СВЕЧАНОСТИ СЛОБОДЕ — У подножју Багдале 28. јуна 1943. године, око пет сати, Немци су стрељали око 320 људи из Крушевца и околине. Била је то крвава одмазда за пораз који су 17. јуна доживели код Ћелија. Дан раније почели су да доводе из сваког села десет-петнаест људи, највише из Наупара. После стрељања недужног становништва, ваљцима су равнали терен. Сваке године на том месту, једном од наших најлепших меморијалних комплекса, названом Слободиште, одржавају се масовне свечаности слободе.

Текст:
Н. Сташић
Снимци:
М. Вујовић

ОТМИЦА ДЕВОЈАКА

ПОВОД ЗА УСТАНАК

КАКО ЈЕ ЛУКАВИ КНЕЗ МИЛОШ 1832. ГОДИНЕ СМИСЛИО ДА ДЕЛОВЕ СРБИЈЕ, ТАДА ПОД ТУРЦИМА, ПРИПОЈИ ВЕЋ ОСЛОБОЂЕНОЈ КНЕЖЕВИНИ...

Крушевац, некадашња престоница кнеза Лазара, све до тридесетих година деветнаестог века био је под влашћу Отоманске Царевине. Кнез Милош — нешто оружјем, али више преговарањем — ослободио је београдски пашалук претварајући га у полузависну државицу под турским покровитељством.

Године 1831. опет дипломатским путем, Милош Обреновић успео је да у састав Србије уђу и територије око Крушевца. Алексинца, Параћина и Ражња. Међутим, Турци нису хтели радо да напусте ове плодне пределе. Поред дипломатске битке водила се и права борба између Срба и Турака у Крушевцу и његовој ближој и даљој околини.

Две лепотице у колу

Преко својих људи кнез Милош је упорно радио да се добијене територије припоје Србији. Становници Мораве и Ресаве, богатог Левча и Темнића, тешко су подносили турски јарам, поготово што су знали да су им браћа у суседству у независној држави.

Један од главних људи које је кнез Милош послао да подбуњује рају против Турака био је кнез Милета Радојковић, а први помоћник био му је Арса Андрејевић. Обојица су били вични оружју, али истовремено и паметне народне старешине, који су знали да оружје користе — само кад је требало, док су им преговори, у ствари, били најбољи начин за свршавање народних послова.

Милошеви агенти у тадашњим деловима још неослобођене Србије нису смели да се представљају као представници кнежевине Србије. Читав посао су обављали тајно, јер су знали: ако би били откривени, кнез Милош би се одрекао њиховог рада!

Међутим, да се ови крајеви брже ослободе — помогао је случај. У Крушевцу су живели бегови Вренчевићи, српска племићка кућа која је променила веру и наставила да влада, на свом феудалном поседу и под турском влашћу. На челу беговске куће био је Селим-бег Вренчевић са браћом Зеком и Смаком.

Додела Крушевца Србији — Вренчевићима нимало није одговарала, па су наставили по старом. Веома су се осилили у том крају, радили су шта су хтели.

У селу Мозгову, у алексиначком округу, Зеко и Смако у једном колу затекну две лепе рођаке, две српске девојке — које им се веома допадну. Као и сви насилници, нису много премишљали: још исте ноћи организовали су препад на Мозгово и отели обе девојке. Довели су их у Крушевац, потурчили их и увели у своје хареме. Било је то уобичајено понашање насилника.

Али, времена су се променила. Сви су знали да је читав тај крај по дипломатским договорима већ припао Србији, да су људи имали право на заштиту и помоћ, и државе и народа.

И, читав тај крај у Крушевцу, Жупи, Параћину, Ражњу и Алексинцу — дигне се на устанак, као један човек!

Не одлажите оружје!

Коло у Мозгову заиграло је ујесен 1831. године. Девојке су отете у октобру, а већ почетком новембра почео је устанак против турске власти на свим територијама око Крушевца, Алексинца, Параћина и Ражња.

До тада устанак није прерастао у рат. Наоружани народ само је захтевао своја права, али није прихватао турска упозорења да се раја разиђе и остави оружје.

Кнез Милош је водио вешту игру, дипломатску, да натера Турке да му предају нахије и срезове који су припали Србији.

Сачувано је писмо које је кнез Милош писао 1832. године:

„Кметовима, свештеницима и свему народу нахије Крушевачке и срезова Алексиначког, Параћинског и Ражањског! У Крагујевцу, 8 децембра 1932. године, број писма 3494...".

У овом писму кнез Милош упозорава народ и устанике да буду упорни у својој борби, да не одлажу своје оружје, да захтевају присаједињење Србији.

Истовремено, Милета Радојковић и Арса Андрејевић већ су активно радили у Крушевцу: јавно — пред Турцима су говорили да су дошли да умире Србе да буду покорни и да се разиђу, а тајно — наговарали су Србе да никако не предају оружје док се не присаједине Србији.

Почетком децембра кнез Милета са неколико својих момака појаше коње и једне ноћи одјури у алексиначки срез. Пронађе у Мозгову мајке заробљених девојака и од њих сазна како су отете.

Сви детаљи ове отмице убрзо су били познати у Крагујевцу, Милошевој престоници. Од Крагујевца су потекли нови извештаји за Петроград и за Цариград. Специјални Милошев изасланик, Аврам Петронијевић, отишао је у Видин, код румелијског валије, царског представника над овим спорним областима.

Милошеви организатори народне буне одмах у Крушевцу и Трстенику, Ћићевцу и Алексинцу изаберу народне представнике за суд и варошке управе. Турски представници власти — видевши да ће доћи до правог боја — одмах напусте територију коју је захватио устанак.

Платићете главом!

Српске власти су на силу преузеле руковођење по словима на територијама које Турска још званично није предала на управљање Србији.

Турска страна је то некако и прихватала, јер су Срби били у праву — према међународном уговору. Ипак Турска је послала свог специјалног комесара да испита разлог за буну — отмицу девојака од стране бегова Вренчевића. Требало је девојке извести пред београдског пашу и царског комесара — па да ту изјаве да ли су потурчене на силу, или су својевољно одбегле за турске бегове.

Ту је сада почињала једна нова невоља. Девојке су већ живеле неколико месеци у харему и врло вероватно да су их њихови о[illegible]чи и пазили и мазили.

Кнезу Милошу је било веома стало да ове одведене девојке прикажу Турке као насилнике. Међутим, његови доушници су јавили да су девојке обучене у свилу и кадифу и да им ни на памет не пада да се врате родитељима у Мозгово.

Сада није било двоумљења: кнез Милош нареди да се свакако успостави контакт са овим девојкама и да им се отворено каже:

— Девојке, обе ћете главом платити ако пред пашом и комесаром будете говориле у корист Вренчевића и Турака. Ништа вас неће заклонити од српске сабље. Наћи ће се људи који ће вас, отпаднице од нашег рода, наћи у било којем харему и у њему ћете бити на комаде исечене!

Кнез Милош је заиста био у стању да оствари ову претњу. То су знале и девојке — којима је у харему било лепо. Стога, на суду, приликом сведочења — јавно изјаве да су биле жртве силе, да су отете и на силу преведене у ислам.

Турски комесар Ћашиф-ага пресуди да се девојке врате својим родитељима, а Вренчевићи да плате глобу и трошкове, а затим да напусте Крушевац.

Тако је завршена једна отмица — која је ослободила, на посебан начин — један део српских територија.

Нова граница је оформљена 1834. године и на њој је и даље било убијених, и са једне и са друге стране. Немирна граница померана је на југ у ратовима који су вођени четрдесетак година касније...

J. M.

СЛИКЕ С МОРА

Мора захватају 361 милион квадратних километара или 71% целокупне Земљине површине. Средња дубина мора је око 3.800 м. Флоре има до дубине од 200 — 300 м а фауне — и преко 4.000 м.
На боју морске воде утичу извесни биљни организми (сићушне бактерије и алге), а и неке животиње (мали љускари). Салинитет потиче од растворених соли, пре свега, натријумхлорида или кухињске соли. Донедавно су се људи купали у мору, не забаве или спорта ради, већ по налогу лекара. Дуго је владало уверење да је купање у мору добра терапија за лечење беснила. Било је и смешних сцена, јер су и многе ентузијасте купаче, људи с обале, крајње љубопитљиво посматрали, верујући да се ради о беснилу.

Поред натријумхлорида, који тежински чини 78% салинитета, у морској води има још: магнезијум хлорида, калцијума и калијум хлорида, затим, сулфата и бромида. Има и мањих количина цинка, гвожђа, хрома, никла, сребра и злата. Ту су још и кисеоник, азот и угљени анхидрид. У 18. веку лекари су преписивали морску воду као лек. Неки пацијенти су издржавали терапију од 25 галона (103,5 литара) морске воде, у дозама од пола литра. Мада је ово редовно изазивало жеђ и повраћање, морска вода је била толико тражена да су је флаширали и слали у градове.

Некада су лекари препоручивали гњурање у морској води, по могућству у зимском периоду — такође у циљу лечења неких болести. Наравно, пре тога, морала је да се попије доза од пола литра исте те воде. У моди су биле кабине за купање које су имале точкове и могле да се одвуку директно у воду. Већина ових кабина имала је, као додатак, тендру (неку врсту покретног застора који је било могуће спустити до воде). Тако су људи могли да се купају за свој рачун. Број купача нагло се повећао.

Кабине за купање су изнајмљиване и уз њих је обично ишла нека позамашна леди, коју су звали »dipper« (гњурац, она која „потапа“ купаче, јер је познато да се многи тешко одлучују да сами загњуре, па је она била ту да им се нађе при руци). Стајала би на вратима спремна да зграби купача и гурне га под воду.
Догодило се да је 1789. и сам енглески краљ Џорџ III морао да издржи једну туру гњурања. Све помоћнице су тад носиле широке траке с натписом: „Нека бог буде у помоћи краљу!“ У кабини се налазио оркестар спреман да при сваком гњурању одсвира и мелодију на овај текст.

У Француској су, уместо кабина за купање, подизали на обали пругасте шаторе које су купачи користили за пресвлачење. Убрзо су се појавиле и данашње статичне, дрвене кабине, у редовима дуж обале мора.

Д. В.

ПАРСИФАЛ НАОШТРИО

УДОВИЦА РИХАРДА ВАГНЕРА НАСТОЈАЛА ЈЕ СВИМ СИЛАМА ДА ОНЕМОГУЋИ ИЗВОЂЕЊЕ ЈЕДНЕ ОПЕРЕ СВОГА СУПРУГА У ЊУЈОРКУ. КАД ЈОЈ ТО НИЈЕ УСПЕЛО, ОКОМИЛА СЕ НА ГЛАВНУ ЈУНАКИЊУ.

Милка Трнина у улози Изолде у »Тристану и Изолди«

Прохладног преподнева 24. новембра 1903. године, у пратњи своје ујне Лауре Јурковић, у Њујорк је стигла прослављена оперска певачица Милка Трнина. У луци је врвило као у кошници: мноштво поштовалаца њене уметности приредило јој је срдачнији дочек него иначе.

О Трнини су колале којекакве приче као — болест је озбиљно уздрмала њену каријеру, остала је без гласа и напада је Козима Вагнер, удовица немачког композитора чијом ће се опером „Парсифал" представити америчкој публици у Метрополитен опери. „Сукоб двеју жена" — писала је ондашња штампа — „и није без разлога!"

— **Поразићу ја све своје противнике!** — Трнина је одлучно рекла себи док је, насмешена, силазила низ бродско степениште. Само они који су се загледали у њу могли су да запазе како леви образ највећег драмског сопрана на свету с времена на време лагано подрхтава...

ГЛАС КОЈИ ГРАБИ!

Милка Трнина, кћерка млинара из Доњег Сипа са обала Саве, рано је остала без оца и мајка је, у немогућности да је школује, шаље свом брату Јанку Јурковићу у Загреб. После Више девојачке школе одлази на студије музике у Беч, које је завршила са најбољим оценама.

Сасвим случајно, посветила се том позиву. На једном излету запевала је у друштву и Ида Вимбергер, музички педагог, напоменула је Лаури Јурковић, Милкиној тетки:

— **Тај глас је диван, у њему је нешто што граби за срце. Треба да се посвети певачком позиву и мала ће са таквим гласом освојити свет!**

И заиста, „мала" је заблистала на оперском небу својом глумом и певањем већ од првог тренутка кад се појавила, бацајући у сену дојучерашња имена која су словила као најбоља. Једном речју, постала је звезда позоришта у Лајпцигу, Грацу, Бремену, Минхену, Лондону и широм Америке. На жалост, као прослављена оперска дива у домовини је, због несређених политичких прилика, наступала само једном: у Загребу 1898. године.

Милка Трнина имала је на репертоару све главније оперске арије, а била је ненадмашна у интерпретацији Вагнерових хероина. Било је зато необично што је нису звали на Свечане игре у Бајројт, немачки градић који је прозван Вагнеровом Меком. Међутим, то се догодило тек 1899. године кад је Трнина, између осталог, певала Кундри у Вагнеровом „Парсифалу". Закулисани бајројтеви догађаји попримили су такав замах да су се „кола" живахне девојчице са обале Саве почела кретати низбрдо!

»СВЕТОГРЂЕ« УМЕТНОСТИ

Наиме, Трнина је у почетку своје каријере била члан минхенске Дворске опере, а између Бајројта и Минхена водио се прави рат у надметању од тренутка кад га је напустио Вагнер. Он је маштао да ће у свом граду отворити певачку школу и одгајати млада поколења у свом духу. Смрт га је у томе омела и ову замисао остварила је његова жена, Козима. Бајројт је имао искључиво право да негује Вагнерову музику и организовао је Игре које су доносиле велике приходе. Љубитељи музике говорили су да ће Минхен, који увек има много бољу глумачку поставу, преотети Игре.

Козима Вагнер, кћерка Франца Листа, заједно са децом из овог другог брака, била је наследник ауторских права на дела свога мужа и, наравно, оштро је устала против тога. Из тих разлога ангажовала је Трнину. Кад славна певачица није хтела да испуни Козимине немогуће захтеве, нетрпељивост је почела! После наступа на бајројтским Играма, Мила Трнина је пала у немилост јаког клана око удовице Вагнер.

Године 1903. кад се навршило 20 година од Вагнерове смрти, Бајројт је изгубио искључиво право приказивања „Парсифала", опере која није као и друге обишла позоришне куће, побуђивала је велико интересовање јавности, тим више што је критика прогласила најдубљом Вагнеровом филозофијом и најснажнијим музичким изразом. Међутим, да би се видео „Парсифал", требало је да се иде у Бајројт, а то је значило да ће се тамо оставити много више новаца него што је коштала улазница!

Тадашњи директор Метрополитен опере у Њујорку Хајнрих Конрид први је посегнуо за „Парсифалом" и ангажовао Трнину да пева главну женску улогу.

— **Пристала сам, јер зашто да се тако вредно музичко дело скрива и да га виде само одабрани!** — изјављивала је певачица.

Осећајући да јој измиче уносна зарада, Козима Вагнер окомила се на директора Метрополитен опере, а највише на, како ју је назвала, „глупу али и ненадмашну, словенску певачицу".

— **То је светогрђе: вређање великог мајстора, Бајројта, уметности... „Парсифал" није роба за спекулације** — вапила је док се безуспешно обраћала берлинском Рајхстагу, тражећи ауторску заштиту за још 20 година.

— **Мене јавно напада вагнеријански табор, па ћу им овим путем одговорити** — писала је Милка Трнина у лето 1903. године редакцији „Франкфуртер нахрихтена". — **Није тачно да у Америци певам у „Парсифалу" због долара и није тачно да тиме легирам бајројтску светињу. Желим да госпођа Вагнер схвати да ће се ова опера извести у Њујорку тако и тако. Ако не са мном онда са неком другом певачицом!**

Узалудне су биле и интервенције код председника Рузвелта да спречи извођење „Парсифала" и, прихватајући изазов, Трнина је храбро дошла у Њујорк.

КОБАН ОДМОР

У тако напетој ситуацији Милка Трнима се бојала, пре свега, да ли ће моћи да одигра улогу Кундри без проблема, кад ће због узвитлане прашине очи целог света бити уперене на њу и њено америчко гос-

ПОСЛЕДЊА ПОБЕДА МИЛКЕ ТРНИНЕ

КОПЉА

говање. Колико год је настојала да њена болест остане тајна, јавност је ипак шушкала о њој...

Наиме, за време једног одмора у Швајцарској 1902. године, осетила је болове на левој страни лица. Њен мимички нерв (nervus facialis) повремено је почео да подрхтава, што се непријатно одразило на подизању левог краја горње усне.

— **Обична прехлада! Проћи ће...** — мислила је, али болест је узела толико маха да јој је онемогућавала и отежавала интерпретацију високих и дубоких тонова. Тим је започело трагично раздобље у њеном животу. Видним напором наступала је као и пре, окрећући леђа публици или излажући само свој десни профил. Била је и даље уметница великог гласа, само, за разлику од гледалаца, критика је опажала кад јој „изненада излете неки неконтролисани тонови".

Почетком децембра Милка Трнина имала је свој први наступ у Метрополитену, где је Тоску певала са младим тенором Енриком Карузом, а други, пре „Парсифала, у Танхојзеру" као Елизабет.

У америчким новинама појавили су се наслови „Милка Трнина", „Нема гласа сличног њеном"... Али, неки, попут „Њујорк сана", писали су:

„Прилично је познато да мадам Трнина не обилује добрим здрављем. Њен глас био је неуобичајено оштар у високим тоновима и засењен у свим богатим квалитетама средњег положаја"...

— **Похвалила сам Карузу његов диван глас и могућност дугог даха** — пише Трнина тих дана једној својој пријатељици — **а он ми је одговорио да то има да захвали своме оцу млинару, јер му је као дечак носио пуне џакове жита. Ја сам му онда рекла да сам и ја млинарева кћи, а он се насмешио и узвратио да му је сада јасно зашто и ја одлично певам.** Ово је била само једна весела згода са мог гостовања у Њујорку, а плашим се само себе да не изневерим у „Парсифалу". Мучна ми је ова напета атмосфера.

Ближио се дан премијере „Парсифала". Око 300 особа учествовало је у припремама у самој представи. Метрополитен је преуређен, а костими и сценска опрема стигли су из Беча. Трошкови су достигли 100 хиљада долара. Публика је замољена да, по узору на бајројтске конвенције, не аплаудира за време представе.

„Парсифал" је одржан пред препуном Метрополитен опером 24. децембра 1903. године у 17 часова.

ЈОШ ЈЕДАН УДАРАЦ

Представа је протекла у савршеном реду. Кундри у интерпретацији Милке Трнине је издржала! У свом дневнику, уплакана због одушевљења публике, записала је само шкртим телеграфским речима:

— **Колосалан успех!**

Критичар „Њујорк тајмса" изрекао је свој суд:

— Уметничка вредност била је на највишем ступњу. Била је равна ономе шта се чини у Бајројту, а у неком погледу чак и изнад тога!

Бечки дописник „Нојe фрај пресa" известио је:

— Глас главне јунакиње, на жалост, није поприми онекадашњи сјај. Али она је показала, упркос томе, мајсторство, доносећи лик главне јунакиње.

Објективно гледајући, Трнинина болест појавила се само на психичкој бази, услед напорног рада. Ова 40-годишња жена могла је да обузда свој поремећај и све тегобе које он доноси, јаком вољом и концентрацијом, али она се у тумачењу својих ликова толико посветила глуми и певању, да је за њу у тим моментима нестајао стварни свет који је окружује, а тада је нестајала и психичка моћ обуздавања и воље. То је чинило Милку Трнину највећим драмским сопраном: њени музички квалитети и велика могућност прилагођавања улогама које тумачи.

После америчке премијере „Парсифала", и сама свесна да је побеђена, Козима Вагнер није мировала: у „Вагнер — календару" који је излазио за време одржавања бајројтских Свечаних игара, изашла је карикатура Трнине у костиму Кундри како халапљиво пружа руке за доларима које из облака расипа директор Метрополитена Хајнрих Конрид. Био је то још један ударац оперској диви, кад је и сама увидела да се њена звезда полако гаси.

Милка Трнина је свој последњи наступ одржала у Минхену као Сиглинде у „Валкири" 1906. године. У Загреб се преселила 1913. и ту живела до своје смрти 1941.

Д. К.

ДИМ КОЈИ ЈЕ УВЕК СМЕТАО...

ВОЗ ЈЕ ПУН ШПИЈУНА

ОНИ КОЈИ МИСЛЕ ДА ЈЕ БОРБУ ПРОТИВ ПУШАЧА ИЗМИСЛИЛО НАШЕ ВРЕМЕ, ВАРАЈУ СЕ. ЈОШ ПРЕ СТО ГОДИНА У ВИКТОРИЈАНСКОЈ ЕНГЛЕСКОЈ ОГОРЧЕНИ ПРОТИВНИЦИ ШТЕТНЕ НАВИКЕ КРЕНУЛИ СУ У ОФАНЗИВУ ПРОТИВ ПОТРОШАЧА НИКОТИНА.

Као и данас, под забране друштава и група непушача прво су падала јавна места, пре свега превозна средства. На железничким пругама Енглеске прошлог века одвијали су се прави мали ратови.

Они којима никотин смета непрестано су се жалили на непријатан дим лула и јевтиних цигарета. С временом, железница је морала да попусти пред оправданим захтевима непушача, па се у то доба јављају и прве плочице са натписима „за непушаче" и „за пушаче".

Чудно за Енглезе, али ни они нису одолели људској слабости да тамо где постоји пропис покушају и да га заобиђу.

Исплатив бес непушачки

Једни су покушавали да новонастали проблем реше куповином специјалних лула које ће продавци назвати „железничким лулама". Биле су то мале и врло танке луле које су њихови корисници лако могли да сакрију кад год би се на вратима купеа појавио кондуктер.

Како су решавали проблем дима и мириса дувана, нигде се не каже, али је врло вероватно да их они, упркос згодне луле, често издавали.

Други су, уместо да се излажу трошку куповине, некако набављали црвене налепнице које су дозвољавале пушење. Кад год у близини не би било непријатељски расположених очију, вадили су их из својих шешира, џепова или неког другог скровитог места и једним покретом руке лепили преко знака забране.

Изигравање прописа није увек било само прилика да се искаже људска домишљатост. Неки пут читава ствар завршавала се на суду.

Један незадовољни путник није опростио кондуктеру то што је одбио да из купеа избаци недисциплинованог пушача. Његов праведни непушачки бес прилично му се исплатио — добио је парницу и железница је морала да му исплати за то доба позамашну суму од око 300 динара.

Жртва властите навике постао је и — адвокат брајтонске железнице. Као да му закон није позив, оглушио се о њега и за то и платио.

На суђењу је признао не само да је презриво одбио захтев да угаси своју лулу, већ и да је бесно одбио дим у лице кондуктера који је записивао његово име.

Награда за сараднике

Иако га је проблем вероватно узбуђивао много мање од других државних брига, чак се и тадашњи председник владе Вилијам Гледстон једном приликом нашао у ситуацији да се лично определи. На путу за Лондон неки његов сапутник упорно је нудио уваженом путнику гутљај брендија, издање „Тајмса" и — једно пуњење луле дуваном.

Председник би „Тајмс" можда и прихватио, за бренди се не зна, али последњи предлог натерао га је да недисциплинованом земљаку упути прилично речит поглед.

А да читава ствар не би била препуштена само сумњивој савести железнице, основано је британско друштво за борбу против пушења. На платном списку друштва налазио се поприличан број детектива који су, крстарећи земљом, по возовима хватали преступнике.

Њихова делатност није се завршавала само на томе.Ваљда највише за душе оних неопредељених, делили су и летке на којима је дословце стајало да су пушачи „безобразници". А да би сабили своје редове, нудили су сваком путнику спремном на сарадњу и награду од око 35 динара за сваког ухваћеног пушача.

М. И.

BABALU стрип

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

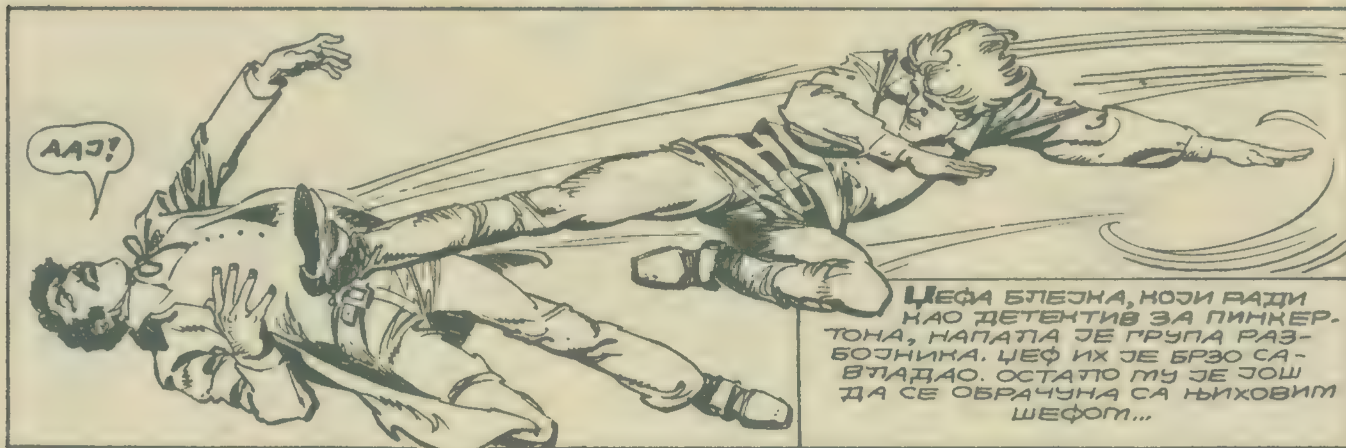

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

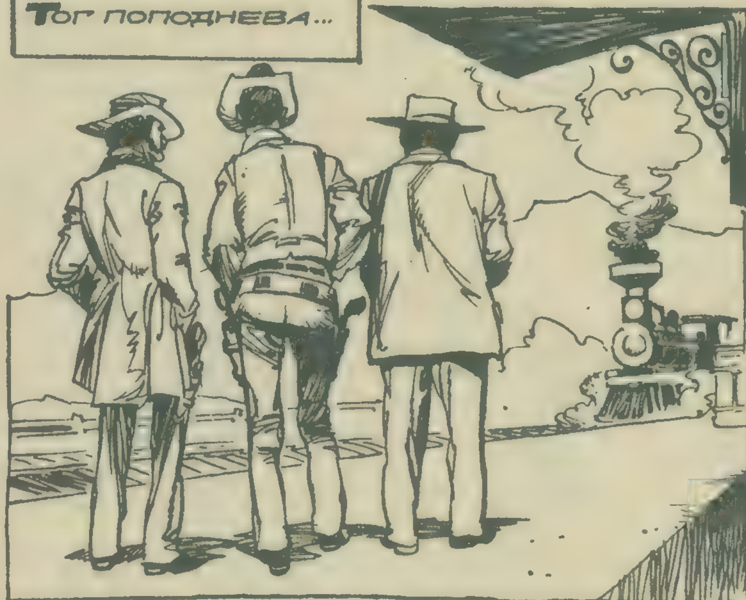

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

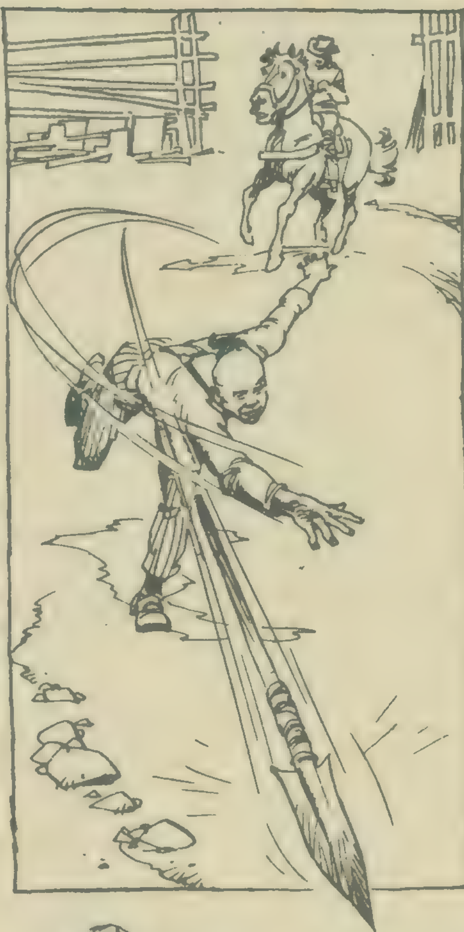

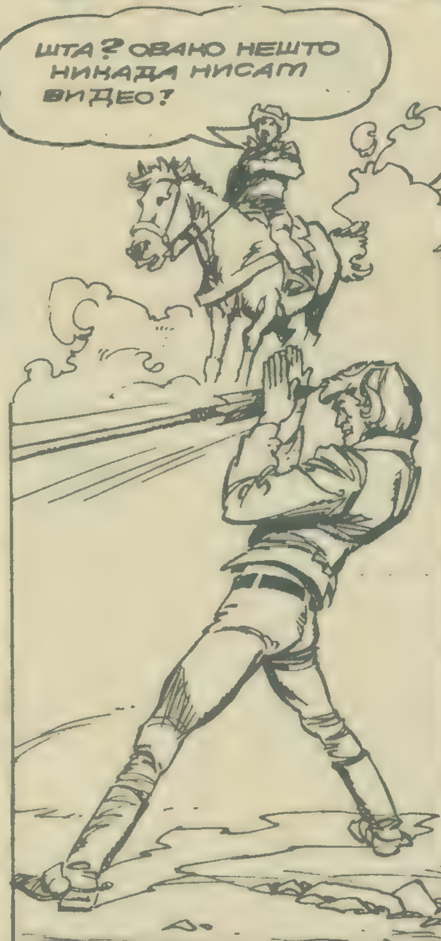

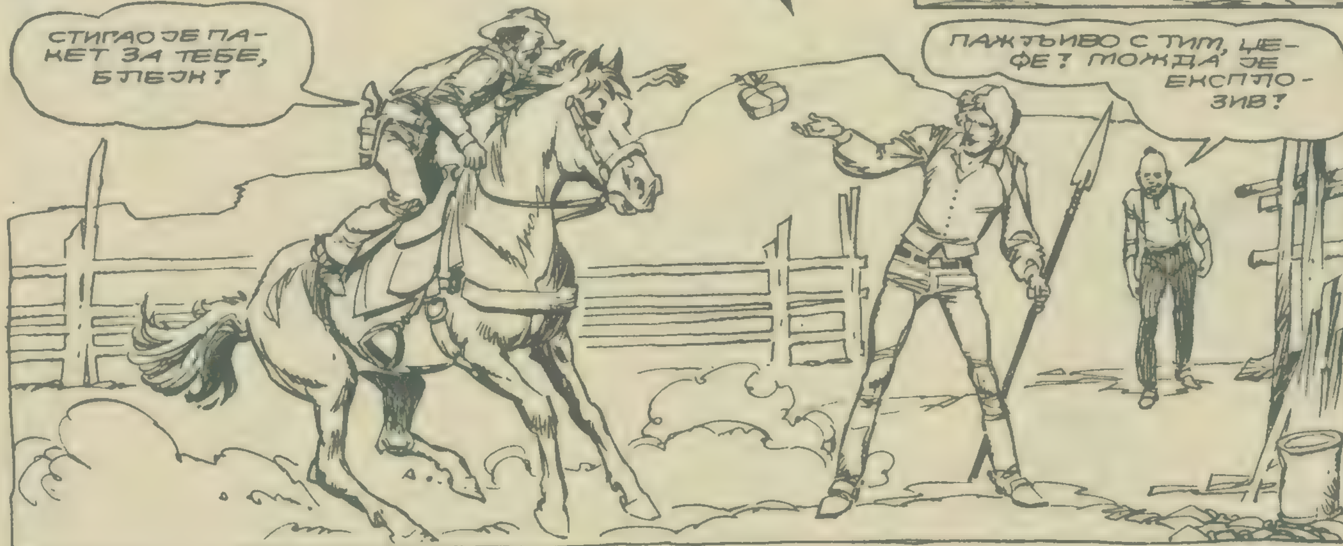

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ
ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

„ОНА ЈЕ СИМБОЛ СНАГЕ И ХРАБРОСТИ...“

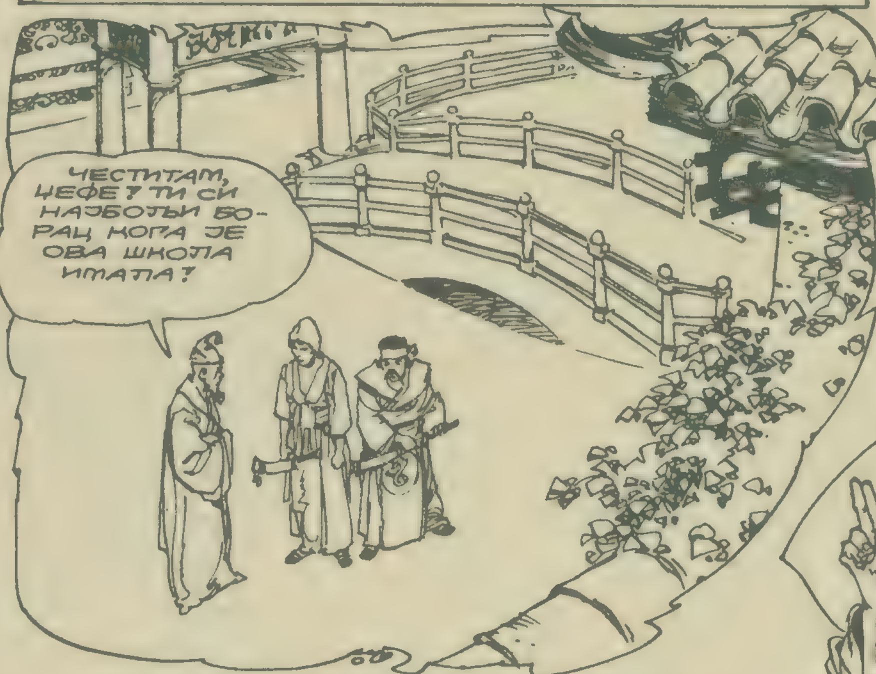

„АЛИ ВОНГ НИЈЕ ТАКО МИСЛИО. ВЕРОВАО ЈЕ ДА МОЖЕ ДА МЕ ПОБЕДИ...“

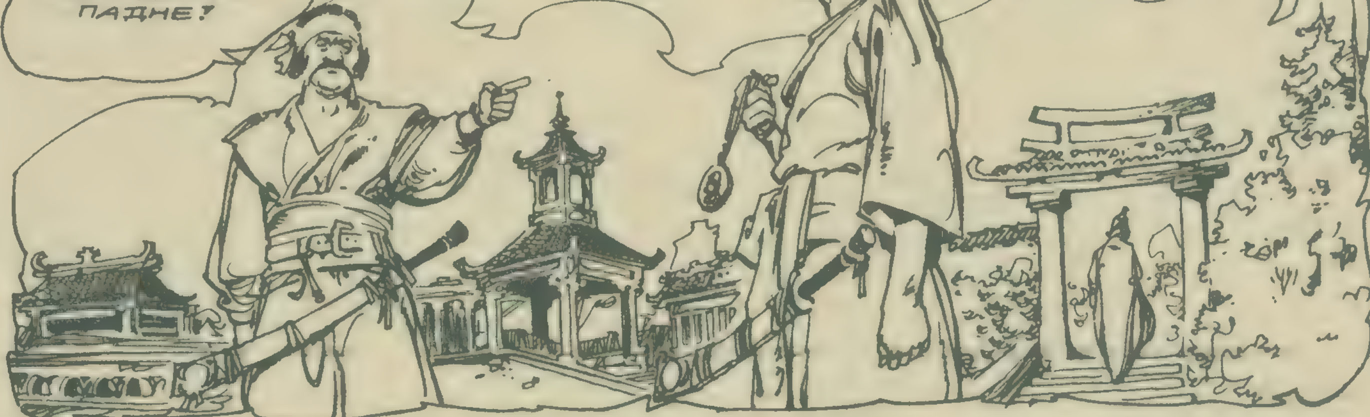

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

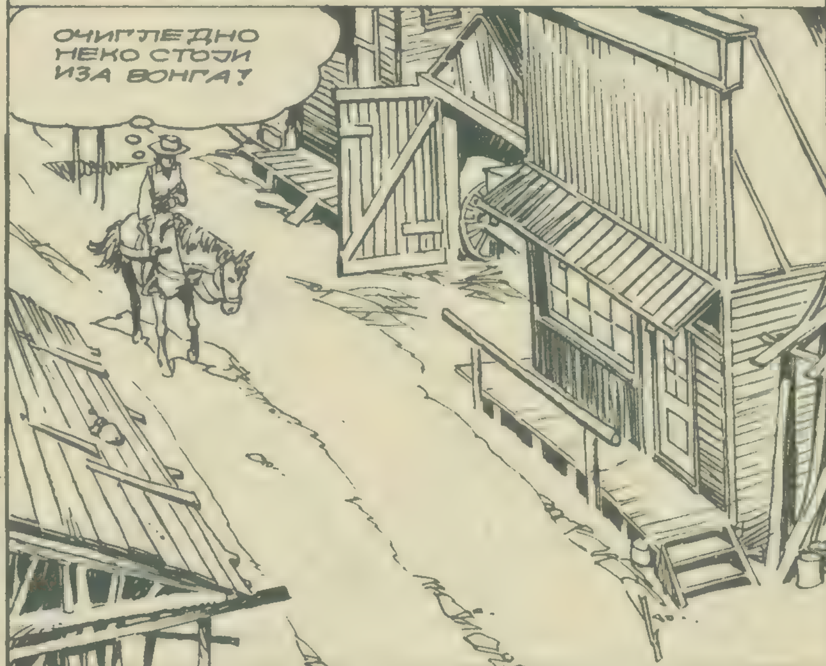

1381/5

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

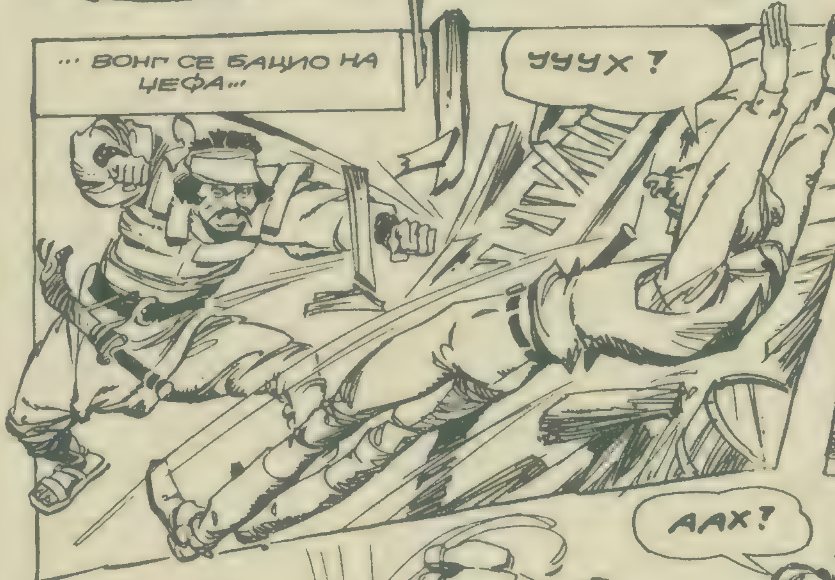

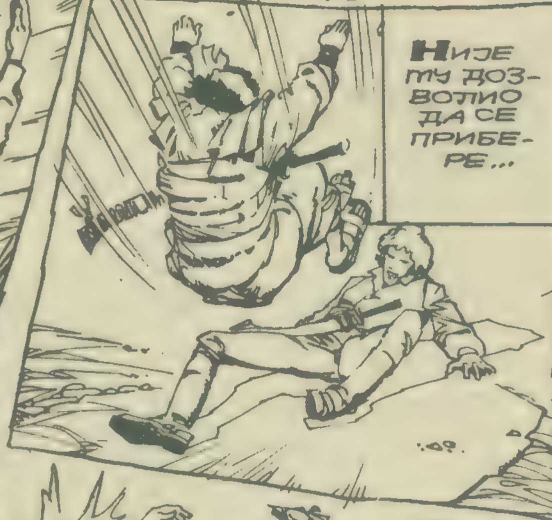

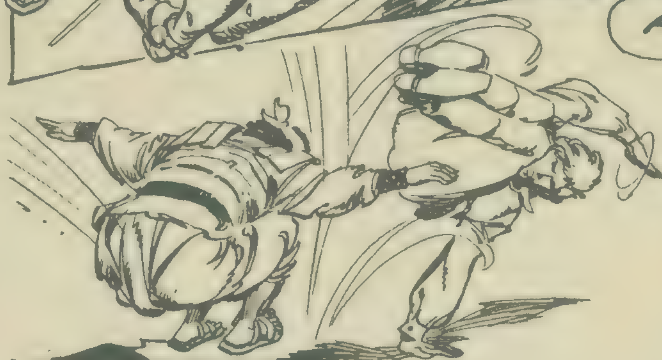

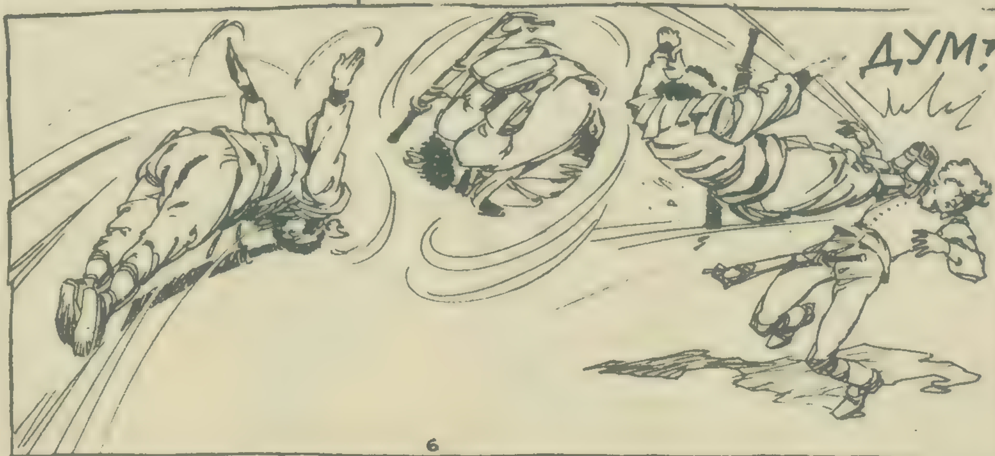

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

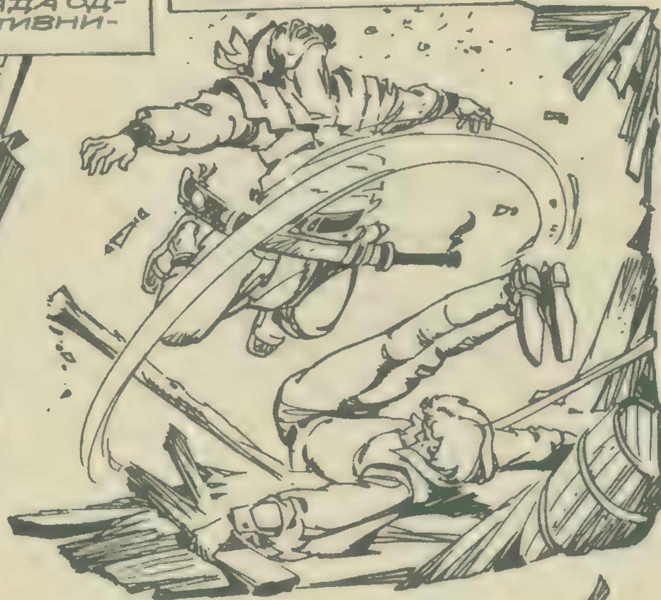

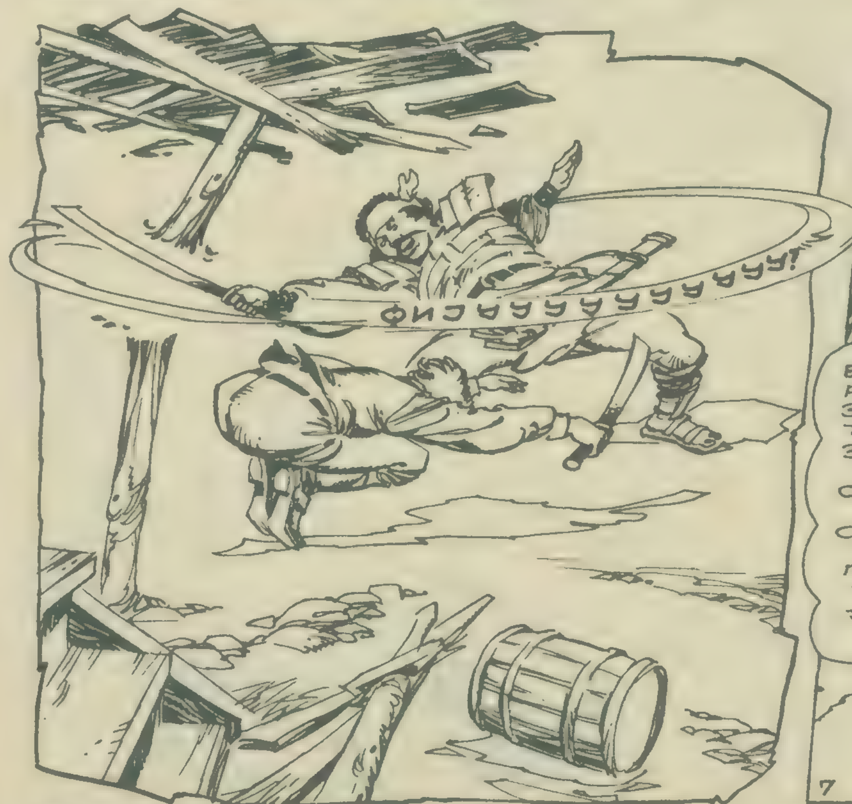

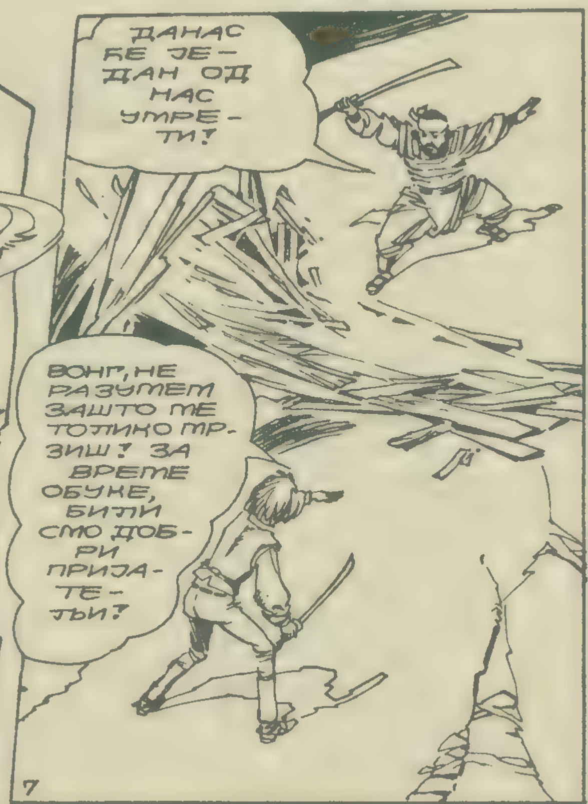

P5

ПИНКЕРТОНОВИ ДЕТЕКТИВИ

ЗАКЛЕТИ НЕПРИЈАТЕЉ

1391/8

РАТНИ ИЗВЕШТАЧ

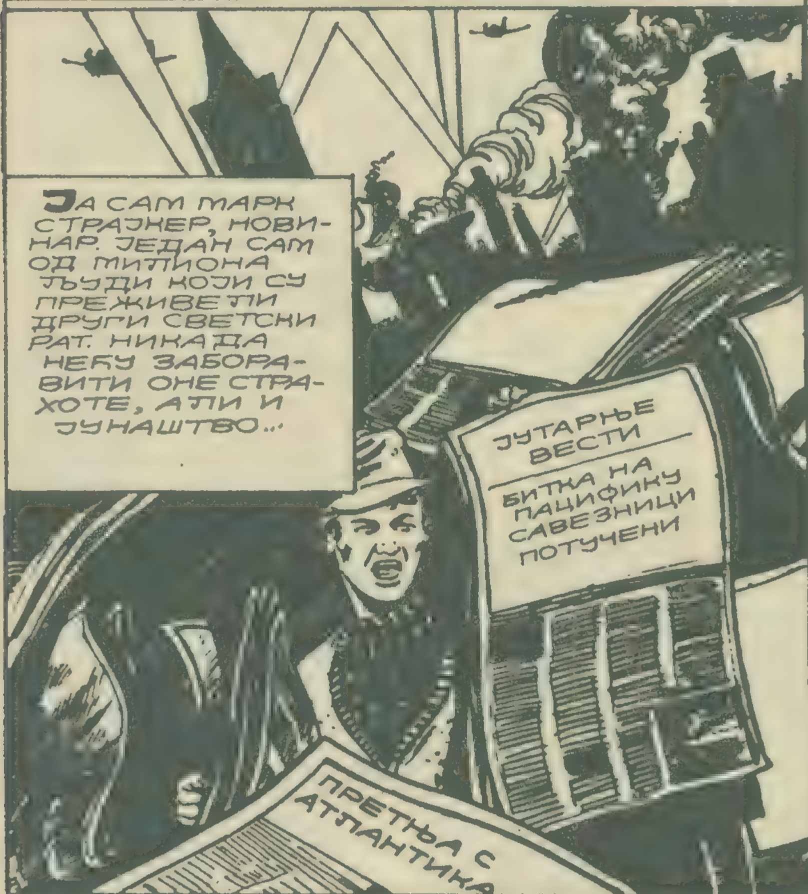

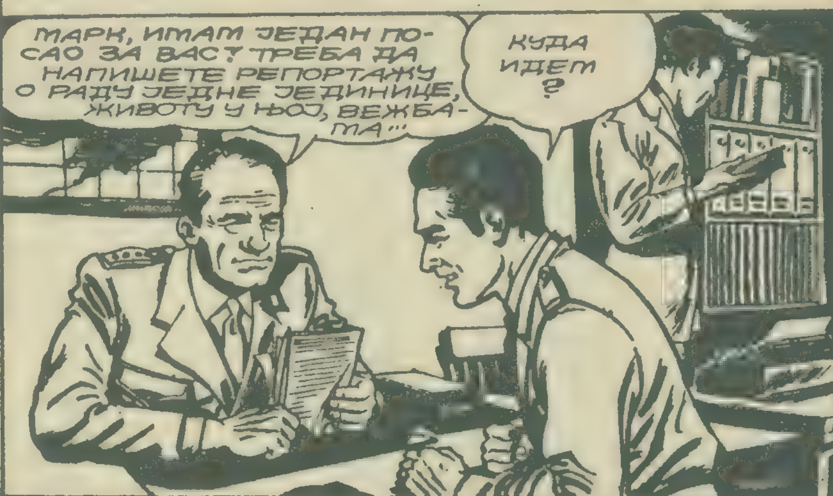

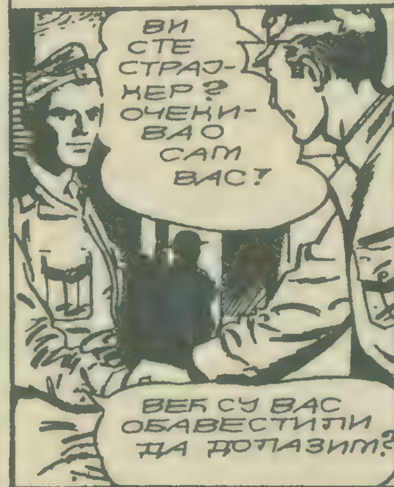

ЏО МИ СЕ ОДМАХ ДОПАО. ИМАО ЈЕ ГОДИНА КОЛИКО И ЈА...
ЈЕСТЕ ЛИ ДАВАЛИ ИЗВЕШТАЈЕ И СА САМОГ БОЈИШТА?
ЈОШ НЕ! АЛИ, НАДАМ СЕ ДА ЋЕ СЕ ТО УСКОРО ДОГОДИТИ!

А И ЈА САМ ВЕРОВАО ДА ЋУ ОДМАХ СТАТИ У ПРВЕ БОРБЕНЕ РЕДОВЕ! ОВА ОБУКА СЕ ОТЕГЛА!
ДОЋИ ЋЕ И ТАЈ ДАН!

ПРОШЛО ЈЕ НЕКОЛИКО НЕДЕЉА КАКО САМ С РЕДОВИМА...
ИМАМ ВЕЋ ДОВОЉНО МАТЕРИЈАЛА! НАПИСАЋУ ДОБРУ РЕПОРТАЖУ!

ИЗНЕНАДА...
ХЕЈ, МОМЦИ, МИ ОВДЕ ИМАМО ЈЕДНОГ ШПИЈУНА!

КАЗАО ЈЕ ТО НЕКИ МЕЛОНИ...
ДОСАДИЛО МИ ЈЕ ДА ГЛЕДАМ ОВО ЊУШКАЛО СВАКИ ДАН!
У ПРАВУ СИ!

ТАДА...
КАКО БИ БИЛО, ПИСКАРАЛО, ДА ПРОШЕТАШ МАЛО И ОСТАВИШ НАС САМЕ?
АЛИ, ВИ МОЖЕТЕ САСВИМ СЛОБОДНО ДА СЕ ПОНАШАТЕ! ЈА...

ЗАИСТА НИСАМ ОЧЕКИВАО ОВАКВО ПОНАШАЊЕ...
СМЕТАШ НАМ, РАЗУМЕШ? ТИ СИ НИКО И НИШТА! ДОК ТИ БУДЕШ ПИСКАРАО МИ ЋЕМО ДА ГИНЕМО!
Е, САД СИ ПРЕТЕРАО!

НАЈВИШЕ ОД СВЕГА МЕ ЈЕ ПОГОДИЛА ИСТИНА. ЈА ЗАИСТА НИСАМ БИО БОРАЦ...
МА, ТИ СИ ЈЕДНА КУКАВИЦА!
МИСЛИШ?

НИСАМ ВИШЕ МОГАО ДА СЕ УЗДРЖАВАМ...
УУУХ!

МЕЛОНИ ЈЕ ПОБЕСНЕО...
МОМЦИ, НАУЧИМО ОВО ШКРАБАЛО ПАМЕТИ!

ТАДА СЕ ПОЈАВИО ЏО ХОЛТ...
ШТА СЕ ТО ОВДЕ ДОГАЂА?
НЕ ТИЧЕ ТЕ СЕ!

АЛИ, ЏО НИЈЕ ТАКО МИСЛИО...
ВАРАШ СЕ ПРИЈАТЕЉУ!

ОДЈЕДНОМ ЈЕ ДОШЛО ДО ОПШТЕ ТУЧЕ...

ЏО КАО ДА ЈЕ УЖИВАО У СВЕМУ ОВОМ...
УУХ!
МОМЦИ, ОДАВНО СЕ НИСАМ ОВАКО ЗАБАВЉАО!

ТУЧА ЈЕ НАЈЗАД ПРЕКИНУТА...
ИМА ЛИ ЈОШ НЕКОГ КО ЖЕЛИ ДА СЕ БИЈЕ?
ХВАЛА ТИ, ЏО!

ХОЋЕШ ЛИ ДА ИХ ПРИЈАВИШ? ТО БИ ИХ УВАЛИЛО У ГАДНУ НЕВОЉУ!
НЕ! ТИ СИ ИХ ВЕЋ НАУЧИО ПАМЕТИ!

НЕШТО СЛИЧНО СЕ ВИШЕ НИЈЕ ПОНОВИЛО...
НИЈЕ НИ ЧУДО ШТО ЈЕ ДО ОНОГА ДОШЛО! ЉУДИ СУ НАПЕТИ!

ВРЕМЕ ОБУКЕ ПРИБЛИЖИЛО СЕ КРАЈУ...
САД БИХ ВОЛЕО ДА ВИДИМ ПРАВУ БОРБУ!

ЗНАО САМ ДА ЋЕ МИ ЈЕДИНО РАСТАНАК СА ХОЛТОМ ТЕШКО ПАСТИ...
ЈА СЕ САД ВРАЋАМ У КОМАНДУ, А ОНДА ЋЕ МЕ ПОСЛАТИ КО ЗНА КУДА!
МОЖДА БИХ МОГАО НЕШТО ДА УЧИНИМ ЗА ТЕБЕ! ПОЗНАЈЕМ НЕКЕ ЉУДЕ!

КО СУ ОВИ?
ГРУПА КОЈА ВРШИ ПРЕПАДЕ НА НЕПРИЈАТЕЉСКЕ БАЗЕ!

ИЗГЛЕДА ДА ПРИПРЕМАЈУ НОВ НАПАД!

ЧУО САМ ВЕЋ ЗА ТУ ГРУПУ СПЕЦИЈАЛНО ОБУЧЕНИХ ВОЈНИКА...
ШТО БИХ ВОЛЕО ДА БУДЕМ С ЊИМА!

САОПШТИО САМ СВОЈУ ЖЕЉУ КАПЕТАНУ БАРКЕРУ...
РАДОЗНАЛИ СТЕ, ЈЕ ЛИ?
НЕ САМО ТО! ХОЋУ ДА СЕ НАЂЕМ НА САМОМ ПОПРИШТУ... ДА ПИШЕМ О ТОМЕ!

АЛИ, МИ НЕ МОЖЕМО ДА БРИНЕМО О ВАМА!
НИЈЕ НИ ПОТРЕБНО!

ПА, АКО СЕ ВАШИ ПРЕТПОСТАВЉЕНИ СЛАЖУ ДА НАМ СЕ ПРИДРУЖИТЕ, НЕМАМ НИШТА ПРОТИВ!
КАДА ПОЛАЗИМО?

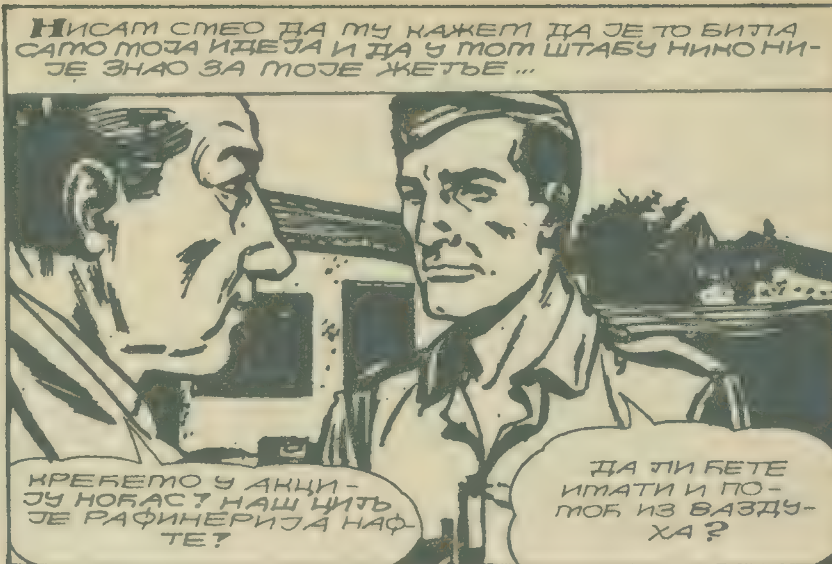
НИСАМ СМЕО ДА МУ КАЖЕМ ДА ЈЕ ТО БИЛА САМО МОЈА ИДЕЈА И ДА У ТОМ ШТАБУ НИКО НИЈЕ ЗНАО ЗА МОЈЕ ЖЕЉЕ...
КРЕЋЕМО У АКЦИЈУ НОЋАС! НАШ ЦИЉ ЈЕ РАФИНЕРИЈА НАФТЕ!
ДА ЛИ ЋЕТЕ ИМАТИ И ПОМОЋ ИЗ ВАЗДУХА?

НЕ! СВЕ МОРА ДА БУДЕ ОБАВЉЕНО У ТИШИНИ И БРЗО!

ПРВИ ПУТ ТАДА ОСЕТИО САМ СТРАХ. АЛИ, НАТРАГ НИСАМ МОГАО...
ТОЛИКО САМ ЖЕЛЕО ДА БУДЕМ У СРЕДИШТУ АКЦИЈЕ... ПА, ЕВО, ПРУЖИЛА МИ СЕ ПРИЛИКА!

ПАЛА ЈЕ НОЋ...
ВРЕМЕ ЈЕ ДА КРЕНЕМО! ЈЕСТЕ ЛИ СЕ ПРЕДОМИСЛИЛИ, СТРАЈКЕРУ?
НИ СЛУЧАЈНО!

ТАДА СЕ ПОЈАВИО ЏО ХОЛТ...
ШТА ЖЕЛИТЕ?
ЈА САМ РЕДОВ ХОЛТ! ЗАДАТАК МИ ЈЕ ДА ПРАТИМ ИЗВЕШТАЧА СТРАЈКЕРА!

ЏО МИ ЈЕ НАМИГНУО...
НАДАМ СЕ, КАПЕТАНЕ, ДА НЕМАТЕ НИШТА ПРОТИВ!
И ДА ИМАМ, НИШТА МИ НЕ ВРЕДИ! НЕ МОГУ САД С ВАМА ДА СЕ ЗАДРЖАВАМ!

ТАКО СМО СЕ УКРЦАЛИ У ДЕСАНТНИ ЧАМАЦ...
БАШ СИ МЕ ИЗНЕНАДИО, ЏО!
И САМ ЗНАШ КОЛИКО САМ ОВО ЖЕЛЕО!

ТЕШКО ТЕБИ КАД СЕ ВРАТИМО! ОДГОВАРАЋЕШ ПРЕД ВОЈНИМ СУДОМ!
О ТОМЕ САД НЕ РАЗМИШЉАМ! ВАЖНО ЈЕ ДА ЋУ ДОЖИВЕТИ ПРАВУ АКЦИЈУ!

ХЛАДНА НОЋ, БЕЗ МЕСЕЧИНЕ, СПУСТИЛА СЕ НАД ЛАМАНШОМ...

ЧИНИЛО МИ СЕ КАО ДА ЈЕ ПРОШЛО САМО НЕКОЛИКО МИНУТА КАДА СМО СЕ НАШЛИ КРАЈ ДРУГЕ ОБАЛЕ...
ИСКРЦАВАЊЕ! САМО ТИХО!

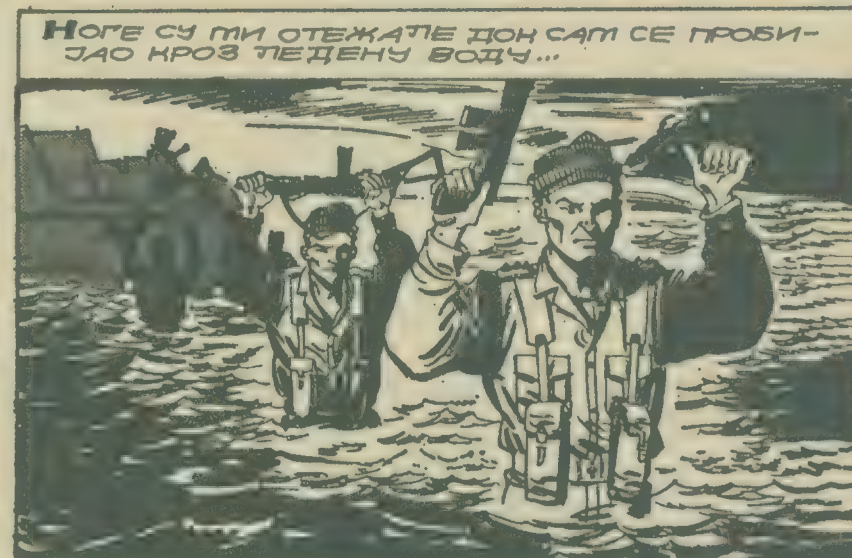
НОГЕ СУ МИ ОТЕЖАЛЕ ДОК САМ СЕ ПРОБИЈАО КРОЗ ЛЕДЕНУ ВОДУ...

КАПЕТАН БАРНЕР НАС ЈЕ ОКУПИО ОКО СЕБЕ...
НАШ ЦИЉ ЈЕ ПЕТ КИЛОМЕТАРА ОДАВДЕ!

ЏО СЕ НИЈЕ ОДВАЈАО ОД МЕНЕ...
ЈЕСИ ЛИ ДОБРО, МАРК?
ХЛАДНО МИ ЈЕ, АЛИ ИЗДРЖАЋУ!

ХОДАЛИ СМО БРЗО И ЈА САМ ВЕЋ ПОЧЕО ДА СЕ ПРЕЗНОЈАВАМ...
МОРАМ ДА ДРЖИМ КОРАК С ЊИМА!

СВАКИ ДЕО ТЕЛА МЕ ЈЕ БОЛЕО...
ИЗДРЖИ ЈОШ МАЛО, МАРК!
МА, НИСАМ У КОНДИЦИЈИ! ТО ЈЕ СВЕ!

ОДЈЕДНОМ...
ТИШИНА! НЕКО ДОЛАЗИ!
ШВАБЕ!

СВИ СЕ БАЦИСМО НА ЗЕМЉУ...
ОВАМО!
УКЛОНИМО ГА ПРЕ НЕГО ШТО ДИГНЕ УЗБУНУ!

НЕМАЦ НИЈЕ СТИГАО ДА ЈОШ ЈЕДНОМ ВИКНЕ...
ААХ!

НА НЕСРЕЋУ, НЕМАЦ ЈЕ ПАО НА СВОЈУ ПУШКУ И ОНА ЈЕ ОПАЛИЛА...
ДО ЂАВОЛА! САМО НАМ ЈЕ ОВО ТРЕБАЛО!

ОКО НАС СУ ОДЈЕКИВАЛИ ПОВИЦИ И УЗНЕМИРЕНИ ГЛАСОВИ...
НЕ РАЗДВАЈАЈМО СЕ! НЕМЦИ НЕ ЗНАЈУ НИ КОЛИКО НАС ЈЕ, НИ КУДА СМО КРЕНУЛИ!

ИЗНЕНАДА, ПРЕД НАМА СЕ УКАЗАО НЕМАЧКИ ЛОГОР...
ХЕЈ, ГЛЕДАЈТЕ! ДОБРО СМО ИХ ИСПРЕПАДАЛИ!
ЗАР ЋЕМО ДА НАСТАВИМО ПРЕМА РАФИНЕРИЈИ НАФТЕ?

БАРКЕР МЕ ПОГЛЕДА ЗАПРЕПАШТЕНО...
ПА, СИГУРНО! МАРК, КАКВО ВИ ТО МИШЉЕЊЕ ИМАТЕ О НАМА?
ИЗВИНИТЕ! САМО САМ ГЛАСНО РАЗМИШЉАО!

НАСТАВИЛИ СМО ДА СЕ ПРОБИЈАМО КРОЗ ШУМУ...
ЏО, ЈЕСИ ЛИ СЕ ПОКАЈАО ШТО СИ ПОШАО?
НЕ! ЈЕДВА ЧЕКАМ ПРАВИ ОКРШАЈ!

ЦО МЕ ЈЕ МАЛО ОХРАБ-
РИО...
НАСТАВЉАМО
ДА СЕ ПРОБИЈАМО
ПРЕМА СЕВЕРУ!

НОЋ ЈЕ ОПЕТ БИЛА МИРНА. ВЕРОВАЛИ СМО
ДА СМО ЗАМЕТНУЛИ
ТРАГ...
РАФИНЕРИ-
ЈА ЈЕ ИЗА
ОНОГ
БРДА!

ЈА САМ СЕ САД ВЕЋ САСВИМ ДОБРО ОСЕ-
ЋАО...
СТОЈ!
ДО ЂАВОЛА!
ЧЕКАЛИ СУ
НАС!

ИЗНЕНАДА ПОЧЕШЕ ДА СЕ
ПОМАЉАЈУ НЕМЦИ...
ПУЦАЈТЕ!

КАКО СУ ЗНАЛИ КУДА
СМО КРЕНУЛИ? ДА НИ-
ЈЕ ИЗДАЈА?
КО БИ ЗНАО?
МОЖДА ЈЕ СВЕ
СЛУЧАЈНОСТ!

КАПЕТАН БАР-
КЕР СЕ ЗАЦЕ-
РЕКА...
ЖЕЛЕЛИ СТЕ ДА ВИДИ-
ТЕ РАТ! ПА, ЕВО, ПРУЖИЛА
ВАМ СЕ ПРИЛИКА! ДРЖИТЕ
ОВУ МАШИНКУ!

ОБУЗЕЛА МЕ ЈЕ ЈЕЗА КАД САМ ДОТАКАО
ХЛАДНО И ТЕШКО ОРУЖЈЕ...
МАРК, БУДИ УЗ
МЕНЕ! ИЗВУЋИ ЋЕ-
МО СЕ МИ ИЗ ОВО-
ГА!

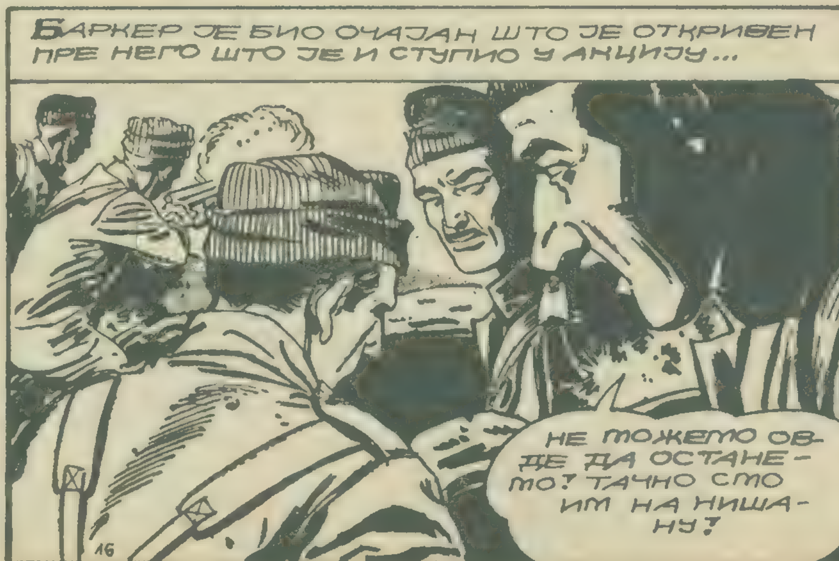
БАРКЕР ЈЕ БИО ОЧАЈАН ШТО ЈЕ ОТКРИВЕН
ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ И СТУПИО У АКЦИЈУ...
НЕ МОЖЕМО ОВ-
ДЕ ДА ОСТАНЕ-
МО! ТАЧНО СМО
ИМ НА НИША-
НУ!

НА МОЈ ЗНАК ПОЧНИТЕ ДА ТРЧИТЕ ПРЕМА НЕМЦИМА И ПУЦАЈТЕ!

БАРКЕРОВ ГЛАС ОДЈЕКНУ ШУМОМ...
ЈУРИШ!

СВИ ПОЛЕТЕСМО...
ХАЈДЕ, ШТА ЧЕКАТЕ?
КО БУДЕ ПОСЛЕДЊИ, ПЛАЋА ПИЋЕ СВИМА КАД СЕ ВРАТИМО У ЕНГЛЕСКУ!

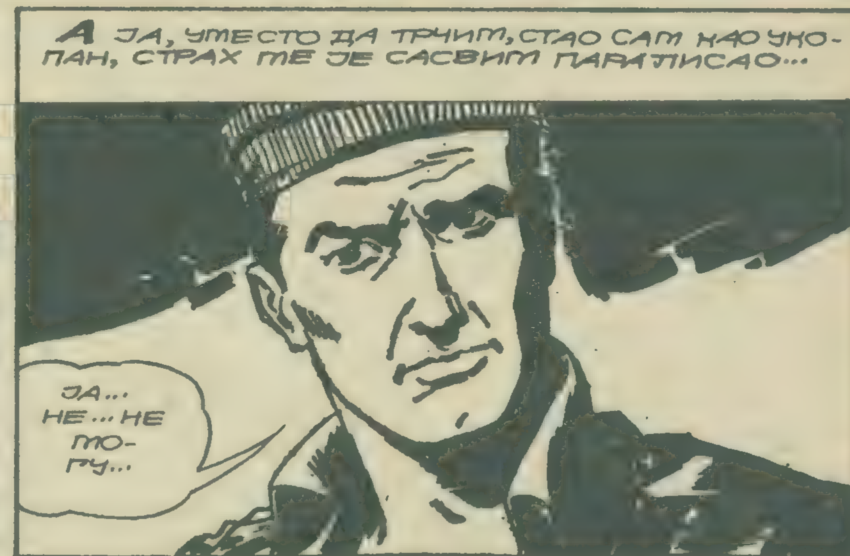
А ЈА, УМЕСТО ДА ТРЧИМ, СТАО САМ КАО УКОПАН, СТРАХ МЕ ЈЕ САСВИМ ПАРАЛИСАО...
ЈА... НЕ... НЕ МОГУ...

НИСАМ МОГАО ДА ТРЧИМ У СУСРЕТ СМРТИ...
МАРК, ШТА ТИ ЈЕ? ПОЛАЗИ!
НЕ МОГУ... ИДИ БЕЗ МЕНЕ, ЏО!

АЛИ, ЏО НИЈЕ ХТЕО ДА МЕ ОСТАВИ...
НИЈЕ ТО СТРАХ! САМО НИСИ НАВИКАО НА ОВАКВЕ СТВАРИ!
УБЕДИО СИ МЕ...

ЏО МИ ЈЕ ЗАИСТА УЛИО ХРАБРОСТ...
ПОКАЗАЋЕМО ТИМ ШВАБАМА!

АЛИ, КАД СМО ИМ СЕ ПРИБЛИЖИЛИ...
МИНОБАЦАЧИ! ЛЕЗИТЕ!

ГРАНАТЕ СУ ЕКСПЛОДИРАЛЕ ОБАСЈАВАЈУЋИ ЧИТАВУ ШУМУ...

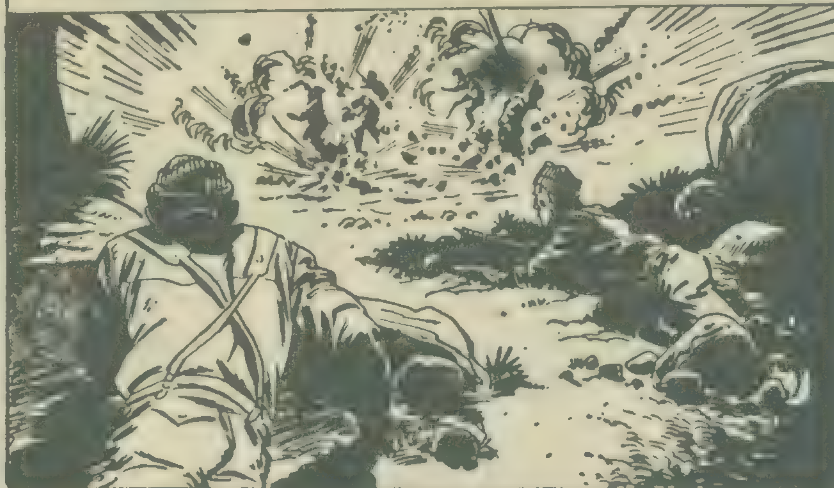
КАПЕТАН БАРКЕР И ЊЕГОВИ ЉУДИ НИСУ ИМАЛИ НИКАКВИХ ШАНСИ ДА СЕ ИЗВУКУ...

ПРЕЖИВЕЛИ СМО САМО ЏО И ЈА ЈЕР СМО МАЛО ЗАОСТАЛИ...
КАД ПОМИСЛИМ ДА СМО САД И МИ МОГЛИ ДА БУДЕМО ПОКОЈНИ!
ИМАЛИ СМО СРЕЋУ!

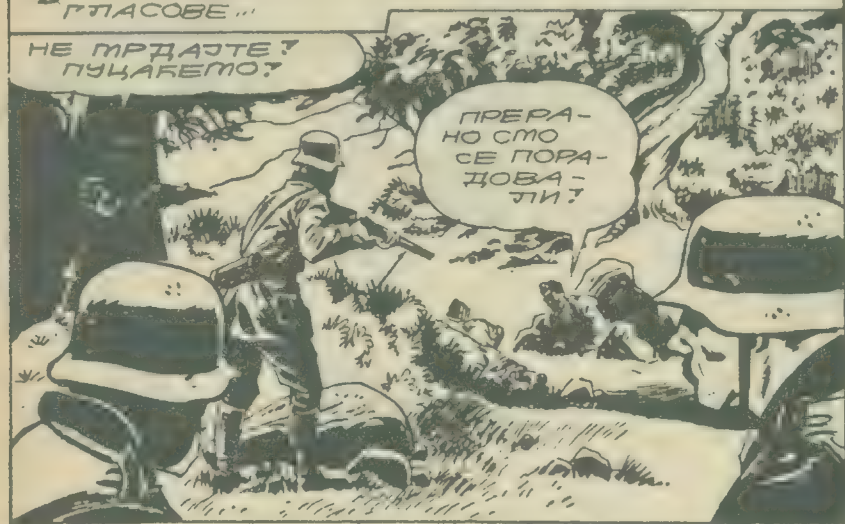
У ТОМ ТРЕНУТКУ ИЗА НАШИХ ЛЕЂА ЗАЧУСМО ГЛАСОВЕ...
НЕ МРДАЈТЕ! ПУЦАЋЕМО!
ПРЕРАНО СМО СЕ ПОРАДОВАЛИ!

ХТЕО САМ ДА ПУЦАМ ПРЕ НЕГО ШТО МЕ УБИЈУ, АЛИ...
ПОЛАКО, МАРК! ПРЕПУСТИ ИХ МЕНИ!
УМУКНИ! ВАША СМРТНА ПРЕСУДА ЈЕ ВЕЋ ПОТПИСАНА!

ЏО НИЈЕ ИЗГУБИО ГЛАВУ, НАПРОТИВ...
СТАНИТЕ! ОВАЈ ВОЈНИК ЈЕ ЧУВЕНИ НОВИНАР! МОЖДА БИ ВАШИ ПРЕТПОСТАВЉЕНИ ЖЕЛЕЛИ ДА ПОРАЗГОВАРАЈУ С ЊИМ!
ХМ! МОЖДА ЋЕ МОЈ КАПЕТАН БИТИ ЗАХВАЛАН...

ТАКО НАС УГУРАШЕ У ЏИП...
СИЛА СИ, ЏО!
ЧЕКАЈ ДА ВИДИШ КРАЈ!

Цо ми је давао знак очима и шапнуо...
Радићеш исто што и ја!
Немамо никаквих изгледа...

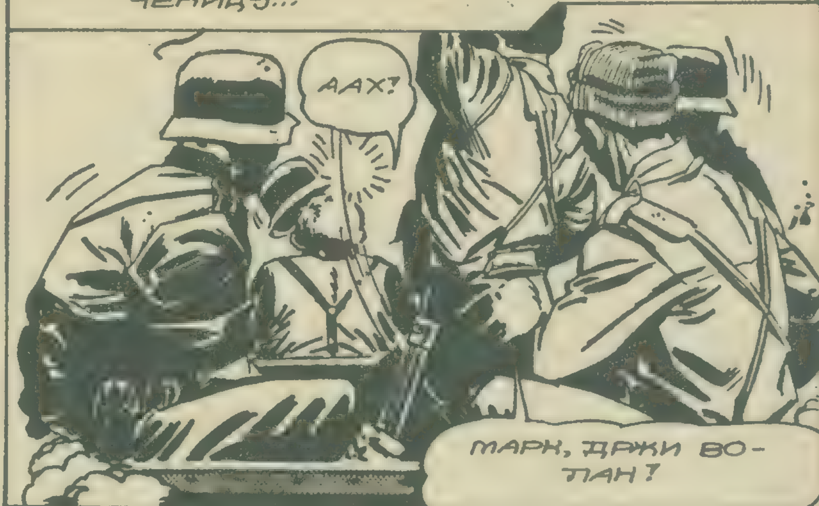
Али, нисам стигао ни да завршим реченицу...
Аах!
Марк, држи волан!

Ни сам не знам како сам дошао до волана...
Чух!

Касно сам приметио кривину и ударисмо у стену крај пута...

Све је потрајало неколико секунди...
Овде сам, Марк! Нисам повређен!
Цо!

Цо је сијао од задовољства...
Ово смо заиста мајсторски извели! Само, куда ћемо сад, Цо?
Па, право! Тамо је рафинерија нафте!

Цо се није шалио...
Нас двојица да дигнемо рафинерију у ваздух?!
Што да не?! Потребно је само да креснемо шибицу!

Ништа се не чује! Немци нас више не гоне!
Хм! Можда си у праву, али...

ХТЕО САМ ДА ОДУСТАНЕМ, АЛИ ОНДА БИХ БИО КУКАВИЦА...

У РЕДУ, ИДЕМО! ТО ДУГУЈЕМО БАРНЕРУ И ДРУГОВИМА!

ТАКО ЈЕ!

ЦО ЈЕ ЗАИСТА БИО НЕУСТРАШИВ...

НЕ ПОМИШЉАШ ДА НАС МОГУ УБИТИ?

НИСАМ ХЕРОЈ, МАРК, ВЕЋ ОБИЧАН ВОЈНИК И ТО ХОЋУ ДА ДОКАЖЕМ!

ЗАР ДА МОЈЕ ПРВО ВАТРЕНО КРШТЕЊЕ ПРОЂЕ НЕСЛАВНО!

ОКЕЈ! УБЕДИО СИ МЕ!

МРАК И ШУМА БИЛИ СУ НАШИ НАЈБОЉИ САВЕЗНИЦИ...

ЦО ЈЕ ПРЕДВОДИО. НЕВЕРОВАТНО КАКО ЈЕ НА ВРЕМЕ УСПЕВАО ДА ОСЕТИ ПРИБЛИЖАВАЊЕ НЕМАЦА...

ТРЕСАО САМ СЕ ОД СТРАХА СВЕ ДОК И ПОСЛЕДЊИ ШВАБА НЕ БИ НЕСТАО...

ИЗНЕНАДА...

ДОЛАЗЕ ЈОШ ДВОЈИЦА! ЊИХ ЋЕМО НОКАУТИРАТИ!

Нисам имао времена да приговарам...
Мој је овај с десне стране!

Ја сам се бацио на оног другог...
До врага! Шта...

Једва сам га савладао...
Уух!

Осетио сам мучнину док сам гледао човека кога сам првог убио...
Био си сјајан! Није ти добро?
Не... д... добро ми је!

Слагао сам. Нисам веровао да ћу икада тако нешто учинити...
Брзо да се преобучемо у њихову униформу!
Добра идеја!

Једва сам присилио себе да приђем мртвом Немцу...
Као да је за тебе прављена!
Надам се да ћемо преварити Швабе!

Нисмо дуго ходали до свог циља...
Велика је ова рафинерија!
Хмм! Сигурно је добро чувају!

Али, чим избије пожар на једном месту, сви ће јурнути тамо! Нас неће тражити!
Волео бих да си у праву!

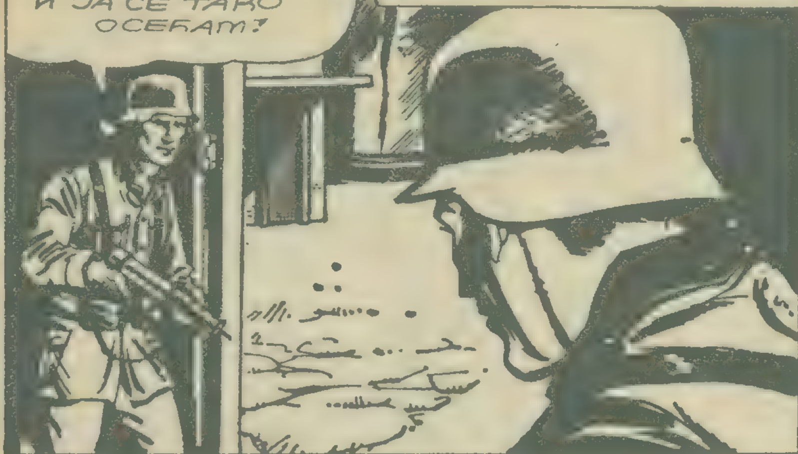
Што смо се више приближавали циљу, мене је обузимала све већа паника...
Разумем те! И ја се тако осећам!

Угледали смо стражу...
Неће бити лако да прођемо крај њих!
Мени чак изгледа немогуће!

Цо одлучно закорачи напред...
Само храбро, Марк!
То је лако рећи!

Али, кад смо стигли до стражара...
Волео бих да бар мало знам немачки!

Изгледало је да ћемо лако проћи, али...
Изгледа да ћемо морати да применимо силу!
Стој!

Натраг се није могло...
Уух!
Настави с пуцњавом!

Стража се дала у бег...
Само тако!
Уух!

Држи их на одстојању док ја поставим експлозив!

ПРВЕ ГРУПЕ НЕМАЦА СМО СЕ ОСЛОБОДИЛИ...
ГДЕ ЋЕМО ДА ПОСТАВИМО ЕКСПЛОЗИВ?
КОД ОВОГ ТОРЊА!

ОДЈЕДНОМ, ПОЧЕШЕ ДА ЗАВИЈАЈУ СИРЕНЕ...
БИЋЕ СВИ ОВДЕ ЗА КОЈИ ТРЕНУТАК!
БРЗО ЋУ ЈА С ОВИМ!

ТАДА НАС ОБАСЈАШЕ РЕФЛЕКТОРИ...
САМО НАМ ЈЕ ЈОШ ОВО ТРЕБАЛО!
МА, ОДЛИЧНО! САД БАР ВИДИМ ШТА РАДИМ!

СВЕ РАСПОЛОЖИВЕ СНАГЕ ВЕЋ СУ ЈУРИЛЕ ПРЕМА НАМА...

ЏО ЈЕ ПУЦАО У РЕФЛЕКТОР...
ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ ИЗГУБИМО!
АКО НАС ОНИ НЕ СПРЕЧЕ!

НИЈЕ ВИШЕ БИЛО СВЕТЛОСТИ ДА НАС ОБАСЈАВА...
ИМАМО ЈОШ ШАНСИ...

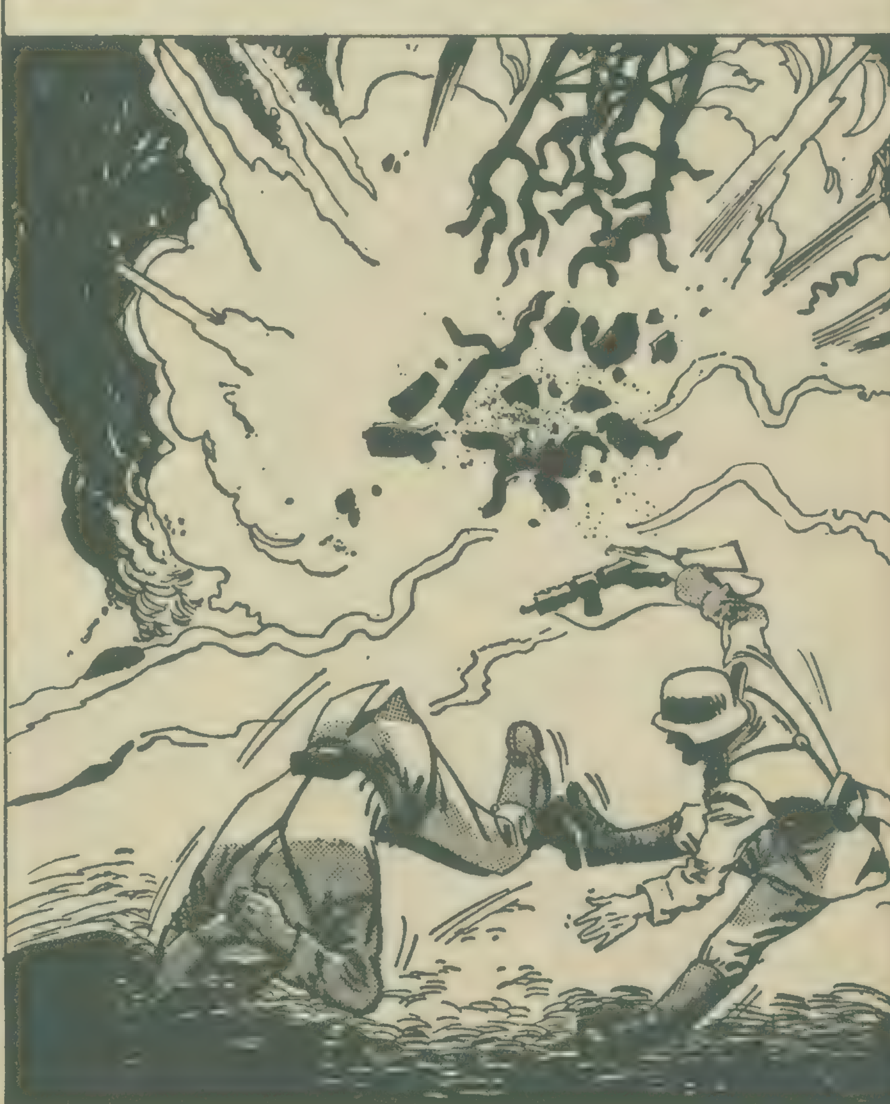
КАДА СМО СЕ НАШЛИ КОД ИЗЛАЗА...

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ЗАКОН КОЛТА**

ПОПАЈ
BY BUD SAGENDORF

КАКАВ ДИВАН СТРАШАН САН!
ЈЕО САМ... И ЈЕО... ЈЕО... СВЕ ДОК НИСАМ ЕКСПЛОДИРАО!

СУМЊАШ У МОЈ САН?
СУМЊАМ!

ПЉЕСКАВИЦЕ У ЛЕПИЊИ СТАЛНО СУ МИ СТИЗАЛЕ НА СТО И ТАКО САМ ПОЈЕО ДВЕ СТОТИНЕ!
ХА!
НЕ! ЧАК НИ ТИ НИСИ ТОЛИКИ ЖДЕРОЊА!
ХА!
ХА!

ЈА... ЈА ТО СМАТРАМ КАО ИЗАЗОВ!
ХЕЈ, ГАЗДА! ДАЈ ПЕРИ ДВЕСТА ПЉЕСКАВИЦА У ЛЕПИЊИ!
?

ТО ТИ ЈЕ ТЕК СТО ПЕДЕСЕТА А ТИ ВЕЋ УСПОРАВАШ!
ХА! ХА!

ХА! ОСТАЛЕ СУ ТИ ДВЕ! ЈА САМ **ПОБЕДИО!**
ТАЧНО! ОВЕ ДВЕ ЋУ ДА САЧУВАМ ЗА ДОРУЧАК!

БАШ ЈЕ ГЛУП ОВАЈ ОВАЈ ПЕРА!
АХА! И КОШТАЛО ТЕ СВЕГА СТО ПЕДЕСЕТ 'ИЉАДАРКИ ДА ТО ДОКАЖЕШ!
ХА!
РАЧУН
BUD SAGENDORF
5-21

НЕКА БУД

—Битлси више не постоје! —изјавио је пре осам година Пол Макартни, поводом изласка плоче „Нека буде".

Своју прву самосталну плочу Битлси су снимили 11. септембра 1962. године. За четворицу „ливерпулских чупаваца" ово снимање је представљало један од најтежих подухвата до тада. Композицију, која ће их прославити у целом свету „Воли ме" (Love me do), снимали су седамнаест пута. Почели су у преподневним часовима а из студија су излазили тек после поноћи.

ОТВОРЕНА ВРАТА

Најтеже је било Рингу који је, као нови члан, са групом вежбао само неколико дана. Због тога је продуцент Џорџ Мартин у студио довео још једног бубњара који је требало да замени Ринга. Овај, коме је судбина његовог претходника у групи била добро позната, никако није могао да се усредсреди тако да је снимање понављано највише због његових грешака. Нешто после поноћи Џорџ и Брајан су били задовољни постигнутим звуком и када су четворици младића саопштили да је све у реду, свима је лакнуло.

Прва плоча која се у продаји појавила већ у октобру за прилично кратко време уврстила се међу најслушаније, не само у Ливерпулу већ у целој Енглеској. Нашла се чак и на седамнаестом месту топ-листе, што је групи омогућило телевизијске наступе и још већи публицитет и популарност. Крајем новембра Битлси снимају другу малу плочу са насловном нумером „Молим те, задовољи ме" (Please, please me). Када се плоча појавила у продаји, почетком 1973. године, група је већ имала снимљен материјал за ЛП, који ће под истим називом постићи велики комерцијални успех. Са те плоче издат је и трећи сингл „Од мене теби" (From me to you).

Популарност Битлса расте из дана у дан. а они, по наговору свог менаџера Брајана, скидају незамењиви део рокерске гардеробе — кожне јакне — и облаче се у „пристојна" одела са неизбежним краватама. Овакав изглед отвара врата и оних концертних дворана у којима за „електричаре" никада пре Битлса није било места. Захваљујући честим гостовањима, плоча са мелодијом »Please, please me« доспева на друго место топ-листе, што су многи тумачили као највиши и последњи успех ове групе. Тада до пуног изражаја долазе квалитети менаџера Брајана Епштајна који добро смишљеним потезима усмерава даљу каријеру Битлса. У Ливерпулу долази до праве „битлсоманије". Где год би се квартет појавио, маса девојака би трчала за њим, док је на концертима долазило до масовне хистерије коју су социолози још много година касније проучавали.

НЕПРЕВАЗИЂЕНИ ТИРАЖИ

Феномен Битлса било је врло тешко објаснити. У тим тренуцима најтеже је било Синтији, супрузи Џона Ленона, јер тинејџерке никако нису могле да схвате да је један од њихових идола ожењен, тако да су јој на сваком кораку добацивале најпогрдније изразе.

Оне „најтемпераментније" чак су у неколико наврата и физички хтеле да се обрачунају са њом. Ситуацију је у великој мери отежавао и сам Брајан, који је захтевао да Џонов брак остане тајна како не би нашкодио популарности целог састава. Брајан је строго контролисао све новинске извештаје о Битлсима. Дозвољавао им је да разговарају само са оним новинарима које је лично познавао. И уопште, сви који су на било који начин радили за Битлсе, морали су да буду његови или њихови проверени пријатељи. Априла 1973. године целу Енглеску захвата „битлсоманија". Плоча »From me to you« остаје пуних шест недеља на првом месту топ-листе као и све наредне сингл плоче. Тек четири године доцније композиција »Penny Lane« није доспела до врха листе најпопуларнијих. Неке плоче су, много пре пуштања у продају, биле наручене у тиражима од 500 хиљада примерака, што до данас нико није успео да премаши. Колико је плоча продато тешко је рећи, јер их је цео свет куповао, али је једно сигурно: тиражи се мере стотинама милиона. До сада нико није, и највероватније неће, успети да обори ове невероватне рекорде. Поред тога што су све хитове сами компоновали (нарочито је продуктиван био тандем Ленон—Макартни), Битлси су често своје песме давали и другима. Тако су, на пример, песму »Do you wont to know the secret« (Да ли желиш да чујеш тајну) написали за Билија Крамера који је са њом доспео до другог места на топ-листи и највероватније би дошао и на сам врх, да тамо није већ била „устоличена" композиција самих Битлса. Поменимо и песму „Желим да будем твој човек" (I wonna be your man) написану за Ролингстоунсе којима је то био трећи сингл.

Маја 1963. године Битлси први пут крећу на турнеју као звезде програма. Карте за концерте биле су распродате много унапред. Турнеја је протекла у лакленој атмосфери. Публика уопште није обраћала пажњу на музику. Сви су желели да виде своје љубимце „уживо", да их дотакну, затраже аутограм, помилују по коси или откину део њихове одеће као амајлију!

ОСВОЈИТИ АМЕРИКУ

Овакве слике виђале су се сваке вечери, све до 1967. године када Битлси одлучују да престану са јавним наступима. После потпуног тријумфа у Енглеској и Европи Битлси крећу у освајање Америке. Фебруара 1964. године излазе им истовремено четири плоче које после кратког времена заузимају четири прва места на америчкој топ-листи. Месец дана касније започињу снимање филма „Ноћ после тешког дана" (A hard day'a night). Овај документарни филм о групи постигао је огроман успех у целом свету.

Крајем 1965. године Битлси су ипак одлучили да одрже још једну светску турнеју. После ће једно време прекинути са јавним наступима — да би се посветили искључиво снимањима плоча. Ово су чували као најстрожу тајну, како би се спречили нереди који би сугурно уследили због таквог плана. Ни сами Битлси нису знали да ће њихов последњи концерт на тој турнеји, одржан 29. августа 1966. године у Сан Франциску. бити уједно и њихов последњи заједнички наступ. После турнеје и повратка у Лондон, свако одлази на своју страну, тако да се све ређе састају. Највише се отуђује Џорџ Харисон кога је занимала само источњачка филозофија. Остала тројица за то нису имала неких већих склоности. Првог јуна 1967. године излази им осма ЛП плоча »Sorgant Peper's lonely Heart's Club band« (Клуб усамљених срца наредника Пепера), која је представљала преломни тренутак у рок-музици уопште, и сматра се најбољим остварењем у тој области до данас. И омот плоче је представљао нешто до тада

ЛЕ - КРАЈ

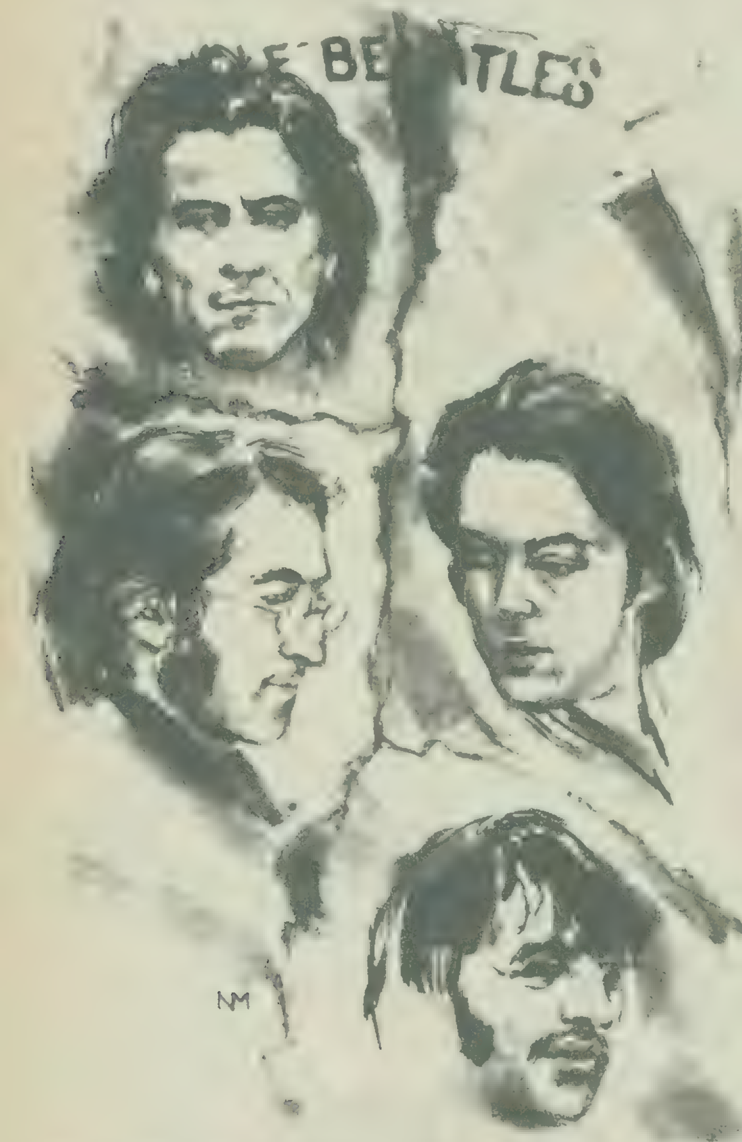

невиђено већ и по томе што се на њему први пут појављују и текстови песама. У време свог изласка ова плоча није постигла очекиван успех, али је тек касније доживела врхунске оцене критике. Те године догодила се трагедија: у хотелској соби пронађен је мртав Брајан Епштајн. Било је много говора о његовој смрти. Брајан је, од престанка турнеја Битлса, запао у депресију. Осећао се одбачен и непотребан. Нарочито га је погађало што су га Битлси избегавали. Они су смрт свог менаџера покушали да прикажу као несрећан случај, али се касније ипак сазнало да је Епштајн сам себи прекратио живот.

ХЕЈ, ЏУД!

Овај догађај је Џона, Џорџа, Ринга и Пола веома много потресао. Одлучили су да убудуће сами воде своје послове, што је била велика грешка. Њихов први самостални подухват, снимање трећег филма „Магична мистична турнеја" био је, најблаже речено, прави крах још пре завршетка. Увидевши да од филма неће бити ништа, од снимљеног материјала монтирали су једночасовну телевизијску причицу коју су критичари оценили као потпуни промашај. Следећи пословни подухват, оснивање властите фирме која ће лансирати нове таленте, такође је пропао. Једино је Мери Хопкинс имала један хит, док за друге певаче и музичаре, сем Битлса, наравно, нико није ни чуо. После свега одлучују да издају прву сингл плочу у властитој продукцији. Песме „Хеј, Џуд" (Hey Jude) и „Револуција" (Revolution) постају велики хитови.

За непуне две недеље, само у Енглеској, плоча је продата у више од два милиона примерака. Пошто сами ипак нису били способни за вођење послова, ангажују за менаџера Алена Клајна. Против тога је био једино Пол, јер је желео да Битлсе заступа отац његове супруге Линде, познати њујоршки адвокат Ли Истмен. Био је то почетак првих већих неспоразума и наговештај брзог краја једне изузетне каријере. Џон, који се у међувремену други пут оженио Јапанком Јоко Оно, јавно је осудио Пола да жели да растури групу.

Прави разлог све већег неслагања је, у ствари, обострана нетрпељивост Јоко и Линде, које су се отворено вређале, а када би се заједно затекле на снимањима од даљег рада не би било ништа. Без обзира на све околности и врло несређену ситуацију унутар групе, Битлси почињу снимање свог четвртог филма „Нека буде" (Let it be). Требало је то да буде један свеобухватан пројекат: филм, плоча и фотографија са снимања.

И ПОСЛЕДЊА ПЕСМА

Овај обимни посао нису успели сами да приведу до краја, тако да га напуштају и започињу снимање плоче »Abboy Road. То је уједно и њихова последња плоча, мада се у продаји појавила као претпоследња. На њој до пуног изражаја долази Џорџ Харисон са изванредним композицијама „Нешто", (»Something«) и „Долази сунце" (Here comes the sun). Албум и сингл са песмама „Заједно" (Come together) и „Нешто" постижу изванредне успехе. После тога четворка се заувек разилази. Џон је са својом супругом основао групу »Plastic Ono Band«, Ринго је снимао филмове, Џорџ је експериментисао са електронским ефектима (у међувремену је издао две такве плоче) док је једино Пол покушавао да поново састави групу. Ангажовао је чувеног америчког продуцента Фила Спектора да некако заврше започети пројект „Нека буде" (Let it be). То им после доста труда успева, тако да се 1970. године појављују под истим називом и филм и плоча, уз коју се добијала књига. Мора се признати да је плоча одлична, мада лошија од претходне, док је филм просечан а књизи фотографија не може се упутити ниједна реч похвале. Била је то, и званично, последња плоча Битлса који су се неповратно разишли. Идеја о разилажењу била је код Џона зрела још 1969. године. Пол га је одвраћао, свестан да би свима то само могло да штети. Џон, који га је тада послушао и данас, како каже, жали због тога. Годину дана касније, поводом изласка плоче „Нека буде" (Let it be), Пол је саопштио новинарима: „Битлсе овога пута и ја коначно напуштам... Можете слободно пренети читаоцима да Битлси више не постоје".

Љ. Жакула

НЕОБИЧНИ ПРОНАЛАСЦИ

БРОД ПРОТИВ МОРСКЕ БОЛЕСТИ

Шта све људи нису измишљали и не измишљају! Када би се завирило у архиву неког завода за патентирање, нашло би се безброј мање и више духовитих, мање и више корисних решења. Потребних и непотребних, па ко зна колико никада употребљених... Али, било је проналазача, који би се заинатили да пошто-пото дело свог ума прикажу свету, макар у то уложили сопствена, позамашна средства. Наравно, када су то били у стању, као Енглез Хенри Бесемер.

То је онај исти Бесемер из уџбеника за физику који је „измислио" како се гвожђе најбоље претвара у челик. И Бесемер по томе спада у стручно школско градиво. Али, овај научник страшно је патио од морске болести — а морао је да путује у Француску, дакле, преко Канала. Да је само знао како ће неки хемичар доцније „смућкати" мајушну пилулу можда се Бесемер и не би толико мучио да конструише — брод против морске болести!

Таласи на сувом

Бесемер је око 1875. године све своје напоре сконцентрисао на то да пронађе начин да бродски салон и по највећим таласима остане „усправан" и непомичан. Како је имао довољно новца да врши опите, он је у свом дворишту направио мали модел тог дела брода који је покретала једна парна машина, подражавајући таласе. Његов експериментални бродић љуљао до угла од 40 степени: била је то права бура!

Салон је у тај свој бродић окачио на принципу бродског компаса, чија је оса увек исто постављена, без обзира на нагиб. Кормилар би, међутим, у Бесемеровом броду имао због тога још једну улогу и посао. Он би управљао и једним хидрауличним механизмом како би салон увек држао у равном положају. Као показатељ, служио би му ниво шпиритуса.

Научник је био задовољан овим решењем, па је одлучио да по сопственом пројекту изгради и наручит брод за такав салон. Међутим, нова препрека испречила се остварењу те замисли. Његов салон, дугачак 30 метара и тежак 180 тона, морао је да буде смештен у средњи део брода. Али, баш ту се обично налазе машине. Шта сада?

Хенри Бесемер није био човек који лако одустаје. Решио је тај проблем тако што је нацртао брод са два машинска одељења и два пара оних циновских точкова са лопаркама какве знамо из филмова о временима првих пароброда! Салон је, тако, могао да се „угнезди" у средини ове циновске пловеће направе која — и није личила на брод...

Иронија судбине

Бесемер се толико одушевио овим својим патентом да је оформио компанију и изградио нови тип брода названог његовим именом. Исте, 1875, године „Бесемерова компанија салонског брода" свечано је поринула свој необични првенац. Брод дугачак 105 метара, са снагом од 4600 коња, могао је да развије брзину од 16 чворова на сат. Саобраћао је на познатој линији између Довера на енглеској и Калеа на француској обали, много рекламиран због свог „неваљајућег салона". Али, судбина је каткад немилосрдна... Права бура — никако да наиђе!

Ни после неколико месеци време се није покварило, као да се заинатило, а путници преко Ламанша, када је већ било лепо, некако нису волели да се возе том чудном направом која им није личила на брод. Тако је следеће године „бесемер" одбијен као путнички брод и враћен власницима, то јест компанији. Не знајући шта с њим да раде, Бесемер и остали акционари одлучили су да га претворе у теретњак.

На својој првој таквој пловидби за Лондон брод је — доживео бродолом! Тако су Бесемерови планови потпуно пали у воду...

М. К.

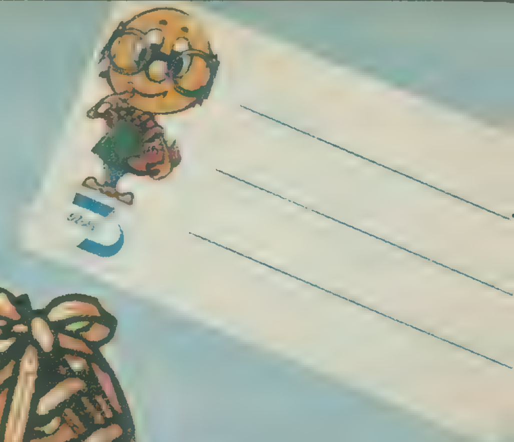

Peko
TOVARNA OBUTVE
Tržič

Сваки купац приликом куповине прима попу самолепљивих етикета

ВЕЛЕСИЛЕ ЗБОГ СВИЛЕ

КРИЈУМЧАРИ УШЛИ У ИСТОРИЈУ

КРОЗ ПУСТИЊЕ, ПРАШУМЕ И СНЕГОВЕ ХИНДУСТАНСКИХ ПЛАНИНА, ШИБАНИ ВЕТРОМ И ПРЖЕНИ СУНЦЕМ, ХИТАЛИ СУ КАРАВАНИ КАМИЛА ПРЕМА ГРАДУ ИЗ СНОВА ШАНГ-АНУ И ДАЛЕКОЈ КИНИ. РАЗЛОГ ЈЕ БИО ВИШЕ НЕГО ЈАК . . .

Име византијског императора Јустинијана I, који је владао од 527. до 565. године, преведено на наш језик значило би Праведни. Да ли је то био или не — нећемо овде расправљати. Међутим, историја га је, између осталог, запамтила и по томе што је успешно спровео крађу једне привредне тајне. Наиме, два његова свештеника путовала су у далеку Кину са налогом да проникну у начин прављења скупоцене тканине — свиле. А треба рећи да је тај лепршав, шушкав и танани материјал у оно време био најтраженија роба на свету, плаћана сувим златом.

Тешко је наћи поређење са приликама у данашњем свету које би показало сав значај свиле у антици. Једина земља која је производила драгоцену тканину, Кина, могла се макар само због ње сматрати великом силом.

„Свиленим путем", како је називана траса којом су каравани камила путовали кроз азијска пространства, између Каспијског и Црног мора до Жуте реке, ишле су све везе античког света: дипломатске, културне, трговачке и — бандитске. Оробити један караван са свилом, значило је за разбојнике обезбедити лагодан живот до смрти, а за власника пропаст. Само, лопови нису били и једина опасност на „свиленом путу"!

НАДНИЦА ЗА СТРАХ

У Јустинијаново доба готово цео велики азијски континент био је подељен на три крупна царства: Кину, Персију и Византију. Траса „свиленог пута", дугачка око 11 хиљада километара, мењала се у зависности од политичких заокрета и односа између три суперсиле оног времена. Тако би се могло рећи да су постојала, у ствари, два пута, од којих је прометнији пролазио кроз ондашње велике и значајне градове: Вавилон, затим Селеусију на реци Тигру, па Багдад, Екбатан, Регу, Техеран, партску престоницу Хакатомфил, најзад, преко туркестанских оаза и градова Аскобада, Трејена и Мерва стизао је до престонице Бахријана.

Одатле су се рачвала три пута.

Један је водио на север према Самарканду, други на исток према Кундусу, а трећи на југ, у Индију. Онај средњи, источни пут, прелазио је хиндустанске планине и стизао у долину реке Тарим, где се опет

Император Јустинијан

рачвао на двоје. Једна грана пута пролазила је дуж северних контура пустиње Гоби, друга дуж јужних. Било је оаза на обе стране, али су оба пута била подједнако напорна. Код града Кан-Чеу два су се пута опет спајала: то је већ била далека, снивана Кина, ту су жедне, измучене и уморне караванџије већ биле на последњој етапи „свиленог пута" ... Њихов циљ био је град Шанг-Ан — „престоница свиле".

Не треба ни наглашавати колико је могло трајати путовање једног каравана „пустињских лађа" на овако великој раздаљини и за данашње прилике. Колико ли људских и животињских костура скривају само дуне пустиње Гоби, познате и по изненадним олујама које усковитлају песак и од њега подигну непрозирну завесу која носи све на шта наиђе? Ништа мање страшне нису биле ни снежне олује у хиндустанским планинама, па жеге, болештине које су косиле људе и камиле, да не набрајамо и све остале мање и веће опасности. Свила је била велики изазов и надница за страх...

У време о којем говоримо, почетком 6. века, Кина тек што је била изишла из грађанског рата који је расцепкао велику земљу. Међутим, под чврстом руком царева из династије Танг она ће, нешто касније, опет оснажити и настојати да што више економски ојача — умногоме и на извозу свиле.

Тајна још није била откривена, упркос огромном интересовању осталог света. А Кинези су до тада већ три и по миленијума узгајали свилене бубе и са себи својственим смислом за танане ствари правили тканине прелепих боја, лаке као лептирова крила.

По древној традицији, сваког пролећа свечано су почињали радови на новој генерацији свилених буба, у самом царском дому. Док су трајали, све дворкиње на челу са царицом морале су да посте, нису се смеле одевати у скупоцене хаљине нити се украшавати накитом. Сматрало се да ће на тај начин „све снаге царства бити усредсређене на рађање свиле".

Западно од Кине за свилу се прочуло тек у 3. веку пре нове ере, са освајањима Александра Великог. Колико је познато, први је Аристотел у својим списима споменуо овај лепи материјал.

ВАШАР ЈЕ БИО . . .

Биће потребно да прође још око шест векова па да они Јустинијанови привредни шпијуни у мантијама донесу тајну „рађања свиле" свом императору. У шупљим штаповима — који им, очигледно, нису служили за поштапање — пронели су дуж свих једанаестак хиљада километара свилене „црвиће" и пелцер белог дуда. Захватила их је и пешчана олуја у пустињи Гоби, али су се на време склонили и преживели. Имали су и среће да их не пресретну лопови, да на њиховом путу нико — почев од самих љубазних домаћина Кинеза — не посумња на њих и штапове.

ПРЕВАРЕНИ ДОМАЋИНИ

Византијски град Диоскурија био је познат по велелепним сајмовима. Те, 534. године, славље је очекивано са много више нестрпљења него обично, припремљена је већа помпа. Разлог: очекивали су Јустинијанове свештенике који су требали да допутују у Диоскурију баш у време сајма, са драгоценим пленом.

Скупило се у Диоскурији невиђено много света, из свих крајева велике и шаролике Византије и других земаља. Било је Соанаца, Колхиђана који су доносили на сајам злато из својих река, затим Сармата са ћилибаром из Каспијског мора, па коњаника обријаних глава из азијских степа који су нудили кожу и крзно дивљих звери. Скупили су се и Скити са својим надалеко чувеним накитом и посудама од фино обрађеног злата, Сиријци из Дамаска са финим брокатима, цењеним готово колико и свила, најзад, персијски трговци који су овде продавали најскупљу робу — бале кинеске свиле.

Стигли су и Јустинијанови свештеници и „свилена тајна" је откривена.

У последњи историјски час!

Средином наредног века почеће да се мења политичка карта и цела слика азијског континента, доласком ислама, верским ратовима, па неприликама у Кини која ће изгубити долину реке Тарим. Свилени пут ће у 9. веку бити затворен. Али, тада су већ византијске ткачнице у Диоскурији, захваљујући успешној крађи Јустинијанових људи, постале главни произвођач фине тканине за западне делове света. Достигли су невиђено савршенство у изради и бојењу свиле. Био је то само један облик богате културне и умне размене која је, захваљујући лепоти и изазову кинеске свиле, путовала „свиленим путем" ...

М. Крстуловић

Узгајање свилених буба у средњем веку

СЛИКЕ САВРЕМЕНЕ ИНДИЈЕ

ПРЕСТОНИ

Кажу да се у Делхију, престоници Индије, налази, заправо, седам градова у једном. Као незаобилазна капија између хималајских бедема и рачпутанске пустиње, увек је у историји био добро брањен и жестоко нападан, много пута рушен и поново грађен.

Први од седам Делхија спомиње се у чувеном индијском епу „Махабхарата" — тада се звао Индрапраста, по богу грома и киша. Током векова, у њему су се распредале легенде, догађале драме, попут оних шекспировских или из „1001 ноћи", источњачке лепотице су због забрањене љубави биле убијане или живе зазидане у бедеме прелепих палата. Легенда каже да се то догодило и лепој султанији Разији која се заљубила у црног роба, а свој грех платила животом. Вековима су у овом граду могулски самодршци имали сву власт: помно су градили палате, да би по завршетку радова робовима копали очи, да слично дело не би негде друге направили. А забављали су се раскошно и раскалашно, непријатеље су бацали под ноге слонова, на кажњенике пуштали кобре, уживали у лелујавој музици, жубору фонтана, опојном дувану...

Историја је према овом граду била сурова: 1498. године у њега долазе Португалци, половином 17. века замењују их Холанђани, а већ 1757. године истерују их Британци, да би основали Источноиндијску компанију. Продор индустријске робе доводи до пропадања ситних заната, народ постаје све потлаченији, почиње да се буни...

Прича се да је за време велике побуне из 1857. године један британски официр, на послужавнику прекривеном свиленом марамом, однео последњем могулском владару Бахадру-шаху, као позивницу на коначну предају — одсечене главе његова два сина... А отац, уместо да услиши њихов окрутан захтев, гушио је своју тугу тако што је у стиховима одговорио колонизаторима да предаја не долази у обзир. Ипак, та побуна је после годину дана угушена у крви.

Тек у последњем свом поглављу, од 1950. године, када је Индија стекла независност, Делхи је постао град мира, велики административни и политички центар. Велики део његове прошлости сачуван је у споменицима којих има на хиљаде.

Крајем 12. века у Делхију је изграђен Ктаб Минар, индијска „крива кула" — јер се попут оне у Пизи нагла на једну страну — висока 72 метра. Крај ње се налази гвоздени стуб са санскритским потписом, направљен у 4. веку наше ере. И данас Ајрон пилар представља право чудо и загонетку: откуда хемијски чисто гвожђе из времена када је тај поступак добијања био потпуно непознат и какво је то гвожђе које упркос киши и влази не може да зарђа? Ту су га спустила ванземаљска бића — тврди Деникен, док су археолози убеђени да је тај стуб само доказ високе културе која је некада постојала на том тлу.

Готово је немогуће утврдити колико овај град има становника — претпоставља се око 4 милиона — јер је прилив људи свакодневан и неконтролисан. Али, иако потичу из једне државе, често се догађа да ти људи једни друге не разумеју. Јер, према попису из 1961. године утврђено је да у Индији постоји — 826 језика, а 14 главних говори 383 милиона становника. Сем језика, бројне су и верске заједнице, па, према попису из 1971. године, 83,5 процената су хиндуси, муслимана има 10,7 процената, док је нешто мање хришћана, сикија, будиста и џаина.

Прорицање будућности је традиционални хиндуистички обичај повезан са њиховим религиозним поимањем света. Тако постоји веровање да ће дете бити срећно у животу ако се после његовог рођења обави 21 религиозни обред у нарочито одабране дане, све у складу са положајем звезда и планета. Ни име детета не може се дати било ког дана, већ тачно одређеног датума, када звезда дође у срећан положај. Полазак у школу такође је диктиран положајем звезданог свода, као и прво шишање дечака или његово венчање. Индијци живе по 27 астралних знакова који се, одмах по рођењу, обележавају у магичне књиге. На основу тога, сваки човек има своје дрво рођења, животињу рођења или звезду водиљу.

Б. Јеремић

У Црвеној палати, једном од најлепших споменика у Њу Делхију саграђеном 1650. године, налазе се бројни вртови и мошеје, где верници муслимани долазе на поклоњење.

Улице новог Оријента препуне су контраста, тако да је аутомобил поред ринши и домаћих животиња постао свакодневна слика.

ЦА ХИЉАДУ ЈЕЗИКА

Најбројније верске заједнице су хиндуси, муслимани, хришћани, сикије, будисти и џаини. Овај будистички храм је само један од неколико стотина сличних.

Мада се у Индији све више граде асфалтни путеви, друмски саобраћај је још слабо развијен. Зато се најчешће могу видети овакви путници.

Крава је света животиња и њено месо не сме да се једе. Гаји се само због млека и обрађивања земље.

Споменик Гандију подигнут у Мадрасу. После смрти, 1948. године, његово тело је спаљено: половина пепела бачена је у Ганг, а остатак из авиона расут по пољима, јер је сам Ганди то желео.

Верује се да је света река Ганг лековита, па зато, свакако, представља највеће купатило на свету, а истовремено и — перионицу.

ДАРТС

Не догађа се често да једна група од девет чланова, од којих су њих четворо водећи вокали, избије у први план после само неколико месеци. То се ипак догодило саставу ДАРТС. Својим изгледом и начином певања ДАРТС подсећају на педесете године. Певају блуз и композиције са пуно ритма.

Група је основана августа 1976. године и сви њени чланови имају солидно музичко образовање, јер су још пре оснивања састава ДАРТС свирали у познатим и ма-

ње познатим групама. После само годину дана постојања, ДАРТС је кренуо на турнеју по Енглеској, а ускоро је уследио и позив за Америку.

Композиције састава ДАРТС „Хладнокрвни тата" (»Daddy Cool«) „Врати се, љубави" (»Come Back, My Love«) и „Момак из Њујорка" (»The Boy from New York City«) нашле су се на свим листама популарности, па и код нас.

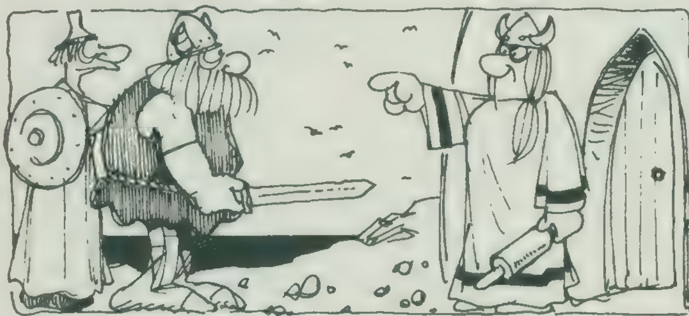

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

МОМАК ИЗ ЊУЈОРКА
(THE BOY FROM NEW YORK CITY)

Музика и текст: Џон Тејлор (John Taylor)
Изводи: ДАРТС

Oo ah oo ah oo oo, Kity
Tell us about the boy
From New York City
Oo ah oo ah come on, Kitty
Tell us about the boy
From New York City
He's kinda tall
He's really fine, yeah, yeah,
Someday I hope to make him
Mine, all mine yeah, yeah
And he's neat and oh, so sweet,
And the way he looked at me just
Swept me off my feet
Yeah, yeah
Oo, ee, you oughta come and see
How he walks yeah yeah
And he talks
Oo ah oo ah oo oo, Kitty
Tell us about the boy from
New York City
Oo ah oo ah come on. Ketty
Tell us about the boy from
New York City
He's really down and he's no
Clown yeah, yeah
He has the finest penthouse
I've ever seen in town yeah, yeah
And he's cute in his mohair suit
And he keeps his pockets full of
Spending loot yeah, yeah
Oo ee, yeah we're alright
Yeah, oo oo
Ev'ry time he says he loves me
Chills run down my spine
Ev'ry time he wants to kiss me
He makes me feel so fine.
That's him
Alright, he's the boy from
New York City
We call him Jill, we're alright.
Oo ah oo Kitty,
Tell us about the boy from
New York City
Oo ah oo ah Kitty,
Tell us the boy from
New York City.

ДИ ДИ ЏЕКСОН (DEE D. JACKSON)

ДИ ДИ ЏЕКСОН је рођена 15. јула 1954. године у Оксфорду, у Енглеској. У родном месту је завршила школу а ту је забележила и своје прве успехе. Заљубљена у музику, одлучила је да се запосли у једном диско-клубу где је радила за шанком, а понекад чак и наступала певајући присутним посетиоцима. Пошто овакав начин живота није много обећавао, одлучила је да

оде пријатељима у Минхен. Одмах по одласку пријављује се на једну аудицију у Унион студију и добија повољне оцене. Много битније за њену каријеру било је познанство са једним младим брачним паром тонских инжењера који је повезују са својим пријатељима, музичким продуцентима. Ови долазе на идеју да од ње створе певачицу звезду. На жалост, прва плоча „Човек од човека" (»Man of Man«) доживљава неуспех. Упорност њених нових пријатеља исплатила се оног тренутка када се у продаји појавила њена друга плоча „Атомски љубавник" (»Atomic Lover«) која је доживела велики успех. Плоча се за свега неколико дана пробила међу најслушаније, тако да је недавно доспела и до самог врха листе најпопуларнијих у Великој Британији. На позив енглеског продуцента Ричарда Гилисона, Ди Ди се враћа у Енглеску где управо завршава снимање материјала за свој први ЛП. Чест је гост телевизијских емисија, тако да је публика веома добро упознала.

БОНИ ТАЈЛЕР BONNIE TYLER

Прошло је доста година од како је симпатична седамнаестогодишња Велшанка БОНИ ТАЈЛЕР напустила посао продавачице и посветила се песми. У прво време наступала је по малим клубовима којих се и данас радо сећа: „Волим да певам по клубовима јер је контакт са публиком изванредан. У великим халама то је немогуће јер се догађа да су појединци у последњим редовима удаљени од певача и по сто метара".

Бони је толико преоптерећена позивима за гостовања да следећих шест месеци нема ниједног слободног дана. Стално путује и ради. Да ли јој то смета и како утиче на њен приватни живот?

„Морам признати да ми још није тешко. На путовањима ме прати мој супруг. Никуд не идем без њега. Он ми је и пријатељ и најпоузданији телохранитељ. Својевремено је био један од најбољих џудиста Велике Британије па је чак 1972. године био и олимпијски репрезентативац своје земље.

Многи тврде да Бони Тајлер за свој успех треба највише да захвали својој пратећој групи. Можда у томе има и истине јер је састав сачињен од изванредних музичара. Са њима је Бони снимила свој први дискографски успех, нумеру „Изгубљен у Француској" (»Lost in France«), а затим у Европи добро познати хит „То је патња" (»It's a Heartache«) који ју је прославио. Ипак, успеха не би било да није Бони и њеног специфичног интерпретаторског стила. Њен промукли глас толико је упечатљив тако да га је довољно само једном чути и одмах запамтити. Због тога су менаџери, који је лансирају и у Сједињеним Америчким Државама, у жељи да створе већи публицитет протурили вест како је Бони рођена сестра Рода Стјуарта.

„Људи свашта причају. Прво су ме прогласили Родовом сестром због сличних промуклих гласова, а затим су ми дали четири године мање. Није ми јасно чему све то води. Са Родом немам никакве везе, а рођена сам пре 26 година. Не желим да будем млађа јер сматрам да сам за своје године доста постигла. Сасвим сам задовољна" — каже Бони свесна својих квалитета и велике шансе да постане једна од водећих певачица света.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем око две стотине одлично очуваних плоча стране продукције. Музика са ових плоча је: рок, џез, соул и панк.

Жељко Радаковић
Раде Кончар 24/III
23000 Зрењанин

Продајем добро очуване касете: Deep Purple, Black Sabath, Sweet, The Suzy Quatro Story, Bee Gees.

Бранко Јовановић
18202 Горња Топоница

Продајем велики број одлично очуваних ЛП плоча. Заинтересованим шаљем списак.

Ранко Поповић
И. Крндеља 22
71000 Сарајево

У замјену за плоче „Мјесече, ти стари друже мој" (Мики Јевремовић) и „Злато моје" (Цо Маричић Маки) дајем слике познатих пјевача, салвете, марке и разгледнице.

Биљана Илић
Трг бораца 5
81210 Колашин

ФОТО-ПРИЧА БИ ЏИЗ (BEE GEES)

Данас вам у фото-причи представљамо састав БИ ЏИЗ који је тренутно један од најактуелнијих у свету.

Први наступи браће Гиб везани су за клубове. Године 1963. излази им прва сингл-плоча „Три пољупца" („Three Kisses"). На слици су Морис, Робин и Бари.

* * *

Година 1968. остаће им у успомени као година великих успеха. Њихове песме „Несрећа у њујоршком руднику" („New York Mining Disaster"), „Свет" („World"),

„Масачусетс" („Massachussetts") и „Речи" („Words") постају велики хитови широм света. На слици Морис, Винс Мелони, Бари, Робин и Колин Питерсен.

* * *

Пошто су се Бари и Робин посвађали, БИ ЏИЗИ се разилазе јануара 1969. године. Робин покушава соло-каријеру.

Само годину дана касније, браћа су поново на окупу и настављају успешно каријеру као трио. Преселили су се у Америку и тамо упорним радом стичу све више обожавалаца.

* * *

Хитом „Бесмислено брбљање" („Jive Talking") у лето 1975. године браћа Гиб постижу сензационалан успех и од тада су једна од најпопуларнијих група у свету.

* * *

После изванредног успеха њихове плоче и филма „Грозница суботње вечери" („Saturday Night Fever") браћа Гиб са својим супругама и децом проводе заслужен одмор.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПГП

Продукција грамофонских плоча Радио-телевизије Београд недавно је пријатно изненадила специјалним издањем четири ЛП плоче под називом »All You Need Is Love«. У одличном избору представљен нам је развој популарне музике. Тако су се на првој плочи нашли снимци најбољих рок-група између 1960. и 1970. године.

Друга плоча овог енциклопедијског издања посвећена је рок-музици 1970. године до данашњих дана. Ту су се, између осталих, нашли снимци група WHO, CREAM, 10 CC и певача Рода Стјуарта, Џемса Брауна, Глорије Гејнор и тд.

Трећа плоча је посвећена џиновима џеза међу којима су Ела Фицџералд, Луис Армстронг, Дјук Елингтон, Оскар Питерсон, Каунт Бејзи, Били Холидеј, Теди Вилсон, Чарли Паркер и многи други.

На четвртој плочи овог изузетног издања су снимци Семија Дејвиса, Ширли Бејзи, Билија Екстајна, Џина Келија, Џуди Гарланд, Пети Пејџ, као и оркестра Џемса Ласта, Пола Морија, Мориса Жара, Берта Кемпферта и Роџера Милера.

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ ОСИЈЕКА

Осијек је одувијек био расадник музичких талената, нарочито рок-музике. Сјетимо се само имена као што су: Дадо Топић, Јосип Бочек, Ратко Дивјак, Златко Пејаковић, Кићо Слабинац, те група ДИНАМИТИ, ХАД и многих других. Тренутно у Осијеку дјелује: ТРЕФ, ВЕЛИКА ИНТЕГРАЦИЈА, ОРИОН, ЦРНА ТОЧКА, ТРЕЋИ СЕТ и друге, али свакој недостаје (по)нешто да би испунили увјете за излазак изван Славоније.

Недавно је у Ђакову, пред препуном дворaном кина „Партизан", одржан фестивал рок-група из Осијека и Ђакова. Фестивал је у потпуности успио, а неколико анонимних група скренуло је на себе пажњу. Једна од њих је и група ТНТ из Осијека.

Састављен од младих, али стажом нешто искуснијих, музичара ТНТ је одушевио поклонике рок-глазбе и показао да је тренутно једна од најперспективнијих група на осјечком подручју. Упорно свирајући своју музику, скромни младићи из Осијека изграђују свој, специфичан стил по којем се разликују од осталих група. Изванредно слагање двојице гитариста, маштовитост бубњара, одлична ритам-секција, необичан звук, увјежбаност — све су то одлике четворице младића који су и својим изгледом и својом музиком освојили гледалиште.

Групу ТНТ чине: Хрвоје Бартовчек (гитара, кларинет и вокал), Бранимир Бањан (гитара), Горан Плеслић (бас), и Дражен Зеленика (бубњеви). Али, не треба заборавити ни Зорана Анића, оснивача групе, који је прешао у ТРЕЋИ СЕТ, али који и даље успјешно сарађује са својим пријатељима из групе ТНТ.

Бранко Костелник
Вијенац Бориса Кидрича 41
54000 Осијек
(хонорар 250 дин.)

ШКОЛСКА КЕЦЕЉА

У данашњем броју дајемо вам једноставан и модеран крој за школску кецељу коју могу лако да сашију чак и оне девојчице које су почетнице у шивењу. Треба узети следеће мере (према **сл. 1**): дужину кецеље a, ширину отвора око врата b, дужину рукава c (мерити нешто испод рамена) и дужину кукова d. Материјал је танак диолен или кепер у боји какве су кецеље у вашој школи. Ако је једне ширине, треба га купити: два пута дужина кецеље, плус 1,5 за рукаве и џепове. Крој је дат на **сл. 2**. Број 1 на шеми **слике 2 је** предњи и задњи део кецеље — значи треба га кројити два пута, део 2 је рукав — такође се кроји два пута, број 3 је џеп на стомаку, 4 капак за џеп, 5 и 6 су џепови на грудима. Да бисте лакше шили, прво порубите све рубове као на **сл. 3**. Једино око врата порубите тако што ћете од истог материјала исећи парче као на **сл. 4**, сашити га с лица (**сл. 4**), окренути на наличје па зашити (**сл. 5**). Затим делове зашијте као на **сл. 6** — шије се дуж цртица. Рукави се пришивају са унутрашње стране, и то тако да непришивени део рукава буде окренут ка рамену, као на **сл. 7**. Најзад пришијте на оба рукава рајсфершлусе од вратног отвора до краја рукава (преко рамена) — **сл. 8**. Кецеља се навлачи одоздо — **сл. 9**. Ако не можете да нађете рајсфершлусе дугачке колико и рукав, купите мањи, па га зашијте тако да на почетку рукава остане мали шлиц, као што се види на **сл. 10**. Када кецељу спојите и пробате, нашијте џепове. Готова кецеља види се на **сл. 11**. Кецељу можете носити с каишем или без њега. Испод кецеље можете носити и сукњу јер је довољно широка. Кецељу направите мало краћу од сукње, тако да личи на тунику.

АВАНТУРЕ НАШЕГ ДОБА

ХАНИБАЛОВИМ СТОПАМА

ЈЕДНА ЕНГЛЕСКА ПОРОДИЦА КРЕНУЛА ЈЕ ПЕШКЕ НА ПУТ ДУГ 3200 КИЛОМЕТАРА ДО СМИРНЕ, ЦИЉА НЕОБИЧНЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ, ДЕЛИЛО ИХ ЈЕ ОСАМНАЕСТ МЕСЕЦИ ПРЕПУНИХ НЕПРЕДВИДЉИВИХ ОПАСНОСТИ . . .

Да није било магараца, седмогодишња Миранда и трогодишња Џесика вероватно не би издржале напоре дугог путовања.

Сељани су изненађено гледали у малу поворку прашњавих путника и њихова два магарца. Чудна групица — брачни пар, њихов двадесет једногодишњи син и две млађе кћерке — заиста није подсећала на научну експедицију.

Пет чланова ове породице кретало је на дуго путовање преко Европе — исто оно којим су прве групе крсташа одлазиле у Малу Азију. А пре него што стигну до циља, одредили су себи још један задатак — да провере тачност оне теорије по којој је пре више од 2000 година Ханибал у походу на Рим прешао Алпе савладавши преко 1800 метара висок планински превој Мари.

Превој Мари није био и крај пута. Циљ дугог путовања била је Смирна, лука на западној обали Турске. Од ње су их још делиле хиљаде километара и непредвиђене опасности.

СА СЛОНА НА МАГАРЦА

Када су неколико месеци пре поласка писци Томас Хинд и његова жена Сузан открили пријатељима своју намеру, свуда су наилазили на исти одговор:

— Ви сте луди! Зашто бар не кренете колима?

— Није их имао ни Ханибал — одговарали су Хиндови и мирно настављали са припремама за напорни марш.

Мада су желели да у свему буду што вернији великом војсковођи, слонове ипак нису могли да изнајме, па су њихове кћерке — седмогодишња Миранда и трогодишња Џесика — Ханибаловим стопама кренуле на не баш удобним леђима магараца.

Априла 1975. године авантура породице Хинд је почела. Из Вест Хоутлија, места у Сасексу, кренули су ка шпанској луци Коруњи, првој станици на путу до Смирне.

ОПАСНА ЋУДЉИВОСТ

Члан експедиције био је и породични љубимац, теријер по имену Јаго. Животињско друштво увећало се у једном шпанском градићу у којем су купљени магарци Ханибал и Хамилкар — једина превозна средства Хиндових.

Прва незгода десила им се пошто су се, савладавши једну реку, изненада заглибили у живи песак. Најгоре је прошао Хамилкар — потонуо је до стомака и били су им потребни сати да уплашену животињу ослободе терета и извуку.

Неколико дана касније несрећа је још једном за длаку избегнута — носећи на леђима девојчице, један од магараца оклизнуо се на уској стази уз саму ивицу око 1000 метара дубоке провалије.

Неколико тренутака пуних страшне неизвесности сви су као опчињени гледали како се животиња батрга у напору да поново стане на чврсто тле.

Велики страх преживела су и деца када су у потрази за храном родитељи једне ноћи одлучили да закратко напусте камп и да се спусте у оближње село. Сати су пролазили, а они се нису враћали.

За то време Сузан и Томас одговарали су на питања шпанске војне полиције која их је, под сумњом да припадају баскијској организацији, ухапсила. Тек после три сата преслушавања неспоразум је коначно разјашњен.

Ни пролаз кроз Француску није прошао без узбуђења. У близини једног села у подножју Алпа, Хамилкар се изненада отргао и сјурио низ стрму падину бацајући на земљу девојчице које су му се налазиле на леђима.

Приликом пада Миранда је сломила руку. Прошло је пуних седам сати пре него што су је коначно пребацили до болнице. Овога пута незгода је изменила планове породице — Сузан је морала да се са девојчицом врати кући. Остали чланови наставили су пут и прешли италијанске Алпе — неколико дана пре него што је дубок снег потпуно завејао стеновити пролаз.

Место поновног окупљања читаве породице било је једно сеоце северно од Ђенове. Ту је експедиција требало да сачека пролеће и повратак своја два члана.

Али пре него што су стигли до уговореног места, Хиндови су још једном за длаку избегли катастрофу. Овога пута исушено речно корито на којем су подигли свој камп могло је да се претвори у водену клопку. Из сна их је пробудио хук воде — блатњава бујица јурила је право ка њима. Само што су отац и син Џесику и опрему пренели на сигурно, вода је прогутала некадашњи логор.

БЕЛИ ЛУК ПРОТИВ ЗМИЈА

Као да се нешто уротило против њих, два дана пре Сузаниног и Мирандиног повратка ћудљиви Хамилкар још једном је испољио своју незгодну нарав — сада је Џесика сломила руку, а Томас био принуђен да је одведе кући.

Неколико месеци касније упорни Хиндови могли су, коначно у пуном саставу, да наставе пут.

Савладали су Апенине, а затим и сурове македонске планине у којима су одрасли проводили ноћи на стражи штитећи уплашене магарце од гладних вукова.

Прво место на којем су у Грчкој подигли камп није баш било најсрећније изабрано. Шатори су већ били дигнути кад су их војници упозорили да је тај крај препун змија.

Љубазни војници донели су бели лук, исецкали га и побацали око шатора. Хиндове је можда у сну мучио мирис белог лука, али на њихову срећу — није пријао ни змијама.

Када су коначно стигли у Солун, од оног дана када су напустили Енглеску делило их је пуних осамнаест месеци. За то време препешачили су пуних 3200 километара.

Били су сад надохват циља, али је исцрпљујуће путовање нарушило здравље Сузане Хинд — зарадила је јаку инфекцију грла па су одлучили да се ту зауставе. Оно што су већ урадили било је довољно одважно и речито је говорило да је и савремени човек, ништа мање од својих далеких предака, у стању да поднесе тешкоће и опасности дугих путовања.

М. И.

РАФАЕЛ

1 **ПРЕ 500 ГОДИНА —** Захваљујући префињеној култури својих принчева, војводи Фредерику II Монтефелтру и његовом сину Ђидобалдиу који га је наследио 1482. године, град Урбино, у близини Тоскане и Омбрије, у 16. веку био је један од најважнијих центара италијанског уметничког и интелектуалног света. Пре готово пет стотина година у овом граду се једног пролећног дана, 28. марта или 6. априла, 1483. године, у кући сликара Ђованија Сантија, зачуо плач новорођеног мушког детета. Дали су му име Рафаело.

2 **НИКО ЈОШ НЕ СЛУТИ —** Војводска палата Урбина једна је од највеличанственијих у читавој Италији. Веома је добро чувана и данас и у њој се налази право богатство: најбоља уметничка дела 15. века. У овој палати, правој повлашћеној средини тога времена, растао је и син Ђованија Сантија — Рафаел. Ту је дечак често посматрао дела Пјетра дела Франческа, која су украшавала зидове војводске палате и сродио се с њима. Да га сликарство привлачи, било је очигледно, али да ће постати велики сликар и градитељ — нико још није слутио.

3 **КОД ПЕРУЂИНА —** Рафаелов отац умро је када је дечак напунио 11 година и његови старатељи дају га на шегртовање у атеље славног сликара Пјетра Перуђина. Дечаков таленат убрзо је задивио Перуђина, па је ђаку дозвољено, по тадашњим правилима, да учествује у изради мајсторових дела. Много касније стручњаци ће на Перуђиновим сликама открити поједине делове које је у целини урадио његов млади ученик. У Перуђиновом атељеу Рафаел се упознао са темама и техником флорентинске школе.

4 **СПОСОБНОСТ И ТАЛЕНАТ —** Најстарије познато Рафаелово дело је аутопортрет, цртеж кредом који је урадио кад му је било отприлике 14 година. У 19. години он је, захваљујући способности и таленту, већ довољно признат. Тада почиње потпуно самостално да ради наручене слике, углавном намењене црквама у области Урбина. Утицај Перуђина у овим делима још је приметљив, али се већ тада уочава Рафаелова генијалност која је оставила своју оригиналну ознаку. Ученик је почео да превазилази учитеља ...

УЧЕНИК НАДМАШИО УЧИТЕЉА

5 **ПУТ У ФИРЕНЦУ** — У Перуђи се 1504. године завршава први, рани период Рафаеловог рада. Син сликара, васпитаван у средини одушевљеној уметничком и интелектуалном активношћу војводског града Урбина — није чудно што је и сам постао сликар. Међутим, он није могао да буде један од оних вештих цртача каквих је било на претек у то време по дворовима и палатама Италије. Сликарство је за њега љубав и страст, коју он непрекидно поткрепљује проучавајући дела познатих мајстора које га воде даље — у Фиренцу.

6 **ДРУГИ ПЕРИОД СТВАРАЊА** — Славни Леонардо да Винчи, Микеланђело и Донатели дочекали су Рафаела с одушевљењем, иако он тада има само 21 годину. Прво његово значајније дело, пре доласка у Фиренцу, је платно „Маријине заруке", а онда следе „Мадона Соли", „Мадона Естерхази", „Мадона с чешљугаром" и многе друге. Оне ће му донети епитет најпознатијег сликара Мадона. Од радова из Фиренце истиче се платно „Св. Ђорђе" које је припадало енглеском краљу Чарлсу I, затим кардиналу из Мазарена и Лују XVI. Данас се налази у Лувру.

7 **ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА АНАТОМИЈУ** — У току боравка у Фиренци Рафаел је, попут Леонарда да Винчија, са великим интересовањем почео да проучава структуру људског тела. То интересовање је, у ствари, било заједничко већини тадашњих сликара. Незадовољан проучавањем само нагог људског тела, Рафаел проучава анатомију лешева и скелета. Радећи предано и студиозно, он на сјајан начин показује колико је тачна изрека: „Генијалност је само дуго стрпљење".

8 **СЛИКА ПО НАРУЏБИНИ** — Најбољи доказ стрпљивог уметниковог рада из тог периода је „Полагање у гроб". Слику је 1507. године поручила једна племкиња и на њој су представљени поклоници како носе Христово тело од распећа до гроба. Она сведочи и о наглашеном Рафаеловом интересовању за Микеланђелово дело. У левом углу платна виде се скице које су претходиле изради слике. На великим олтарским сликама, као што је ова, композиција постаје чвршћа а ликови живљи.

ФАНТАСТИЧНА

БОБ ШО

ПРИЧА

„ЧОВЕК" ИЗ

О тајанственом бићу почео је да мисли као о пријатељу

Аднах се извукао из оштећене капсуле за спасавање и бацио поглед на свет у који се спустио. Одмах је осетио велико разочарање. Ледени покривач пружао се од хоризонта до хоризонта. Једино што се кретало у овој пустоши били су ковитлаци снега које је дизао ветар.

Ту није било живота; према томе, ни хране.

Створење слабије опремљено за живот, у таквим условима чекала би сигурна смрт. Али, Аднах је припадао отпорној и живота жељној врсти. Провео је само неколико тренутака жалећи што никада више неће видети свет у којем је поникао, а затим се бацио на копање.

Површина је била тврда, али он је свом телу дао облик каквим ће успешно обавити задатак. Металне елементе из својих ткива преобратио је у сечива којима је запарао лед. Копао је брзо, и с мраком се већ налазио у унутрашњим слојевима планете. Ту је открио остатке вегетације сабијене под ледом и, охрабрен, наставио да се закопава док није стигао до камених слојева, где су се могли осетити остаци некадашње топлоте.

Кад му је инстинкт рекао да је стигао до сигурне дубине, застао је и поново променио облик и природу свога тела. Метаболизам је свео на минимум и утонуо у дубок сан. Вода изнад њега се поново заледила, слој леда је добио дебљину коју је имао и покрили су га нови налети снега.

Током хиљаду година, лед је наставио да се шири ка југу, а онда је клима постала блажа и ледени слојеви су слабили. Повлачили су се полако и нерадо; прошло је још три стотине година док није ослобођена од леда и површина испод које је лежао Аднах. Како се температура повећавала, растао је и ниво мора и облик земље се мењао. Свуда су се шириле шуме.

До тог времена, чак је и тврди метал капсуле за спасавање попустио под снагом корозије... само је Аднах и даље лежао безбедан, дубоко под земљом, спавао и чекао...

Ноћу, с прозора

Готово сваке ведре ноћи, нарочито ако је била месечина, у Улици Рицвеј могао је да се види један осветљен прозор на врху највише зграде. Људи су често назирали тамну силуету и знали су да их то Вили Лукас посматра. Жене које су живеле у зградама преко пута биле су убеђене да Вили гледа у њихове спаваће собе и због тога су се често жалиле Вилијевом старијем брату. Али, Вилија нису интересовале жене из Улице Рицвеј, нити било које жене сем оних из његове маште. Једино што га је привлачило био је успавани, мрачни и тихи град. Као да су сви умрли и оставили га самог да ужива у природи, где нико на њега не виче и не гледа га попреко.

Вили је имао веома изражено осећање за правично. Његова главна литература, још од школских дана, били су стрипови. Привлачио га је овај цртани свет, где су све тешкоће живота могле бити решене једним покретом уметникове руке; у којем је све било јасно, једноставно и обојено јарким бојама, где су сва зла била јасно назначена и осуђена на пораз.

Зато је избегавао да се креће улицом дању. Више му се допадала ноћу, са његовог прозора. Понекад га је само бринула помисао на чудовишта, за која је увек важило да се појављују по мраку. Питао се да ли их стварно има.

Једне свеже октобарске ноћи, док је Месец замагљен пловио изнад кровова, Вили је са свог прозора видео нешто како излази из реке, близу места где се градило ново сТоварииште. Било је величине човека, али се кретало тешким и спорим корацима, што се не би очекивало од некога ко је управо изишао из ледене воде.

Узбуђен, похитао је да узме двоглед. Када га је управио према делићу реке који се видео на месту где је Улица Рицвеј скретала, створење је већ било нестало. Површина воде је опет била мирна и изгледало је као да се ништа необично није десило.

Вили је чекао до пред свитање у свом хладном и мрачном поткровљу, а онда је затворио прозор и пошао у постељу.

Таксиста је нестао

Сутрадан је Вили био изузетно ћутљив и повучен. Шеткао је сам по граду, тумарао по кући и најзад решио да оде до реке. Провлачио се кроз шибље и травуљину, потајно очекујући да ће пронаћи тело утопљеника. Али, ништа није видео. Вратио се кући замишљен.

Те ноћи, одмах после поноћи, створење је поново изишло из реке.

Било је тешко разазнати га са толике даљине, али Вилију је било довољно што је препознао тамну силуету. Фигура се изгубила иза кућа на обали. Вили је наћулио уши и чекао. После извесног времена разабрао је неко шкрипање, које се наставило још неколико секунди и престало. После тога, тамна фигура се поново појавила и истим лењим кораком вратила се у реку.

Пре него што је заспао, Вили је дуго безуспешно покушавао да се сети на шта га је подсећао звук који је чуо те ноћи...

Сутрадан је уобичајена бука улице Рицвеј била појачана вешћу да је нестао Де Мартин. То је био таксиста, озбиљан и вредан човек од кога се не би очекивало да побегне од породице. Вилију је тада синуло да је звук од прошле ноћи често чуо кад би Мартин заустављао кола испред своје куће на обали.

Сетивши се колико је пута био избачен из кола само зато што је седео у њима док је Де Мартин ручавао у кафани, Вили је решио да ћути. Ионако му нико не би поверовао... а он је знао да је Де Мартин срео „човека" из реке. Остатак дана провео је сам, питајући се како је онако споро створење успело да савлада окретног и снажног Де Мартина. Нека! Тај Мартин му није био симпатичан...

Укус освете

Два дана су прошла мирно, а онда се трећег, око поноћи, створење поново појавило. Као до тада, извукло се из воде лењо као пуж, остало непокретно неколико тренутака и изгубило се некуд. Вили је чекао у мраку, сат, два сата, и већ изгубио наду да се неко у то доба може појавити на улици. Изненада, из суседне улице зачуо се одјек потпетица по плочнику. Пребирајући по глави распоред кретања станара из свог краја, Вили је закључио да то може бити само Цејн Дибоа, која је радила у оближњем бару. Иако је тамо била само келнерица, понашала се као да је власник локала и неколико пута одбила да услужи Вилија.

Звоњење њених брзих корака постало је гласније, па се опет утишало како се удаљавала ка реци. Сасвим неочекивано, звук корака је потпуно утихнуо.

Вили је пажљиво ослушкивао, али никаквог шума више није било. Значи, речно створење ни ове ноћи није остало гладно. Затворио

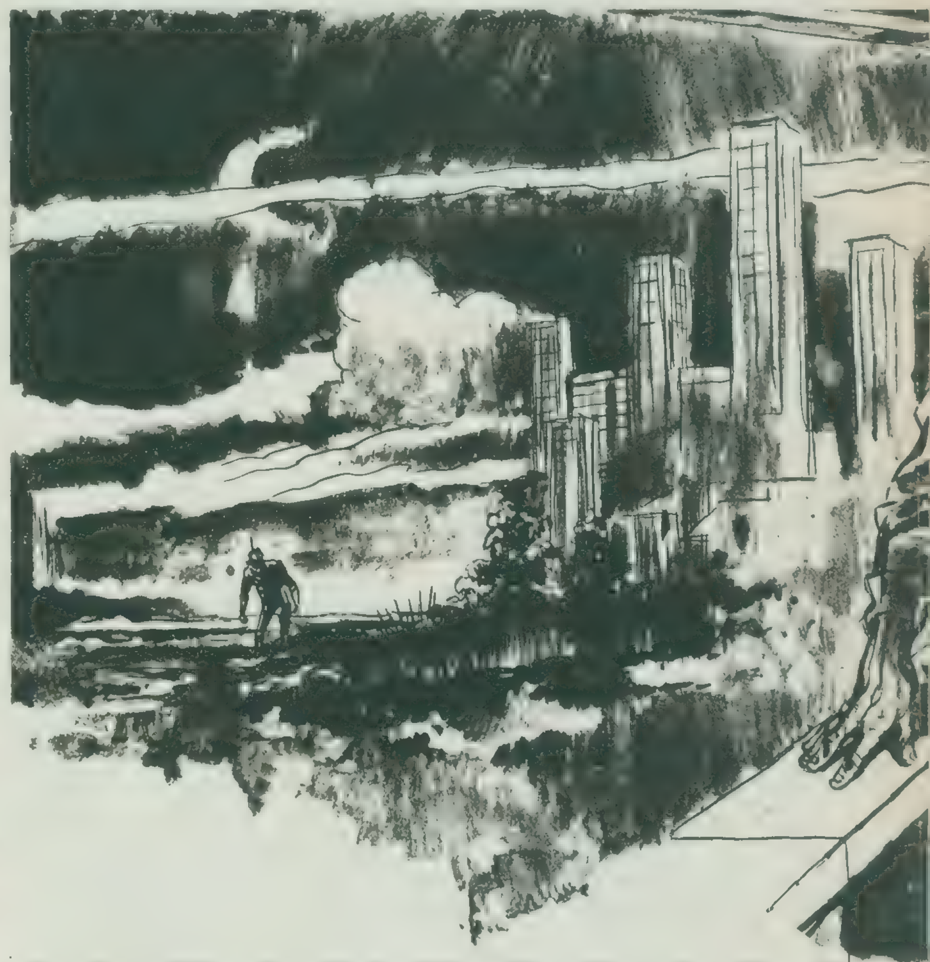

је прозор и легао, осмехујући се у тами. Укус освете није кварило никакво осећање гриже савести. Задовољство је надјачала само радозналост: да није чудовиште читало његове мисли? И како је Џејн Дибоа тако тихо нестала насред широке и осветљене улице? Да ли чудовиште може да постане невидљиво?

Вили је превртао ова питања по

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Живот учи само оне који га проучавају.
(В. Кључевски)

РЕКЕ

мрачним ходницима своје свести док, уморан, није заспао.

Глад и бес

Други нестанак изазвао је већи немир у граду и људи су почели да избегавају ноћне изласке. Вилију нису нимало недостајали, а и да јесу, ту су била полицијска патролна кола која су сваки час пролазила улицама.

Треће ноћи после Џејниног нестанка, Вилијев пријатељ, како је Вили о њему почео да мисли, поново је огладнео. Вили га је видео како излази из воде и, као обично, изгубио га из вида. Улице су биле пусте и Вили се уплашио да жртава неће бити. Чудна стрепња је почела да му се шири по телу. Тамна фигура се после неколико часова вратила у воду.

Следеће ноћи се поновило исто. Целу ту ноћ су пробдели Вили и његов пријатељ и нико се није појавио. Вили је могао да осети његову глад и бес. Нагнуо се кроз прозор и тражио га погледом, мислећи како би могао да му помогне.

Одједном се следио. Силуета је застала крај воде и, мада је било веома мрачно, Вили је знао да гледа њега. Пријатељ је на неки начин постао свестан човека на прозору. Вилију је истовремено постало јасно да му тајанствено створење уопште није пријатељ.

Тамна фигура је почела лењо да се вуче према Улици Риџвеј.

Вили се у очајању бацио на кревет. У кући је требало да буде сигуран, али он није познавао способности непознатог створења и то је појачавало страх у њему. Одједном, са улице се чуо звук мотора. Пролазила су патролна кола... У Улици Риџвеј било је мирно, па су наставила да круже другим улицама.

Анонимно писмо

Тренутак контакта са свешћу непознатог бића био је довољан да унесе панику у иначе мирног Вилија. Претила му је опасност, био је сигуран у то. Морао је да потражи помоћ, али ко ће му веровати?

Док се борио са својим кошмаром, у собу је ушла Вилијева сестра и опоменула га је да је обећао да ће обојити ограду у дворишту. Вили једва да је приметио њено присуство. По глави је претурао све могуће начине на које може саопштити полицији шта зна. Да пошаље анонимно писмо? Да, тако ће можда поверовати. Јер кад би се лично појавио тамо, а сви га знају као чудака, само би му се смејали.

Дакле, анонимно писмо је било једини излаз. Писао га је неколико часова, наводећи све потребне детаље. После краћег оклевања потписао га је са „Пријатељ".

Сад га је требало само убацити у сандуче... полиција ће га добити сутрадан.

Марка! Потпуно је заборавио да купи марку.

Док се журно облачио, чуо је брата како виче у дворишту. Тек тада се сетио ограде. Кад све то да стигне пре мрака? Брзо је скинуо капут, обукао радно одело и сјурио се у двориште. Сви су били изненађени каквом је жустрином Вили мешао боју и премазивао ограду. Тако вредног никада га нису видели.

Ограда је била готова за два сата. Онако умазан и знојав отрчао је до продавнице коју су баш затварали и купио марку. Трком се вратио кући, покупио канте и попео се у своју собу да се пресвуче. Док је пролазио поред кухиње, брат је покушао да га натера да нешто поједе, али Вили је само одмахнуо руком.

Кад се најзад нашао на улици, стао је као укопан. Већ је био мрак!

Мрак, улица пуста, а крај реке изгледало је да се тмина помера. У првом тренутку је хтео да се врати у сигурност своје собе, али у том случају полиција не би писмо добила ни за два дана, а то је могло да буде касно. Удахнувши дубоко, потрчао је. Само даље од реке. Трчећи, покушавао је да се сети најближе поште.

Изненада, у мраку је угледао поштанско сандуче. Са олакшањем се машио за џеп, извадио писмо и гурнуо га у отвор сандучета.

Касно му је пало на памет да у стриповима чудовишта могу да мењају облик да би изгледала онако како желе.

Касно се сетио да на том месту никад досад није видео поштанско сандуче.

Било је већ касно кад је осетио врео дах из четвртастог отвора, који се халапљиво затворио око његове руке.

укрштене речи

МОРСКЕ РИБЕ — КОШТУЊАЧЕ

1. Има карактеристично издужену горњу вилицу у облику сабље по чему је и добила име, живи у мору жарког и умереног појаса; **2.** Има врло снажно тело, дугачка је око два метра, мада достиже и четири, дубинска је риба и живи у великим јатима; **3.** Има је по целом Средоземном мору, а честа је и дуж наших обала, просечне дужине око 60 cm а тежи и до 10 kg, веома је укусна за јело.

1

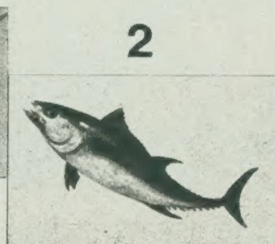

2

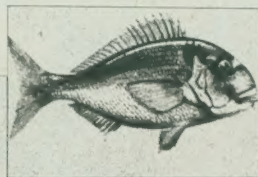

3

АУТОР: ВЕ-МАК	ОДГОВОР НА ДОЗИВАЊЕ	1	АУТОР „ИЗБИРАЧИЦЕ" (КОСТА)	МОЧВАРНО ПОДРУЧЈЕ	У ВИСИНУ	ЗНАК ГАЛИЈУМА	БОКСЕР МОХАМЕД	ПЛАНИНА НА ПЕЛОПОНЕЗУ	ЖЕНСКО ИМЕ ОД МИЛОА
СКИНУТИ СТРУГАЊЕМ									
ОНАЈ КОЈИ ДАРУЈЕ									
ЗГУСНУТИ, САБИТИ						ГЛУМИЦА ДРЕПИНА / ГРАД У БОКИ			
РУСКИ ПИСАЦ ИЉА				СКОПЉЕ / ВЕЗАТИ ОКО ПАСА			ГРАМ / ГРАД У КАНАДИ		РОВАТИ
					ЖУТА БОЈА / ОТКРИВЕНО				
НА ОВАКАВ НАЧИН	ТАНДРКАТИ / ГРЧКИ БАСНОПИСАЦ								
ПОЛУТАР								ГРАД У ДРЖАВИ ОХАЈО У САД	
ЗАСВЕТЛЕТИ ИСКРАМА									
НУЛА		ДОБИТ (ТУРЦ.) / 2				„БЕЗ ОПАСНОСТИ" / ЦРТИЦА У ПИСАЊУ			ЛЕТОПИС
ЗНАК ЗА ПЛАТИНУ			СТЕЧЕНО ЗВАЊЕ / ДЕО ОДЕЋЕ						
ОЗЛЕДА	ПРИШИТИ / АМЕРИЦИЈУМ						ИМЕ ГЛУМИЦЕ МАРГАРЕТ / 100 m²		
				3					
ДРЖАВА У АМЕРИЦИ					ФИЛМСКИ ГЛУМАЦ ФЛИН				

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Сувобор, СВ, бакар, ове, Коно, испит, мис, споро, мили, савез, Ра, БП, опа, љ, клан, ар, куб, Асим, г, барок, а, л, колари, ски, Јети, Тарг, ера, јарко, сви, лепи, Р, интелекти, ћа, кат, И(во) Ћ(ипико).

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурџихана Ђозић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523, Претплата за нашу земљу: тромесечна 66,00 дин, полугодишња 132,00 дин, годишња 264,00 дин. Претплата за иностранство: тромесечна 132.00 дин, полугодишња 264,00 дин, годишња 528,00 дин. Претплата се врши на жиро-рачун 60801-603-16915 уз обавезну назнаку НИП „ПОЛИТИКА", ООУР „Политикин забавник". Годишња претплата у страној валути: Долар 29, ДМ 68, Ффр 143, СФрс 73, Шкр 125. Уплате из иностранства примају се на девизни рачун НИП „Политика" код Инвест банке — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054 са обавезном назнаком за „Политикин забавник". Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

НА 86 ЈЕЗИКА

На колико је свјетских језика преведен „Комунистички манифест".
Здравко Михић,
Приједор

Маркс и Енгелс заједно су написали „Манифест Комунистичке партије" и у њему изложили погледе на класно друштво, констатујући да се целокупна друштвена надградња заснива на начину производње материјалних добара, као и да на одређеном степену развоја долази до борбе између експлоатисаних и израбљивача. Ликвидацијом капиталистичког начина производње, револуционарни пролетаријат руши сваки облик експлоатације и ствара услове за прелаз на нове, бескласне, комунистичке односе међу људима и народима. „Комунистички манифест" је први пут објављен у фебруару 1848. године. Током наредних сто година штампан је у око хиљаду издања, на 86 језика. Код нас је први пут објављен 1871. године у листу „Панчевац".

ПОДВИГ НАШЕГ КАПЕТАНА

Чуо сам да је дубровачки капетан Никола Приморац направио неки подвиг на мору, још прије једног вијека, на му се због тога дивио цијели свијет. О чему се, заправо, радило?
Сретен Синђелић, Титоград

Један од највећих подвига у историји прекоокеанске пловидбе направио је дубровачки капетан Никола Приморац (1840—1899). Он је за опкладу, како би доказао да су наши поморци бољи од енглеских, два пута препловио Атлантски океан. Његов бродић, назван „Град Дубровник", у ствари већи чамац, дугачак шест, широк 1,83 метра и висок 0,75 метара испловио је из Ливерпула, да би после 78 дана стигао у Њујорк. Са њиме се у чамцу налазио само један његов пријатељ и један мали пас. Победу нашег капетана поздравили су сви бродови у њујоршкој луци истицањем својих застава. После 20 дана боравка у Њујорку, Приморац се истим чамцем вратио у Ливерпул. Користећи Голфску струју и повољније метеоролошке прилике, у повратку је препловио Атлантик за само 37 дана.

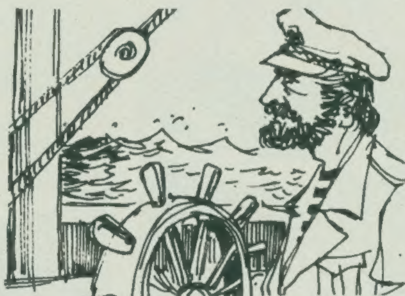

ОДАКЛЕ СУ ЕСКИМИ

Одакле воде порекло Ескими?
Зоран Марић, Краљево

Како се претпоставља, Ескими су пореклом из Азије. Још у праисторијско доба населили су неке делове крајњег севера Америке — од Аљаске до Лабрадора, арктичка острва и обале Гренланда. Сами себе називају „инуит" што значи људи, док назив Ескими потиче од америчких Индијанаца (у оригиналу: ескимантјик) и значи: онај који једе сирово месо. Расељени на великим географским раздаљинама, амерички Ескими немају заједнички језик, већ говоре дијалектима који се битно разликују, као и неким језицима америчких Индијанаца. Често у говору употребљавају дугачке кованице састављене и од 40 гласова, којим замењују читаве реченице.

КРАТКОВИДОСТ

Да ли кратковидост може да се лечи?
Милан, Смедерево

Кратковидост или myopia представља слабо уочавање предмета који се налазе на даљини, а добар вид изблиза, приликом читања, на пример. То је аномалија ока при којој се зраци светлости, када прођу кроз зеницу и сочиво, не укрштају на мрежњачи, као што је нормално, већ испред ње. Због тога је слика предмета нејасна. Кратковидост се поправља ношењем наочара са издубљеним, конкавним, стаклима.

ЖИВ ЗАКОПАН

Мој друг тврди да може да се спасе човек којег је ударио гром, ако се закопа у земљу. Ја у то не верујем! Ко је у праву, пошто је у питању опклада.
Јасмина Стојмир, Ковин

Гром је електрично пражњење праћено муњом и грмљавином. Настаје приликом олуја, на пример, код великих електричних напона од милион и више волти, и то између земље и облака или између два супротно наелектрисана облака. Приликом пражњења које траје само 0,1 секунда, јачина електричне струје износи од 9.000 — 20.000 ампера: тада кроз предмет или биће у које је ударио гром протиче количина електрицитета од 1—100 кулона. Зато је разумљиво што човек кога је ударио гром често на месту остане мртав, мада некада може да се спасе вештачким дисањем, ињекцијама кофеина и адреналина, као и закопавањем у земљу, јер је она електрично неутрална, па из тела унесреченог може да „извуче" струју. Наравно, спас је могућ само ако јачина електричне струје, која је прошла кроз тело, није била велика, као и ако је човек благовремено закопан. А ако преживи, може доживети тешке последице: поремећен вид, слух, као и функције нервног система.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

Првих пет који ми пошаљу било какав постер Здравка Чолића и речи песме „Април у Београду" добиће од мене плочу, разгледнице, маркице или салвете, већ по договору. **Гордана Јовановић, 26000 Панчево, Лењинова 2**

Дајем двије салвете и једну разгледницу Бола на Брачу за једну значку. **Малвасија Мануела, 58420 Бол.**

Купујем све старије бројеве стрипова. **Јожеф Черњак, 24000 Суботица, Бајски виногради 496а**

За постер Здравка Чолића дајем три значке. **Љиљана Митровић, 18415 Малошиште**

Дајем пет разгледница за једну металну значку. **Зоран Сретеновић, 31205 Севојно**

За седам салвета дајем једну значку. **Сенада Терзић, 74260 Тешањ, Адема Прњаворца 10**

WALT DISNEY
МИКИ

ОХ!
РАСПРОДАЈА ПОЧИЊЕ ДАНАС

МОРАМ СМЕСТА У ГРАД...

...ЈЕР РАСПРОДАЈА ТРАЈЕ САМО НЕДЕЉУ ДАНА!

КАКАВ МАЛЕР... ДА МИ САД ПУКНЕ ГУ-МА!
БАМ!

АЛ' ВАЉДА ЋУ УСПЕТИ!
БРАМП

БРАМП БРАМП

ЈОШ САМО НЕКО-ЛИКО УЛИЦА!
БЛАМП БЛАМП
Distributed by King Features Syndicate.

ХУ! УСПЕЛА САМ!
4-16
БЛОРП
Copyright © 1978 Walt Disney Productions World Rights Reserved

ЈУ-ХУУУУ МИКИ!
БИП

ЗДРАВО, МИНИ! ШТА СЕ ДО-ГАЂА?
ВЕЋ СЕ ДОГОДИЛО!

СРЕЋА МОЈА ШТО МИ ЈЕ ГУМА ПУКЛА БАШ ИСПРЕД ТВОЈЕ КУЋЕ!